

národní
úložiště
šedé
literatury

Bankovní dohled 2001

Česká národní banka
2002

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-124106>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 09.06.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

2001

BANKOVNÍ
DOHLED
2001

ČNB ČESKÁ
NÁRODNÍ
BANKA

BANKOVNÍ
DOHLED
2001

OBSAH

P ř e d m l u v a	1
A. BANKOVNÍ DOHLED V ROCE 2001	2
1. ZMĚNY V PRÁVNÍCH PŘEDPISECH OVLIVŇUJÍCÍCH BANKOVNÍ PODNIKÁNÍ	2
2. SOUČASNÝ STAV REGULACE BANKOVNÍHO PODNIKÁNÍ	5
3. HODNOCENÍ SOULADU BANKOVNÍ REGULACE S EVROPSKÝMI DIREKTIVAMI	5
4. DOHLED NA KONSOLIDOVANÉM ZÁKLADĚ	7
5. PRAKTICKÝ VÝKON BANKOVNÍHO DOHLEDU	10
5.1 DOHLED NA DÁLKU	10
5.2 DOHLÍDKY NA MÍSTĚ	11
6. SPOLUPRÁCE S OSTATNÍMI REGULÁTORY V DOMÁCÍM A MEZINÁRODNÍM MĚŘÍTKU	12
7. HLAVNÍ ÚKOLY BANKOVNÍHO DOHLEDU PRO DALŠÍ OBDOBÍ	14
B. BANKOVNÍ SEKTOR V ROCE 2001	16
1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2001	16
2. STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU ČESKÉ REPUBLIKY	17
2.1 POČET BANK V BANKOVNÍM SEKTORU	17
2.2 VLASTNICKÁ STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU	18
2.3 PRACOVNÍCI A BANKOVNÍ MÍSTA	19
2.4 KONCENTRACE BANKOVNÍHO SEKTORU	21
2.5 KONKURENCESCHOPNOST BANKOVNÍHO SEKTORU	23
2.6 STRUKTURA AKTIVNÍCH A PASIVNÍCH OPERACÍ BANKOVNÍHO SEKTORU	24
3. RIZIKA BANKOVNÍHO PODNIKÁNÍ	26
3.1 ÚVĚROVÉ RIZIKO	26
3.1.1 STRUKTURA A VÝVOJ ÚVĚŘŮ	27
3.1.2 KLASIFIKOVANÉ ÚVĚRY A JEJICH KRYTÍ	29
3.2 RIZIKO ZTRÁTY LIKVIDITY	30
3.2.1 PRIMÁRNÍ ZDROJE	30
3.2.2 SEKUNDÁRNÍ ZDROJE	32
3.2.3 RYCHLE LIKVIDNÍ AKTIVA	33
3.2.4 SOULAD SPLATNOSTI AKTIV A PASIV	34
3.3 RIZIKO ZEMĚ	34
3.3.1 AKTIVITY VŮČI NEREZIDENTŮM	35
3.3.2 AKTIVITY VŮČI JEDNOTLIVÝM REGIONŮM A ZEMÍM	37
3.4 TRŽNÍ RIZIKO	37
3.4.1 MĚNOVÉ RIZIKO	38
3.4.2 AKCIOVÉ RIZIKO	41
3.4.3 RIZIKA DERIVÁTOVÝCH OPERACÍ	43
4. KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST	44
5. HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY BANKOVNÍHO SEKTORU	46
5.1 ZISK Z BANKOVNÍ ČINNOSTI	46
5.2 ČISTÝ ZISK	48
5.3 EFEKTIVNOST A PRODUKTIVITA	49
C. PŘÍLOHY	51
PŘEHLED BANK A Poboček ZAHRANIČNÍCH BANK K 31. 12. 2001	51
ORGANIZAČNÍ SCHÉMA BANKOVNÍHO DOHLEDU ČESKÉ NÁRODNÍ BANKY	53
ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN	54
ZÁKLADNÍ UKAZATELE MĚNOVÉHO A HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE ČESKÉ REPUBLIKY	55
AKTIVA	56
PASIVA	57
PODROZVAHOVÁ AKTIVA	58

<i>PODROZVAHOVÁ PASIVA</i>	58
<i>VÝNOSY A NÁKLADY</i>	59
<i>ZISKOVOST A EFEKTIVNOST</i>	59
<i>ÚVĚRY</i>	60
<i>VKLADY</i>	60
<i>KAPITÁL, KAPITÁLOVÝ POŽADAVEK A KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST</i>	61
<i>REZERVNÍ ZDROJE</i>	61
<i>RYCHLE LIKVIDNÍ AKTIVA</i>	61
<i>KLASIFIKOVANÉ ÚVĚRY</i>	61
<i>AKTIVA A PASIVA PODLE SKUTEČNÉ DOBY SPLATNOSTI</i>	62
<i>DEVIZOVÉ AKTIVITY</i>	63
<i>AKTIVITY VŮČI NEREZIDENTŮM</i>	64
<i>VYBRANÉ UKAZATELE SKUPIN BANK</i>	65

METODICKÁ POZNÁMKA

Veškeré údaje použité v této publikaci jsou za banky s bankovní licencí k 31. 12. 2001, pokud není v záhlaví kapitoly nebo v příslušné pasáži uvedeno jinak. Údaje jsou brány vždy za banku jako celek, tj. vč. jejích poboček v zahraničí s výjimkou údajů o sektorové a odvětvové struktuře úvěrů a vkladů, které zahrnují pouze aktivity bank v České republice.

V údajích za rok 2001 jsou již částečně zohledněny výsledky externích auditů, proto se uváděné údaje za rok 2001 mohou lišit od údajů publikovaných Českou národní bankou v dřívějších termínech. Další dílčí změny proti údajům uváděným v této publikaci, které by však neměly v zásadě významně ovlivnit naznačené vývojové trendy, nejsou vyloučeny.

Ve srovnání s publikacemi vydávanými do roku 1999 došlo ke změně ve strukturování skupin bank. Pokračující procesy privatizace a koncentrace bankovního sektoru vedly k zásadní převaze bank kontrolovaných zahraničním kapitálem. Proto bylo zvoleno jednotné kritérium velikosti bilanční sumy pro rozdělení bank do skupin. Skupina velkých bank zahrnuje banky s bilanční sumou vyšší než 100 mld. Kč, mezi střední banky jsou zařazeny banky, které spravují bilanční sumu v intervalu 15 až 100 mld. Kč, za malé banky jsou považovány banky s bilanční sumou nižší než 15 mld. Kč. Vzhledem ke svému specifickému charakteru byly ponechány v samostatných skupinách pobočky zahraničních bank a stavební spořitelny.

PŘEDMLUVA

Bankovní dohled České národní banky v zájmu zvýšení transparentnosti bankovního podnikání tak jako již v předcházejících letech připravil soubornou publikaci, která dokumentuje jeho aktivity v uplynulém roce a popisuje rozvoj bankovního sektoru z hlediska jeho výkonnosti, zaměření a souladu s pravidly obezřetného podnikání. Záměrem této publikace je poskytnout laické i odborné veřejnosti informace, které přispějí k vyššímu porozumění vývoji v rozhodující části finančního sektoru České republiky.

Ve vlastní činnosti se bankovní dohled v uplynulém roce zaměřil zejména na další harmonizaci regulatorní základny s právem Evropského společenství. Předpokládaný blížící se vstup České republiky do Evropské unie klade vysoké nároky nejen na soulad právních předpisů České republiky s direktivami Evropského společenství, ale stále více se akcentuje i otázka praktického provádění dohledu, zvýšení jeho efektivnosti a účinnosti. Tyto aspekty jsou stále častěji posuzovány ze strany orgánů Evropské unie a dalších mezinárodních institucí. V uplynulém roce se touto problematikou zabývaly zejména mise Mezinárodního měnového fondu a Světové banky v rámci Financial Sector Assessment Program a mise Evropské komise v rámci projektu Peer Review. Obě hodnocení ocenila významný pokrok, kterého bankovní dohled ČNB dosáhl v uplynulém období. Doporučení a připomínky se týkaly zejména konsolidovaného bankovního dohledu, rozšíření spolupráce mezi domácími a zahraničními regulátory, zaměření výkonu bankovního dohledu na kvalitativní aspekty hodnocení bank, tj. zejména na kontrolu systémů řízení rizik a vnitřních kontrolních systémů. Všem těmto oblastem je ze strany bankovního dohledu ČNB věnována velká pozornost s cílem dosáhnout i zde co nejrychlejší harmonizace s praxí ve vyspělých zemích.

Důležitým aspektem bankovního dohledu v současné době je aktivní mezinárodní spolupráce. Významný vliv zahraničních akcionářů v českém bankovním sektoru, který je důsledkem dokončení privatizace státních podílů v rozhodujících bankách v roce 2001, bude klást velké nároky na spolupráci se zahraničními regulátory. Stále aktivněji se také zapojujeme do přípravy nových regulatorních doporučení formou účasti v odborných skupinách Basilejského výboru pro bankovní dohled. Přínosem je nejen včasné zachycení nových směrů regulace bankovního podnikání, ale zejména možnost uplatnit vlastní zkušenosti a poznatky z těchto oblastí.

Bankovní sektor České republiky se postupně stále více stabilizuje, k čemuž přispělo především dokončení privatizace doprovázené očištěním úvěrových portfolií velkých bank od problémových úvěrů. Předpokládáme, že vstup významných zahraničních bankovních subjektů do rozhodujících bank v České republice významně přispěje k dalšímu posílení sektoru, a to nejen z hlediska jeho vlastní výkonnosti, ale především z pohledu vyšší obezřetnosti, kvality řízení, rozšiřování spektra nabízených služeb, posílení důvěryhodnosti apod. Rozhodujícím rizikem bankovního podnikání v České republice je především úvěrové riziko v souvislosti s přetrvávajícím zaměřením bank na klasické bankovní produkty. Postupné snižování tohoto rizika je důsledkem nejen zkvalitňování úvěrových procesů v jednotlivých bankách, ale i zlepšujícího se stavu české ekonomiky. Zahájení provozu úvěrového registru podnikatelských subjektů provozovaného Českou národní bankou a komerčního registru zaměřeného na fyzické osoby, které se předpokládá v letošním roce, by mělo zvýšit informovanost bank o kvalitě jejich potenciálních klientů a přispět k omezení úvěrového rizika.

Tato publikace je jen jednou z forem informování veřejnosti o aktivitách bankovního dohledu a výsledcích bankovního sektoru. Stále více aktuálních informací je zveřejňováno nejen na internetových stránkách České národní banky (www.cnb.cz), ale i na internetových stránkách jednotlivých bank v souladu s opatřením ČNB o zveřejňování informací. Tato výrazná snaha o otevřenost a transparentnost by měla přispět k posílení důvěry v bankovní sektor České republiky a lepšímu pochopení činnosti a možností bankovního dohledu ČNB.

Ing. Pavel Racoča, MIA
vrchní ředitel a člen bankovní rady
České národní banky

A. BANKOVNÍ DOHLED V ROCE 2001

Bankovní dohled ČNB se v roce 2001 soustředil zejména na dosažení dalšího pokroku v harmonizaci regulačních pravidel s právem Evropského společenství i pokroku v zavádění mezinárodních standardů do jeho praktického výkonu. Vývoj regulatorních pravidel bankovního podnikání je dále určován i trendy probíhajícími v oblasti bankovníctví a finančních služeb v ČR a ve světě vč. zvyšujících se nároků na jejich regulaci.

V uplynulém období došlo v bankovním sektoru České republiky k řadě událostí, které významným způsobem ovlivňují další vývoj a zaměření bankovního dohledu. Jedná se především o následující skutečnosti:

- zásadním způsobem se změnila struktura českého bankovního sektoru (převážně zahraniční vlastnictví bank v ČR, změny v managementu a v řízení, upevňování pozic finančních skupin),
- na český bankovní trh jsou postupně zaváděny nové finanční produkty (např. úvěrové deriváty), technologie (např. elektronické bankovníctví) a nové metody měření a řízení rizik (např. rozvoj sofistikovaných modelů měření rizik),
- tuzemská legislativa prochází permanentními změnami, připravují se nové zákony (např. obchodní zákoník, zákon o úpadku, zákon o podnikání na kapitálových trzích aj.), novelizují se zákony, kterými se řídí další regulátoři na českém finančním trhu a regulované subjekty (zákon o pojišťovnictví, zákon o KCP, zákon o legalizaci výnosů z trestné činnosti aj.),
- na mezinárodní úrovni je zřejmá kvalitativní změna v regulaci s důrazem na monitorování, měření a řízení rizik sofistikovanějšími způsoby než dosud, kladení zvláštního důrazu na zveřejňování informací bankami a regulátory (Basilejský výbor pro bankovní dohled připravuje zcela nový koncept kapitálové přiměřenosti, který bude následně formou směrnice vydán ES, a vydává další doporučení týkající se zdravých praktik ve všech rizikových oblastech podnikání bank),
- v poslední době je kladen velký důraz na zapojení regulátorů do boje proti praní špinavých peněz,
- na mezinárodním poli se zvyšuje intenzita spolupráce regulátorů a úsilí mezinárodních institucí monitorovat a usměrňovat jednotně regulaci a výkon dohledu.

Bankovní dohled ČNB se snaží rychle reagovat na současný vývoj a doplňovat a novelizovat stávající regulatorní základnu i vlastní výkon bankovního dohledu o nové prvky, které korespondují s celosvětovými trendy a zvyšují efektivnost a kvalitu bankovního dohledu.

1. ZMĚNY V PRÁVNÍCH PŘEDPÍSECH OVLIVŇUJÍCÍCH BANKOVNÍ PODNIKÁNÍ

Jednou z nejvýznamnějších změn, která se dotkla nejen bankovního sektoru, nýbrž ekonomického prostředí jako celku, byla novelizace zákona o ČNB. Parlament nejprve s účinností od 1. 1. 2001 přijal novelu tohoto zákona, která výrazným způsobem limitovala nezávislost centrální banky (např. povinnost dohody s vládou ohledně otázek měnové politiky, schvalování provozně-investiční části rozpočtu ČNB Poslaneckou sněmovnou ČR, vázání mzdových poměrů zaměstnanců ČNB na výši platů ve státní správě) a byla v rozporu se statutem Evropského systému centrálních bank. Následně na návrh prezidenta republiky zrušil Ústavní soud některé problematické pasáže zákona pro rozpor s Ústavou ČR.

S účinností od 1. 1. 2002, resp. 1. 5. 2002, potom byly přijaty novely (zákon č. 482/2001 Sb. a zákon č. 127/2002 Sb.), které by již měly zajistit legislativní postavení ČNB plně kompatibilní s požadavky komunitárního práva, včetně nově definova-

ného hlavního cíle centrální banky, kterým je péče o cenovou stabilitu (ke změně hlavního cíle ČNB došlo rovněž v samotné Ústavě ČR).

Základní normou bankovní regulace je zákon o bankách. Jeho zásadní, tzv. harmonizační novela byla v legislativním procesu od konce roku 1999. Po jejím zamítnutí Parlamentem v roce 2000, byla v roce 2001 v mírně pozměněné podobě předložena znovu. Ve znění mnoha poslanceckých pozměňovacích návrhů byla tato novela přijata a vyhlášena jako zákon č. 126/2002 Sb., který nabyl účinnosti 1. května 2002. Výjimkou jsou některá harmonizační ustanovení, která nabudou účinnosti ke dni, kdy vstoupí v platnost smlouva o přistoupení ČR k EU. Tato novela uvedla tuzemskou bankovní legislativu do souladu s právem ES a dalšími mezinárodními standardy bankovní regulace. Mimo jiné zpřísňuje a zprůhledňuje licenční řízení a řízení o udělení předchozího souhlasu k nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti na bance, ve vyšší míře než předchozí právní úprava klade důraz na kvalitu a transparentnost vztahů mezi bankou, jejími hlavními akcionáři a s nimi propojenými osobami, zavádí dohled na konsolidovaném základě nejen nad bankovními holdingy, ale též nad finančními a nefinančními holdingy, jejichž součástí je tuzemská banka. Umožňuje i spuštění Centrálního registru úvěrů provozovaného ČNB.

V září 2001 byla vedle toho přijata novela systému pojištění vkladů v ČR, která zvýšila hranici pojištěných depozit při insolvenční banky na ekvivalent 25.000 eur (zůstává zachována spoluúčast vkladatele, tj. vkladatel má nárok pouze na 90 % svého pojištěného vkladu). Zároveň bylo rozšířeno pojištění vkladů i na vklady v cizí měně a umožněno pobočkám zahraničních bank neúčastnit se na tuzemském systému pojištění vkladů, jestliže prokáží, že systém, na němž je pobočka zahraniční banky účastna, zaručuje minimálně stejnou ochranu vkladatelů jako zákonné pojištění vkladů v ČR. Současně s touto novelou parlament rozhodl o zpětném odškodnění vkladatelů Pragobanky, Universal banky a Moravia banky, zkrachovalých v letech 1998 a 1999 (všechny tyto bývalé banky jsou nyní v konkursu), a to až do výše 4 milionů Kč na osobu.

V oblasti účetnictví se bankovní dohled ČNB aktivně zúčastnil připomínkového řízení k novele zákona o účetnictví, která byla přijata s účinností od 1. ledna 2002. Jednou ze zásadních změn, kterou novela zákona přinesla, bylo rozšíření metod oceňování o reálnou hodnotu nebo možnost sestavovat konsolidované účetní závěrky v souladu s mezinárodními účetními standardy. Významné je též pojetí vedení účetnictví jako soustavy účetních záznamů, neboť zákon o účetnictví jako jeden z prvních právních předpisů obsahuje úpravu elektronického dokumentu. ČNB se významně podílela na tvorbě návrhů navazujících opatření ministerstva financí. Připravovala podklady pro opatření, kterým se stanovuje účtová osnova a postupy účtování pro banky a další finanční instituce, do něhož byly v maximálně možném rozsahu implementovány mezinárodní účetní standardy, především v oblasti finančních nástrojů. ČNB se také zúčastnila prací na textu opatření upravujících individuální a konsolidované účetní závěrky a vymezujících rozsah informací ke zveřejnění. Tato opatření by měla mimo jiné přispět k transparentnosti a tržní disciplíně v bankovním sektoru. Za velmi pozitivní je možné označit skutečnost, že se podařilo sjednotit účtové osnovy, postupy účtování a náležitosti individuálních i konsolidovaných účetních závěrek bank, družstevních záložen, obchodníků s cennými papíry, investičních společností, penzijních, investičních a podílových fondů. V návaznosti na tyto předpisy připravuje ČNB nové opatření o uveřejňování informací bankami.

Pokud jde o sekundární legislativu v gesci bankovního dohledu ČNB, v průběhu roku 2001 byly prakticky připraveny prováděcí vyhlášky a opatření k výše uvedené harmo-

nizační novely zákona o bankách. Jejich přijetí a vyhlášení záviselo pouze na vyhlášení a nabytí účinnosti novely. Jde o návrhy:

- vyhlášky, kterou se stanoví pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě (vyhláška o konsolidovaném dohledu),
- opatření o kapitálové přiměřenosti bank a dalších pravidlech obezřetného podnikání na individuálním základě,
- vyhlášky, kterou se stanoví náležitosti žádosti o bankovní licenci, náležitosti žádosti o souhlas ČNB k nabytí nebo zvýšení kvalifikované účasti na bance a náležitosti oznámení o snížení kvalifikované účasti na bance, a
- vyhlášky o podmínkách přístupu k informacím v informační databázi ČNB - Centrální registr úvěrů.

V souvislosti s přípravou a provozem databáze Centrální registr úvěrů vydala ČNB opatření, kterým se stanoví metodika předkládání vybraných údajů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance, na jehož základě je již možný vstup dat o dlužnících bank do registru.

S účinností od 1. 7. 2001 platí pro banky nové opatření ČNB o standardech řízení likvidity bank. Toto opatření vychází z nového doporučení Basilejského výboru pro bankovní dohled v této oblasti. Oproti dosavadní úpravě klade důraz na vlastní strategii banky v oblasti řízení likvidity a na minimální standardy, které musí banka splňovat. Nově jsou stanoveny požadavky na vnitřní předpisovou základnu banky a na samostatné řízení likvidity v jednotlivých hlavních měnách. Explicitně je zdůrazněna nutnost existence soustavy limitů omezující velikost rizika likvidity a povinnost brát při řízení likvidity do úvahy alternativní možnosti vývoje podmínek majících vliv na likviditu banky. V neposlední řadě byly detailněji formulovány požadavky na vnitřní kontrolní systém a požadavek na informační politiku banky ve vztahu k likviditě. Opatření obsahuje pouze kvalitativní požadavky na banky. Stanovení kvantitativních požadavků v podobě limitů je, z důvodu poměrně značné různorodosti sektoru bankovníctví v ČR, ponecháno na bankách samotných, resp. na jejich vedoucích pracovnících.

Bankovní dohled ČNB rovněž věnoval značnou pozornost problematice outsourcingu, který je stále častějším jevem v ekonomice, bankovníctví nevyjímaje. Bankovní dohled ČNB nechce bránit efektivnímu využití outsourcingu bankami, klade však důraz na řízení rizik spojených s outsourcingem bankovních nebo podpůrných činností a na dodržování bankovního tajemství a bezpečnost informací obecně. Za tím účelem byla vydána dvě úřední sdělení, která definují základní představy regulátora o obezřetném a bezpečném outsourcingu v bankovním sektoru.

Z nově přijaté legislativy vztahující se k bankovníctví je třeba na závěr zmínit nový zákon č. 321/2001 Sb., o některých podmínkách sjednávání spotřebitelského úvěru. Tento zákon se vztahuje nejen na banky, ale i na další subjekty poskytující tento druh úvěrů (včetně odložených plateb za zboží či služby), a má za cíl srovnat postupy při nabízení a uzavírání smluv týkajících se spotřebitelských úvěrů (zejména zavádí povinnost informovat o tzv. roční procentní sazbě nákladů na spotřebitelský úvěr). Právně zakotvuje některá zvýhodnění spotřebitele oproti poskytovateli spotřebitelského úvěru tak, aby byla alespoň částečně eliminována ekonomická převaha profesionála. Ve svém důsledku by jeho aplikace měla přispět nejen k zvýšené ochraně spotřebitele, ale též k větší tržní disciplíně a soutěži mezi podnikateli v této oblasti.

2. SOUČASNÝ STAV REGULACE BANKOVNÍHO PODNIKÁNÍ

Bankovní regulace na individuálním základě dosáhla prakticky úplné kompatibility s evropským právem a ostatními důležitými mezinárodními standardy.

Kromě obecně závazných právních předpisů platných i pro jiné podnikatelské subjekty se banky řídí především zákonem o bankách, který je v konkrétních částech doplňován opatřeními České národní banky. V oblasti bankovního dohledu v roce 2001 platily tyto předpisy ČNB (úplná znění aktuálně platných opatření a vyhlášky ČNB jsou k dispozici na internetových stránkách České národní banky <http://www.cnb.cz/>):

- opatření ČNB č. 3 ze dne 28. června 1999 o kapitálové přiměřenosti bank zahrnující úvěrové a tržní riziko, ve znění pozdějších předpisů (toto opatření zahrnuje i limity úvěrové angažovanosti a otevřených měnových pozic),
- opatření ČNB č. 2 ze dne 8. července 1999, kterým se stanoví podmínky pro provádění dohledu na konsolidovaném základě, ve znění pozdějších předpisů,
- opatření ČNB č. 2 ze dne 27. dubna 2001, o standardech řízení likvidity,
- opatření ČNB č. 193/1998 Sb., kterým se stanoví zásady klasifikace pohledávek z úvěrů a tvorby opravných položek k těmto pohledávkám,
- opatření ČNB č. 8 ze dne 22. září 1997, kterým se stanoví bankám omezení a podmínky pro některé druhy úvěrů a investic do majetkových účastí,
- opatření ČNB č. 4 ze dne 29. září 1998, kterým se stanoví požadavky na zprávu o hospodaření banky,
- opatření č. 3 ze dne 13. července 2000, kterým se stanoví minimální požadavky na uveřejňování informací bankami a pobočkami zahraničních bank, ve znění pozdějších předpisů,
- vyhláška ČNB č. 32/1999 Sb., kterou se stanoví náležitosti žádosti o předchozí souhlas České národní banky s nabytím akcií banky s hlasovacím právem a náležitosti oznámení o snížení podílu akcií banky s hlasovacím právem,
- opatření ČNB č. 33/1999 Sb., kterým se stanoví náležitosti žádosti o povolení působit jako banka,
- opatření ČNB č. 5 ze dne 1. srpna 2001, kterým se stanoví metodika předkládání vybraných údajů bankami a pobočkami zahraničních bank České národní bance.

V souladu se světovými trendy ve vývoji bankovní regulace hodlá Česká národní banka v budoucnu ve výrazně větší míře než dosud zaměřit bankovní regulaci i výkon bankovního dohledu na kvalitativní stránku činnosti bank, zejména na kontroly systémů měření a řízení bankovních rizik a vnitřního kontrolního systému. První krok tímto směrem představuje již zmíněné opatření ČNB o standardech řízení likvidity. Postupně jsou připravovány standardy řízení jednotlivých finančních rizik, kde základním parametrem je především stanovení minimálních požadavků, jejichž dodržení je podmínkou pro omezení příslušných rizik.

3. HODNOCENÍ SOULADU BANKOVNÍ REGULACE S EVROPSKÝMI DIREKTIVAMI

Bližící se vstup České republiky do Evropské unie vyvolává stále častěji potřebu ověřování souladu regulace i výkonu bankovního dohledu s evropskými direktivami a mezinárodními standardy. Toto ověřování je prováděno zejména v rámci projektů mezinárodních institucí a Evropské komise. Na přelomu let 2000 a 2001 v České republice proběhl Financial Sector Assessment Program (FSAP), realizovaný společnou misí MMF a Světové banky. Na konci roku 2001 se za účasti expertů Evropské komise

uskutečnil tzv. Peer Review, který byl zaměřen jednak na ověření a hodnocení pokroku v harmonizaci českého práva s evropským právem v oblasti bankovníctví, finančních trhů a transakcí a jednak na to, nakolik se daří právo prosadit do výkonu bankovního dohledu i dohledu nad ostatními subsystémy finančního systému našeho státu.

Výsledkem projektu FSAP bylo kromě jiného celkové hodnocení regulatorního rámce pro bankovní podnikání, které vyústilo do řady doporučení, jak zvýšit kvalitu bankovního dohledu v České republice. Součástí hodnocení bylo i naplňování Základních principů pro efektivní bankovní dohled (Core Principles for Effective Banking Supervision), vydaných Basilejským výborem pro bankovní dohled, které jsou vyjádřením nejlepší mezinárodní praxe v oblasti regulatoriky a výkonu bankovního dohledu. Z 25 principů bylo v době hodnocení naplňováno 20 principů.

V rámci hodnocení FSAP byl oceněn pokrok, který bankovní dohled ČNB v dosavadním období učinil, a bylo doporučeno zejména:

- rozšířit dohled na konsolidovaném základě i na finanční a smíšené holdingy, což v praxi znamená v návaznosti na novelu zákona o bankách vypracovat vyhlášku o konsolidovaném dohledu, příslušné výkazy, interní předpisy pro dohled na dálku i na místě včetně způsobu vyhodnocování kvality konsolidovaného dohledu v domovské zemi banky působící v ČR, rozpracovat koncept konsolidovaného dohledu nad zahraničními pobočkami a dceřinými společnostmi a vypracovat a v praxi realizovat efektivní způsob spolupráce mezi regulátory. ČNB by rovněž měla získat oprávnění hodnotit, zda management finanční holdingové společnosti bankovní skupiny je „fit a proper“, sama vyžadovat a ověřovat informace od holdingových společností a dalších členů skupiny, uskutečnit dohlídky ve finančních holdingových společnostech bank a příp. též v jejich dceřiných společnostech,
- zaměřit regulaci a výkon dohledu na kvalitativní stránku činnosti bank, tj. na kontroly systémů měření a řízení bankovních rizik, vnitřního kontrolního systému apod. Za tím účelem je nutné vypracovat základní standardy obezřetného podnikání bank v oblasti úvěrového a tržního rizika, řízení rizika země a transferu, zásad vnitřního kontrolního systému a zaměřit orientaci vlastního výkonu dohledu právě tímto směrem. Rovněž periodicita kontrol by se měla zvýšit s tím, že je třeba posílit propojení dohledu na dálku a na místě tak, aby byl omezen negativní vliv pozdního odhalení problémů. Bankovní dohled ČNB by měl být zákonem zmocněn stanovovat individuální limity kapitálové přiměřenosti, a to na základě rizikového profilu banky a holdingu,
- posílit personální zdroje pro výkon dohledu, který přes všeobecně vyhovující současný výkon, zjevný nárůst profesionality a pochopení mezinárodních regulatorních standardů zůstává z hlediska úrovně znalosti v oblasti hodnocení tržních rizik, rizik informačních systémů a manažerských systémů stále na nedostatečné úrovni. Záměr udržovat a dále rozvíjet zkušenosti a znalosti zejména v oblasti měření a řízení rizik znamená zvyšování kvalifikace formou cíleného vzdělávání a zabezpečení odborného a profesionálního růstu zaměstnanců bankovního dohledu ČNB,
- zavést systém hodnocení kvality a efektivnosti bankovního dohledu, tj. správnosti úsudku o stavu banky na základě analýz na dálku, rozhodnutí o provedení kontrol na místě s ohledem na informace o bance, správnosti vyhodnocení výsledků kontrol na místě, včasnosti a adekvátnosti opatření přijatých vůči bance atd.,
- harmonizovat požadavky na zveřejňování informací bankami s doporučeními Basilejského výboru pro bankovní dohled,

- zmocnit ČNB k rozšíření spektra nápravných opatření, pokud je ohrožena bezpečnost a zdraví bankovního sektoru, např. nařídít prodej účasti banky, požadovat uzavření pobočky v zahraničí a omezit její aktivity nebo zbavit se majetkové účasti, pokud její rizika banka adekvátně neřídí,
- rozpracovat postup při pozastavování hlasovacích práv akcionářů, metodiku posuzování řízení banky apod.,
- umožnit, aby externí auditori mohli diskutovat s bankovním dohledem záležitosti týkající se jejich zjištění v bankách bez předchozího souhlasu instituce pro takovou diskusi,
- zpracovat systém řízení likvidace bank do zákona o bankách.

K obdobným závěrům došel i projekt Peer Review. V závěrečné zprávě je konstatováno, že po přijetí novely zákona o bankách je bankovní dohled v České republice na mezinárodně akceptovatelné úrovni jak z hlediska právní základny, tak i kvality výkonu bankovního dohledu. Česká národní banka má dostatečné prostředky a profesionální pracovníky pro naplnění svých dohližitelství povinností, je nezávislá a postupně směřuje k implementaci moderních metod a konceptů. V oblasti regulatoriky a výkonu bankovního dohledu bylo misí doporučeno věnovat se dále zejména konsolidovanému dohledu včetně otevřené a efektivní spolupráce s ostatními regulátory finančního trhu na národní i mezinárodní úrovni a dalšímu rozvoji v klíčových oblastech moderního bankovního dohledu, tj. zejména metodologii hodnocení rizikového profilu banky.

Všem těmto okruhům věnuje bankovní dohled ČNB velkou pozornost. Byl zpracován tzv. akční plán, který reaguje na všechna výše uvedená doporučení a specifikuje jednotlivé úkoly a harmonogram jejich plnění. V rámci schválené novely zákona o bankách a opatření, resp. vyhlášek byly vytvořeny předpoklady pro naplnění některých doporučení především v oblasti konsolidovaného dohledu.

4. DOHLED NA KONSOLIDOVANÉM ZÁKLADĚ

Dohled na konsolidovaném základě představuje sledování a regulaci rizik, která pro banku vyplývají z titulu jejího začlenění do určité skupiny propojených subjektů. Cílem bankovního dohledu je omezení rizik, kterým je banka v této souvislosti vystavena. Tento dohled není dohledem nad jednotlivými osobami zahrnutými do skupiny - konsolidačního celku a nenahrazuje se jím výkon bankovního dohledu na individuálním základě, tzn. pouze nad bankou.

Sledování rizik, kterým je banka vystavena, pokud je součástí celku, se stalo běžnou praxí při provádění bankovního dohledu v zahraničí. S cílem přiblížit postupy dohledu v České republice mezinárodně zavedené praxi, ale i naplnit požadavky příslušných direktiv ES, bylo implementováno v roce 1999 opatření České národní banky č. 2 ze dne 8. července 1999, kterým se stanoví podmínky pro provádění dohledu nad bankami na konsolidovaném základě, ve znění pozdějších předpisů, které se však vztahuje pouze na ty finanční skupiny, v jejichž čele stojí banky. Toto opatření definuje strukturu konsolidačního celku, způsoby konsolidace a obezřetnostní pravidla pro konsolidační celky vedené bankou, kam patří především limit kapitálové přiměřenosti zahrnující však pouze úvěrové riziko a limity úvěrové angažovanosti.

Omezený rozsah konsolidovaného dohledu se promítl do negativního hodnocení souladu s evropskými direktivami a základními principy efektivního bankovního dohledu. Proto jednou z hlavních myšlenek novely zákona o bankách bylo vytvoření předpokladů pro další rozšíření konceptu konsolidovaného dohledu i na skupiny ovládané finanční holdingovou společností a smíšenou holdingovou společností, jak vyžaduje

příslušná direktiva ES. ČNB se zároveň touto novelou ukládá stanovit vyhláškou pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob na konsolidovaném základě.

Po přijetí novely zákona o bankách bude tedy podléhat banka rovněž bankovnímu dohledu na konsolidovaném základě, tj. dohledu z hlediska své účasti ve skupině spřízněných osob (tzv. konsolidačních celků). Předpokládá se existence tří druhů konsolidačních celků, a to:

- a) skupiny ovládající banky, v níž bude zahrnuta banka a jí ovládané osoby (dceřiné společnosti) a přidružené společnosti,
- b) skupiny finanční holdingové společnosti, v níž je banka ovládána finanční institucí (jinou než pojišťovnou), která zároveň ovládá další převážně finanční instituce (tzv. finanční holdingovou společností); všechny tyto osoby se zahrnují do této skupiny,
- c) skupiny smíšené holdingové společnosti, v níž je banka ovládána osobou, která není ani bankou ani finanční holdingovou společností (tzv. smíšenou holdingovou společností); do této skupiny patří i další osoby ovládané smíšenou holdingovou společností.

Bankovní dohled na konsolidovaném základě ovšem neznamená výkon dohledu nad jednotlivými členy konsolidačního celku, nýbrž dohled nad skupinou jako celkem, a to z hlediska účasti banky v této skupině (vzájemné obchodní, finanční a personální vztahy a rizika s nimi spojená). ČNB nebude vykonávat dohled na konsolidovaném základě nad těmi konsolidačními celky, které podléhají srovnatelnému konsolidovanému dohledu ze strany jiných domácích či zahraničních orgánů dohledu, včetně celků, které jsou součástí vyšších celků, na které dohlíží sama ČNB. Vždy však bude vykonávat dohled nad skupinami ovládajících bank se sídlem v České republice (tj. tuzemskou bankou a jejími dceřinými a přidruženými společnostmi).

Navazující vyhláška ČNB, která bude účinná od 1. 8. 2002, vymezuje především pravidla sestavení konsolidačního celku, který podléhá bankovnímu dohledu, kritéria pro vyjmutí osob z bankovního dohledu nad konsolidačním celkem, rozsah, způsob a termíny informační povinnosti osob zahrnutých do konsolidačního celku vůči České národní bance, použití metod konsolidace dat, sestavení regulovaného konsolidačního celku, na který se vztahují pravidla obezřetného podnikání ovládajících osob, jež jsou rovněž v této vyhlášce stanovena.

Ovládající banka, finanční holdingová společnost a smíšená holdingová společnost sestaví konsolidační celek, který se skládá z ní samé a ze všech jí ovládaných osob a přidružených společností. Ovládající banka a finanční holdingová společnost dále sestaví regulovaný konsolidační celek, jehož členy jsou banky, finanční instituce s výjimkou pojišťoven a podniky pomocných bankovních služeb, pokud jsou jí ovládanými osobami nebo společně řízenými podniky. Do regulovaného konsolidačního celku nemusí být zahrnuta ovládaná osoba nebo společně řízený podnik, pokud je splněno alespoň jedno z těchto kritérií:

- a) ovládaná osoba nebo společně řízený podnik sídlí v zemi, kde existují právní překážky pro převod potřebných informací nebo existují překážky pro převod zisků,
- b) čistá částka hodnoty aktiv jednotlivé ovládané osoby nebo jednotlivého společně řízeného podniku nedosahuje menší z následujících dvou hodnot: 300 mil. Kč nebo 1 % celkové čisté částky hodnoty aktiv ovládající osoby. Pokud však celkový součet čistých částek hodnot aktiv takových ovládaných

- osob a společně řízených podniků dosáhne alespoň 300 mil. Kč nebo 1 % celkové čisté částky hodnoty aktiv ovládající osoby, tyto ovládané osoby a společně řízené podniky se do regulovaného konsolidačního celku zahrnují,
- c) podíl na ovládané osobě nebo na společně řízeném podniku je držen se záměrem prodeje v blízké budoucnosti. Nedojde-li k realizaci prodeje do 1 roku od nabytí podílu, tato výjimka neplatí a ovládaná osoba nebo společně řízený podnik se do regulovaného konsolidačního celku zahrne,
 - d) ovládaná osoba nebo společně řízený podnik je v konkurzu nebo likvidaci.

Ovládající banka, finanční holdingová společnost a smíšená holdingová společnost bude předkládat České národní bance grafické znázornění konsolidačního celku a seznam jí ovládaných osob a přidružených společností s tím, že u každé z těchto osob a společností uvede řadu informací, které jsou nezbytné pro posouzení vzájemných vazeb, možných rizik apod. Tyto informace zahrnují kromě základních identifikačních údajů a majetkových podílů také např. jména členů statutárního orgánu a dozorčí rady nebo jiného kontrolního orgánu, činnosti zapsané v obchodním rejstříku a činnosti skutečně prováděné, přehled služeb poskytovaných ovládající bance, finanční holdingové společnosti a smíšené holdingové společnosti, seznam dalších osob, které mají kvalifikovanou účast na ovládané osobě nebo přidružené společnosti, s uvedením výše jejich podílu na základním kapitálu a hlasovacích právech, případně způsobu, jakým tyto osoby vykonávají v ovládané osobě nebo přidružené společnosti rozhodující nebo podstatný vliv, orgán se sídlem v zahraničí, který vykonává dohled nad finanční činností ovládané osoby nebo přidružené společnosti, zda a jakým auditorem nebo auditorskou společností bude prováděn audit.

Obdobný rozsah informací bude o sobě předkládat i samotná ovládající banka, finanční holdingová společnost a smíšená holdingová společnost, která kromě toho uvede i informace o metodě konsolidace u každé ovládané osoby a společně řízeného podniku, seznam ovládaných osob a společně řízených podniků nezahrnutých do regulovaného konsolidačního celku spolu s průkazným odůvodněním, seznam osob s kvalifikovanou účastí na ovládající osobě s uvedením výše jejich podílu na základním kapitálu a hlasovacích právech, případně způsobu, jakým je vykonáván rozhodující nebo podstatný vliv v ovládající osobě a přehled služeb poskytovaných ovládající osobou dalším členům konsolidačního celku a přehled služeb vzájemně poskytovaných mezi členy konsolidačního celku.

Ovládající banka, finanční holdingová společnost a smíšená holdingová společnost předloží poprvé výše uvedené informace v rozsahu podle stavu k 31. prosinci 2002 nejpozději do 31. ledna 2003. Následně budou tyto informace předkládány pravidelně podle stavu k 31. prosinci předcházejícího roku do 31. ledna běžného roku. Zároveň budou ovládající banka, finanční holdingová společnost a smíšená holdingová společnost povinny informovat Českou národní banku neprodleně o všech změnách údajů, které jsou předmětem informační povinnosti. Finanční holdingová společnost a smíšená holdingová společnost předkládá informace za osoby, které jsou součástí konsolidačního celku, sama nebo prostřednictvím banky, která je členem tohoto celku.

Pravidly obezřetného podnikání ovládajících osob, které sestavují regulovaný konsolidační celek, tj. ovládající banky a finanční holdingové společnosti, se rozumí kapitálová přiměřenost a pravidla úvěrové angažovanosti na konsolidovaném základě.

Vlastní metodika pravidel obezřetného podnikání vychází ze stávajícího platného opatření ČNB č. 3 ze dne 28. června 1999 o kapitálové přiměřenosti bank zahrnující

cí úvěrové a tržní riziko, ve znění pozdějších předpisů, a je v souladu s evropským právem.

Kapitál regulovaného konsolidačního celku je odvozen z konsolidované rozvahy ovládající osoby a je tvořen zejména splaceným základním kapitálem, emisním ažiem, zákonnými rezervními fondy, nerozděleným ziskem z předchozích období, podřízeným dluhem apod. při zohlednění odečitatelných položek jako např. neuhrazené ztráty z předchozích let, ztráty běžného období a kapitálových investic do jiné banky nebo finanční instituce, které nejsou konsolidovány.

Potřebu kapitálu odpovídající rizikům podstupovaným členy regulovaného konsolidačního celku vyjadřují kapitálové požadavky k bankovnímu a obchodnímu portfoliu. Ovládající osoby zařazují finanční a komoditní nástroje zachycené v účetnictví, a to např. vklady, úvěry, půjčky, držené akcie či deriváty do obchodního nebo bankovního portfolia při dodržení vyhláškou stanovených podmínek vč. způsobu oceňování. Pro výpočet kapitálových požadavků obchodního portfolia a vybraných pozic bankovního portfolia regulovaného konsolidačního celku lze použít za stanovených podmínek metodu plné konsolidace nebo poměrné konsolidace. Jinak se použije metoda agregace plus. Limit kapitálové přiměřenosti pro regulovaný konsolidační celek je stanoven na 8 %.

Hrubá angažovanost bankovního portfolia představuje veškeré nástroje, např. poskytnuté úvěry, záruky, držené akcie, které jsou v účetnictví zaznamenány na straně aktiv. Pokud je např. úvěr zajištěn způsobem, který připouští vyhláška, lze úvěrovou angažovanost původního dlužníka převést pro účely obezřetnostních pravidel do úvěrové angažovanosti poskytovatele zajištění. Ekonomicky spjatou skupinou subjektů se rozumí subjekty, mezi kterými existuje vztah kontroly, a rovněž i další subjekty, pokud finanční těžkosti jednoho ze subjektů mohou způsobit platební potíže alespoň jednoho z ostatních (ve vyhlášce jsou uvedeny případy, na které je třeba se zaměřit při vyhodnocování vzájemných vztahů). Limit úvěrové angažovanosti bankovního portfolia vyhláška stanovuje ve výši 25 %, resp. 20 % kapitálu regulovaného konsolidačního celku.

Schválením právní základny pro provádění konsolidovaného dohledu a jeho praktickou realizací od počátku roku 2003 budou naplněny požadavky, které ve svých doporučeních vyjádřili zástupci MMF a Světové banky v rámci projektu FSAP i experti Evropské komise v rámci projektu Peer Review v oblasti konsolidovaného dohledu.

5. PRAKTICKÝ VÝKON BANKOVNÍHO DOHLEDU

Bankovní dohled je v České republice prakticky realizován formou dohledu na dálku a dohledu na místě. Dohled na dálku zahrnuje licencování a povolovací činnosti, tj. zejména posuzování vstupu nových akcionářů do sektoru, monitorování a analýzu činnosti bank (vyhodnocování finančních výkazů a hlášení obezřetného podnikání pro bankovní dohled). Dohled na místě, který představuje kontrolu činnosti banky přímo v bankách, je pak základním prostředkem pro posouzení kvalitativních aspektů činnosti banky, zejména pak řídicích a kontrolních mechanismů v bance.

5.1 DOHLED NA DÁLKU

Aktivity v rámci dohledu na dálku se v uplynulém období do značné míry soustředily na procesy související s restrukturalizací bankovního sektoru, která v roce 2001 znamenala především dokončení privatizace státních podílů ve velkých bankách a další

koncentraci bankovního sektoru cestou fúzí a prodejů podniků. Bankovní dohled tyto změny zevrubně posuzoval a vydával příslušná rozhodnutí ve správním řízení.

V souladu se svými zákonnými kompetencemi bankovní dohled ČNB vydal v roce 2001 celkem 17 správních rozhodnutí (zejména změny povolení působit jako banka, nabytí majetkového podílu na bankách, prodeje podniku nebo jeho části), další dvě správní řízení byla zahájena. Mimo správní řízení bylo vydáno 89 rozhodnutí (vyjádření k návrhům na auditory bank, schválení struktury akcionářů před valnými hromadami, souhlasy se započítáváním podřízeného dluhu do kapitálu a schválení konsolidačních celků bank). Vyjádření bankovního dohledu ČNB k osobám navrhovaným do vedoucích funkcí v bankách bylo vydáno ve 30 případech, a to na základě posouzení příslušných písemných podkladů a ve většině případů i uskutečnění pohovorů. Celkem 13 bankám bylo uloženo 17 standardních opatření k nápravě spočívajících zejména v požadavku na odstranění nedostatků v činnosti bank.

Pravidelný monitoring činnosti banky je založen zejména na pravidelných čtvrtletních analýzách finanční situace bank, kontrole dodržování obezřetných pravidel a limitů a na sledování změn v jednotlivých bankách ve standardizované struktuře. Pro zachycení případných negativních tendencí jsou pravidelně vyhodnocovány měsíční signální informace o vývoji jednotlivých bank pro vedení bankovního dohledu s návrhy na další postup a opatření bankovního dohledu u bank s negativním vývojem.

Podkladem pro dohled na dálku je automatizovaný systém Informačního centra bankovního dohledu, který soustřeďuje údaje ze všech výkazů a hlášení pro bankovní dohled a poskytuje jednotné standardní výstupní sestavy, které umožňují rychlý přehled o vývoji základních ukazatelů charakterizujících finanční situaci banky a dodržování pravidel obezřetného podnikání.

Doporučení mezinárodních organizací v oblasti dohledu na dálku akcentují zejména význam analýzy a hodnocení rizikového profilu banky, který je určitým propojením kvantitativních a kvalitativních aspektů hodnocení činnosti. Správné hodnocení rizikového profilu banky je velmi důležité pro cílování jednotlivých aktivit bankovního dohledu vůči bance a také pro optimální využití kapacity bankovního dohledu.

5.2 DOHLÍDKY NA MÍSTĚ

Kontroly na místě jsou významným prostředkem k identifikaci rizik současného i budoucího vývoje bank a pro přijímání včasných opatření k nápravě zjištěných nedostatků. V souladu s celosvětovými trendy se dohlídky na místě stále více začínají orientovat na hodnocení vnitřních řídicích a kontrolních systémů bank. Kvalita a integrita těchto systémů významně ovlivňuje odhad rizikovosti bank pro bankovní sektor jako celek a bez posouzení těchto systémů nelze hodnotit úroveň a stabilitu obezřetného podnikání jednotlivých bank. Při dohlídkách se proto bankovní dohled stále více zaměřuje na ověření, posouzení a hodnocení systémů identifikace, měření, sledování a řízení jednotlivých bankou podstupovaných rizik z hlediska jejich přiměřenosti, dostatečnosti, účinnosti a stability.

Dalším důležitým aspektem dohlídek na místě je ověřování a hodnocení věrnosti a poctivosti vykazování vůči regulátorovi. Zdrojem naprosté většiny údajů využívaných při dohledu na dálku jsou banky samotné. Periodické ověřování pravdivosti a věrnosti jejich údajů je tedy rozhodující informací pro závěry, do jaké míry se může bankovní dohled spolehnout na údaje banky samé, případně na auditované údaje banky. Primární ověřování účetnictví bank provádějí externí auditoři v rámci ověřování účet-

ních závěrek, bankovní dohled se proto soustřeďuje zejména na ověřování a hodnocení správnosti agregace primárních dat a zachování jejich integrity při sestavování výkazů pro regulátora. Další důležitou oblastí kontroly na místě jsou informační systémy a informační technologie, jejichž kvalita, bezpečnost, spolehlivost a adekvátnost jsou rozhodující pro kvalitu vykazování vůči regulátorovi i funkčnost vnitřních řídicích a kontrolních systémů bank.

V rámci kontrolní činnosti bylo v roce 2001 provedeno 12 kontrol na místě, z toho 9 komplexních a 3 zaměřené na konkrétní bankovní rizika. Tyto kontroly se stále více zaměřují zejména na posouzení kvality systému řízení rizik a vnitřního řídicího a kontrolního systému bank. Informační návštěvy se uskutečnily v roce 2001 v 11 bankách (jedná se celkem o 19 informačních návštěv) a byly zaměřeny zejména na strategii, obchodní plány a hospodářské výsledky bank, dílčí prověrky úvěrového portfolia, plnění uložených opatření k nápravě nedostatků, přípravu kontrol na místě apod. Obdobně probíhala v uplynulém období jednání s vrcholovým vedením bank, která byla v případě problémů bank uskutečňována v pravidelných intervalech.

V návaznosti na zveřejnění účetních závěrek bank a výroků auditorů se uskutečňovala dvoustranná (mezi ČNB a auditorem, pokud se diskuse týkala obecných odborných problémů) nebo trojstranná (včetně dané banky, pokud byla diskutována její konkrétní situace) projednání sporných otázek. Rovněž tak byla organizována jednání s auditorem a případně i s bankou po vyhodnocení tzv. Zprávy o hospodaření banky, která se zabývá popisem a hodnocením systému řízení rizik a systému vnitřní kontroly. V návaznosti na tato jednání byly některé problémy, týkající se zejména úlohy auditora při hodnocení systému řízení rizik a systému vnitřní kontroly, diskutovány i ve specializované skupině Komory auditorů pro audit finančních institucí. Poznatky z jednání s auditory byly využity mj. při úpravě příslušných pasáží v návrhu novely zákona o bankách.

Vedle těchto jednání k individuálním bankám byly uskutečněny prezentace auditorů k jejich postupům při auditu bank. Kromě detailnějšího poznání přístupu jednotlivých auditorů k auditu lze jako další významný přínos hodnotit navázání neformálních odborných kontaktů a sblížení stanovisek auditorů a bankovního dohledu k řadě sporných otázek.

Tragické události 11. září 2001 celosvětově zesílily vnímání hrozby terorismu a vedly k přijetí řady opatření, mj. i v oblasti boje proti financování terorismu. Vedle boje proti legalizaci výnosů z trestné činnosti se tak bankovní dohled ČNB zapojil i do této oblasti. Kromě kontroly dodržování zákona č. 61/1996 Sb., o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a o změně a doplnění souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, v bankách a pobočkách zahraničních bank bankovní dohled ČNB zajišťoval rovněž koordinaci mezi MF - Finančním analytickým útvarem, MZV a bankami a pobočkami zahraničních bank při přijímání opatření k identifikaci účtů podezřelých osob a finančních transakcí podléhajících sankcím Rady bezpečnosti OSN podle rezolucí vydaných k boji proti terorismu (afghánské hnutí Talibán apod.).

6. SPOLUPRÁCE S OSTATNÍMI REGULÁTORY V DOMÁCÍM A MEZINÁRODNÍM MĚŘÍTKU

Klíčové postavení bankovního sektoru ve finančním systému České republiky, existence a růst finančních skupin i rozhodující úloha zahraničního kapitálu v tuzemském bankovníctví zvyšují potřebu efektivní komunikace a spolupráce České národní banky s ostatními tuzemskými regulátory i s regulátory zahraničními.

Kvalitativní posun v přístupu k regulaci a příprava na zavedení konsolidovaného dohledu, který se zaměří na sledování a usměrňování rizik ve skupině jako celku, vyžaduje nejen vydání, resp. vytvoření příslušných pravidel, ale i systematickou spolupráci s ostatními regulátory na tuzemském a zahraničním trhu. V roce 2001 bankovní dohled ČNB zahájil přípravu nové třístranné dohody o spolupráci mezi ČNB, KCP a MF, která by měla zřetelněji vymezit formy spolupráce, zejména pokud jde o dohled nad konsolidačními celky. Konsolidovaný dohled, jehož zahájení se předpokládá v r. 2003, se bude týkat hlavně bankovních skupin, které v ČR v převážné míře existují.

Spolupráce se zahraničními regulátory je založena na dohodách (tzv. Memorandum of Understanding), které vymezují základní okruhy spolupráce, zejména výměnu informací, předpoklady společného postupu vůči dceřiným společnostem a pobočkám zahraničních bank při vlastním výkonu bankovního dohledu apod. V roce 1999 byla podepsána dohoda o spolupráci při výkonu bankovního dohledu s Národní bankou Slovenska, v roce 2001 byla podepsána obdobná dohoda s rakouským ministerstvem financí (dohoda s rakouským partnerem byla uveřejněna na internetové stránce ČNB). Obdobné dokumenty jsou připravovány rovněž s orgány bankovního dohledu ve Francii, Belgii, Nizozemí a Německu, tj. těch zemí, jejichž banky působí v ČR prostřednictvím svých dceřiných společností – bank nebo poboček zahraničních bank.

V roce 2001 pokračovala praktická neformální spolupráce se zahraničními orgány bankovního dohledu, a to zejména formou poskytování informací o zjištěných nedostatcích v činnosti zahraničních bank či jejich poboček působících na českém trhu zahraničním regulátorům (SRN, Rakousko, Francie, Slovensko) nebo formou konzultací v rámci informačních návštěv zahraničních regulátorů v těchto bankách (např. regulátoři z USA u GE Capital Bank a Citibank, belgický regulátor u ČSOB). Zvláštním případem byla spolupráce se zahraničními regulátory při vyjasňování operací IPB s fondy na Kajmanských ostrovech, kde probíhala komunikace s regulátory Velké Británie, Japonska, Nizozemí a Kajmanských ostrovů.

V roce 2001 byl dokončen projekt Evropské unie EU-Institution-Building Programme (twinning), jehož cílem bylo zajištění souladu regulačních pravidel i používaných metod a postupů bankovního dohledu při dohlížení nad fungováním bankovního sektoru s praxí zemí Evropské unie. Tento projekt, realizovaný v oblasti bankovního Federálním ministerstvem financí Spolkové republiky Německo ve spolupráci s Národní bankou Řecka, poskytl řadu cenných informací v oblastech řízení tržního rizika, dohledu na konsolidovaném základě, analýz finanční pozice banky, obecných metod dohlídek na místě a specifických postupů (manuálů) dohlídek na místě pro jednotlivé oblasti vč. informačních technologií. V rámci tohoto projektu se kromě řady osobních konzultací a diskusí nad danými tématy uskutečnila i řada seminářů, např. k problematice finančních produktů, interních modelů využívaných bankami pro stanovení kapitálových požadavků, konsolidovaného dohledu apod.

Rozvíjí se i spolupráce s profesními organizacemi, které působí v oblasti bankovního dohledu, tj. zejména s Českou bankovní asociací a Komorou auditorů ČR, a to jak v oblasti metodiky, tak i vlastního výkonu bankovního dohledu. Návrhy nových regulačních opatření jsou diskutovány s Českou bankovní asociací, především s její nově ustavenou Komisí pro bankovní regulaci. V současné době je v centru pozornosti výše zmíněný nový koncept kapitálové přiměřenosti. Očekává se, že bude zaveden v roce 2006. Půjde o velmi náročný proces, a proto se již nyní připravuje společný postup s Českou bankovní asociací a Komorou auditorů ČR, jenž by jeho průběh usnadnil.

V souvislosti s teroristickými útoky ve Spojených státech amerických a následným zvýšeným mezinárodním úsilím o zamezení financování terorismu, dalších globálních kriminálních aktivit a praní špinavých peněz prohloubil bankovní dohled ČNB spolupráci s dalšími orgány zainteresovanými v této věci (především s Finančním analytickým útvarem ministerstva financí). K předcházení těmto zločineckým aktivitám ČNB připravuje nové opatření, určené bankám, vycházející ze zásady „poznej svého klienta“.

Bankovní dohled ČNB se rovněž aktivně zapojil do přípravy nového konceptu kapitálové přiměřenosti (New Basle Capital Accord). V lednu 2001 Basilejský výbor pro bankovní dohled zveřejnil druhou verzi návrhu tohoto nového konceptu. Dosud platný koncept významně přispěl ke stabilitě a bezpečnosti bankovních systémů, avšak v prostředí rychle se vyvíjejících finančních trhů stárne a v současné době se již ukazuje jako nedostačující. Nově navrhovaná pravidla se vyznačují citlivějším přístupem k měření a řízení úvěrového rizika. Poprvé se zabývají operačními riziky. Naproti tomu v oblasti tržních rizik podstatné změny nepřinášejí. K dalším novinkám patří kromě jiného využívání ratingů od ratingových agentur pro účely přiřazování rizikové váhy pohledávkám, individualizovaný přístup regulatorních orgánů k jednotlivým bankám a zvýšení požadavků na zveřejňování informací bankami a na stanovování kapitálových požadavků na konsolidovaném základě. Vcelku jde o komplexní systém pravidel, který by měl zlepšit způsob měření rizika bankovního podnikání.

Pokračuje rovněž spolupráce v rámci regionální skupiny bankovních dohledů zemí střední a východní Evropy. V roce 2001 se konala ve Vilniusu pravidelná konference, která se zaměřila na problematiku nového konceptu kapitálové přiměřenosti a spolupráci regulatorů. Ve spolupráci s Financial Stability Institute při BIS byly v roce 2001 zorganizovány speciální semináře pro experty ze zemí střední a východní Evropy. Seminář na téma úvěrového rizika, kterého se zúčastnilo 32 zástupců z 12 zemí, se konal v květnu 2001 v Praze.

7. HLAVNÍ ÚKOLY BANKOVNÍHO DOHLEDU PRO DALŠÍ OBDOBÍ

Na počátku roku 2002 byla schválena nová střednědobá koncepce bankovního dohledu na období let 2002 až 2004, tj. do doby předpokládaného vstupu České republiky do Evropské unie. Hlavní úkoly stanovené pro toto období tak především akcentují dokončení plné harmonizace s právem Evropského společenství a zkvalitnění výkonu bankovního dohledu na mezinárodně uznávaný standard.

Základními cíli střednědobé koncepce bankovního dohledu ČNB, které vycházejí nejen z doporučení mezinárodních institucí formulovaných v rámci hodnotících programů, ale i z vlastní snahy o zvýšení kvality a efektivnosti bankovního dohledu, jsou zejména:

- vytvoření komplexního regulatorního rámce pro banky a konsolidační celky, ve kterých jsou banky členem, který je vede k obezřetnému podnikání a zároveň neomezuje zdravou soutěž. Tento rámec musí být jasný, srozumitelný, splňovat kritéria směrnic Evropského společenství, doporučení Basilejského výboru pro bankovní dohled a příp. dalších mezinárodních institucí a musí být v souladu s nejlepší mezinárodní praxí,
- systematické sledování a zkoumání nejnovějších světových trendů v bankovníctví a regulaci, analýza jejich možné implementace v českých podmínkách a aktivnější zapojení do spolupráce s mezinárodními institucemi v oblasti dohledu nad finančními trhy,

- vytvoření komplexního systému pro nový přístup k dohledu formou sledování rizikového profilu banky,
- monitorování a vyhodnocování efektivity výkonu bankovního dohledu,
- rozvíjení efektivního systému komunikace a spolupráce s ostatními tuzemskými a zahraničními regulátory v rámci budování konceptu dohledu na konsolidovaném základě. Ve spolupráci s ostatními regulátory v ČR (KCP, MF) postupná standardizace pravidel pro regulované subjekty, postupy a metody používané při dohledu nad nimi,
- iniciace účinnější spolupráce s Českou bankovní asociací a bankami a Komorou auditorů České republiky,
- rozvíjení informační podpory pro výkon bankovního dohledu,
- rozvíjení analýzy bankovního sektoru nejen z hlediska ukazatelů obezřetnosti, ale také z hlediska vlivu makroekonomických faktorů na rozvoj sektoru, konkurenceschopnosti a stability,
- další zvyšování transparentnosti činnosti bankovního dohledu, která je jedním z důležitých předpokladů pro správné pochopení funkce bankovního dohledu ze strany veřejnosti,
- provádění kvalitního a vysoce profesionálního, s mezinárodními standardy harmonizovaného dohledu nad bankami a nad konsolidačními celky, vycházejícího z rizikového profilu banky, resp. konsolidačního celku.

K naplnění výše uvedených cílů bude bankovní dohled ČNB vycházet při své činnosti z následujících principů:

- regulace bank a poboček zahraničních bank bude rozvíjena v souladu s vývojem práva ES a mezinárodními standardy,
- regulace bude reagovat na rozvoj nových bankovních produktů a technologií v bankovním sektoru,
- výkon dohledu bezprostředně reaguje na změny regulačního prostředí a v praxi uplatňuje mezinárodně uznávané standardy,
- výkon dohledu je založen na kombinaci dohledu na dálku, kontrol na místě a využívání výsledků činnosti auditorů bank,
- výkon dohledu je zaměřen na hlavní rizika bankovního sektoru, resp. na hlavní rizika podstupovaná příslušnou bankou a konsolidačním celkem,
- výkon dohledu vychází z otevřeného a konstruktivního pracovního vztahu mezi ČNB a bankami, jehož rozhodující část spočívá v pravidelném a systematickém prověřování výsledků hospodaření bank a dalších relevantních údajů a informací o jejich činnosti,
- bankovní dohled otevřeně komunikuje a spolupracuje s ostatními regulátory v tuzemsku a v zahraničí,
- bankovní dohled usiluje o maximální otevřenost vůči veřejnosti, pokud jde o koncepci činnosti, připravovanou regulaci, publikaci zpracovaných studií, různých souhrnných analýz bankovního sektoru apod.

B. BANKOVNÍ SEKTOR V ROCE 2001

1. EKONOMICKÉ PROSTŘEDÍ V ROCE 2001

Rok 2001 byl rokem, který potvrdil trend postupného ožívání hospodářství v České republice nastartovaný již v průběhu roku 2000. Celková zlepšující se ekonomická situace charakterizovaná pozitivním vývojem rozhodujících makroukazatelů, úspěšným hospodařením podnikové sféry i rostoucí kupní silou obyvatelstva nalézá svůj odraz rovněž v bankovním sektoru, který je nedílnou součástí každé ekonomiky. Bankovní sektor je do značné míry ovlivňován nejen vývojem reálné ekonomiky, ale rovněž právním prostředím, které se v roce 2001 dále významně přiblížilo evropským normám (viz část A.1.).

Hrubý domácí produkt rostl v roce 2001 již druhým rokem. O robustnosti oživení české ekonomiky svědčí i to, že oslabování konjunktury v zahraničí v průběhu roku nevedlo ke zpomalování tempa růstu, neboť za celý rok 2001 dosáhl HDP růstu 3,6 %, tedy o 0,7 bodu více než v roce 2000. Za rok 2001 dosáhl hrubý domácí produkt 1 499,2 mld. Kč ve stálých cenách.

Cenový vývoj v zahraničí ani růst domácí poptávky nevytvářely v průběhu roku 2001 tlak na zvyšování spotřebitelských cen. Cenový vývoj byl až na několikaměsíční výkyv inflace v letních měsících umírněný. V prosinci 2001 inflace činila 4,1 %, přičemž v průběhu celého roku se pohybovala mezi 4 % až 6 %. Čistá inflace v prosinci 2001 dosáhla 2,4 % a tím byl splněn inflační cíl, který byl pro ukazatel čisté inflace stanoven pro konec roku 2001 v rozmezí 2 % až 4 %. V režimu inflačního cílování působila měnová politika v roce 2001 již čtvrtým rokem. Poté, co se jí v předchozím období podařilo snížit míru inflace i úrokové sazby na relativně nízkou úroveň blízkou úrovni v zemích Evropské unie, bylo v roce 2001 úspěšně dosaženo cíle udržení makroekonomické stability a zachování podmínek pro pokračující ekonomické oživení.

Posilování kurzu koruny vůči euru bylo jedním z faktorů působících proti růstu cen. Apreciační tendence koruny posílily v závěru roku, kdy trh předpokládal zvýšení přílivu privatizačních příjmů do České republiky a jejich konverzi na devizovém trhu v poměrně velkém rozsahu. Z průměrné roční hodnoty 35,61 Kč za euro v roce 2000 koruna posílila na 34,08 Kč za euro v roce 2001. Průměrný kurz koruny vůči dolaru meziročně posílil z 38,59 Kč za dolar na 38,04 Kč za dolar.

Míra nezaměstnanosti byla v průběhu první poloviny roku 2001 ve srovnání s rokem 2000 nižší, ve druhé polovině roku však mírně vzrostla. V prosinci dosáhla 8,9 % a byla tak oproti prosinci 2000 vyšší o 0,1 bodu. Pokračující oživení ekonomiky tudíž nevedlo k poklesu míry nezaměstnanosti a dostatečná nabídka pracovních sil tak byla účinnou brzdou nadměrného růstu jednotkových mzdových nákladů. Průměrná nominální mzda meziročně vzrostla o 8,5 %, průměrná reálná mzda o 3,6 %.

Zpomalení ekonomického růstu v zahraničí se částečně projevilo ve vývoji českého zahraničního obchodu. Meziroční tempo růstu vývozu a dovozu v průběhu roku klesalo, přičemž růst dovozu byl v průměru vyšší než růst vývozu. Příspěvek čistého vývozu k růstu HDP tak byl po celý rok 2001 záporný, přičemž záporné saldo zahraničního obchodu v roce 2001 činilo 119,0 mld. Kč. Záporný schodek běžného účtu platební bilance 101,0 mld. Kč byl plně vyvážen přebytkem 153,3 mld. Kč na finančním účtu.

Počátkem července 2001 vzrostly v důsledku informací o nepříznivém vývoji inflace krátkodobé úrokové sazby, následované růstem úrokových sazeb ve všech splatnostech. Zlomem ve vývoji domácích úrokových sazeb se staly srpnové signály o ocha-

bující poptávce ve Spojených státech a Evropské unii, které vedly k očekávání snížení úrokových sazeb v USA i eurozóně. Pokles domácích úrokových sazeb pokračoval s menšími výkyvy až do konce roku 2001, kdy se diskontní sazba dostala z počátečních 5,0 % na úroveň 3,75 %, lombardní sazba klesla během roku 2001 z 7,5 % na 5,75 % a dvoutýdenní repo sazba z 5,25 % na 4,75 %.

2. STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU ČESKÉ REPUBLIKY

2.1 POČET BANK V BANKOVNÍM SEKTORU

(banky s licenci k danému datu)

K 31. 12. 2001 byl bankovní sektor České republiky tvořen 38 bankami a pobočkami zahraničních bank, což je nejmenší počet subjektů s bankovní licenci působících v České republice od roku 1993. Z celkového počtu 63 licencí, které byly vydány po roce 1989, zaniklo ve stejném období 25 licencí, z toho 17 licencí bylo odňato z důvodu špatné finanční situace a neplnění pravidel obezřetného podnikání (zpravidla z iniciativy bankovního dohledu ČNB a částečně na požádání bank samotných), 6 licencí zaniklo v důsledku prodejů a fúzí, jedna banka v zákonném časovém limitu nezahájila činnost a 1 banka byla zákonem transformována na specializovanou agenturu.

Maxima v počtu 55 bank dosáhl bankovní sektor v letech 1994 a 1995, poté nastal zlom a v důsledku probíhající konsolidace zaznamenal bankovní sektor každoročně úbytek o několik bank. Obdobím nejvýraznějšího úbytku bank byl rok 1998, kdy podobně jako v letech 1997 a 1999 končily některé banky svoji činnost v důsledku špatného hospodaření. V letech 2000 a 2001 byly hlavní příčinou snižování počtu bank jejich fúze, tedy jev, který odpovídá celosvětovým trendům. V podmínkách české ekonomiky se jedná především o fúze bank se zahraniční kapitálovou účastí, přičemž tyto fúze jsou částečně rovněž odrazem změn, které se dotkly mateřských bank v zahraničí.

V průběhu roku 2001 došlo stejně jako v roce 2000 k poklesu počtu bank o 2 banky, a to jako důsledek sloučení HypoVereinsbank CZ a Bank Austria Creditanstalt Czech Republic ke dni 1. 10. 2001 (nový subjekt působí na trhu pod názvem HVB Bank Czech Republic a.s.) a dále v důsledku transformace Konsolidační banky na Českou konsolidační agenturu, kdy ke dni 31. 8. 2001 ukončila svoji činnost Konsolidační banka, jejíž veškerá dosavadní agenda byla převedena na nově vytvořenou agenturu.

TAB. Č. 1

VÝVOJ POČTU BANK PODLE VLASTNICTVÍ

banky, které zahájily činnost pro klientelu

BANKY CELKEM	V TOM:									KROMÉ TOHO BANKY BEZ LICENCE
	BANKY S ROZHODUJÍCÍ ČESKOU ÚČASTÍ						BANKY S ROZHODUJÍCÍ ZAHRAANIČNÍ ÚČASTÍ			
	CELKEM	STÁTNÍ PENĚŽNÍ ÚSTAVY	BANKY SE STÁTNÍ ÚČASTÍ	BANKY S ROZHODUJÍCÍ ČESKOU ÚČASTÍ	BANKY V NUCENÉ SPRÁVĚ	CELKEM	BANKY S ROZHODUJÍCÍ ZAHRAANIČNÍ ÚČASTÍ	POBOČKY ZAHRAANIČNÍCH BANK		
1.1.1990	5	5	4	1	0	0	0	0	0	x
31.12.1990	9	9	4	1	4	0	0	0	0	x
31.12.1991	24	20	4	1	15	0	4	4	0	x
31.12.1992	37	26	1	4	21	0	11	9	2	x
31.12.1993	52	34	1	4	28	1	18	12	6	x
31.12.1994	55	34	1	4	28	1	21	13	8	2
31.12.1995	55	32	1	6	25	0	23	13	10	5
31.12.1996	53	30	1	6	18	5	23	14	9	7
31.12.1997	50	26	1	6	15	4	24	15	9	11
31.12.1998	45	20	1	5	14	0	25	15	10	18
31.12.1999	42	15	1	4	10	0	27	17	10	21
31.12.2000	40	14	1	4	8	1	26	16	10	23
31.12.2001	38	12	0	3	8	1	26	16	10	25

Banky s rozhodující zahraniční účastí převažují ve struktuře českého bankovního sektoru od roku 1998. Jejich podíl na celku od tohoto roku trvale stoupá a k 31. 12. 2001 již byl zcela dominantní.

Nejvýznamnější skupinou z pohledu členění bank podle výše bilanční sumy zůstává i nadále skupina velkých bank, která na konci roku 2001 zahrnovala 3 banky. Jedná se vesměs o banky s univerzálním zaměřením, a to jak typem činností, tak i typem klientely. Podíl drobné klientely a podnikové klientely se však u jednotlivých bank liší. Transformací Konsolidační banky, která byla v roce 2001 jedinou bankou mající formu státního peněžního ústavu, na nebankovní agenturu došlo k meziročnímu snížení počtu velkých bank o 1 banku. Vzhledem k velikosti této banky, která disponovala nezanedbatelnou bilanční sumou a tomu odpovídajícím objemem úvěrového portfolia, jsou důsledky jejího vynětí z bankovního sektoru znatelné především u finančních ukazatelů vztahujících se k rozvahovým ukazatelům, a to jak u bankovního sektoru jako celku, tak ještě výrazněji ve skupině velkých bank.

Nejpočetnějšími skupinami při členění bank z pohledu výše jejich bilanční sumy byly na konci roku 2001 střední banky a pobočky zahraničních bank. Obě skupiny na konci roku 2001 zahrnovaly 10 bank. Více než $\frac{2}{3}$ středních bank byly k 31. 12. 2001 ovládány zahraničními vlastníky, přičemž mnohé z nich jsou v rukou zahraničních akcionářů již delší dobu. Orientace těchto bank (obdobně jako poboček zahraničních bank) na zahraniční bankovní i nebankovní subjekty je tudíž zcela zřetelná, stejně jako je významnější zastoupení jejich devizových operací na celku než v jiných skupinách. Ve většině případů se střední banky a pobočky zahraničních bank zaměřují na podnikovou klientelu (i zde jsou však výjimky) a na mezibankovní trh. Znatelný je rozsah jejich derivátových operací.

Stavební spořitelny působí v České republice již od roku 1994 v počtu 6 spořitelen. Stavební spořitelny na rozdíl od ostatních bank podléhají kromě zákona o bankách dalšímu zákonu upravujícímu podmínky pro stavební spoření v České republice. Do skupiny malých bank k 31. 12. 2001 patřilo 8 bank. Zaměření jednotlivých bank v této skupině je značně různorodé, a to jak z pohledu preferovaných typů obchodů, tak i z přístupu k moderním technologiím elektronického bankovníctví. Přestože i ve skupině malých bank zvyšují zahraniční subjekty i nadále svůj majetkový podíl, poměr mezi zahraničními a českými vlastníky k 31. 12. 2001 byl téměř 1:1, stejně jako u stavebních spořitelen. IP banka byla stejně jako na konci roku 2000 jedinou bankou, která se k 31. 12. 2001 nalézala v nucené správě.

2.2 VLASTNICKÁ STRUKTURA BANKOVNÍHO SEKTORU

(banky s licencí k danému datu, bez poboček zahraničních bank)

V roce 2001 došlo k dalšímu prudkému nárůstu podílu zahraničních vlastníků na základním kapitálu bank českého bankovního sektoru. Hlavním faktorem, který rozhodující měrou ovlivnil změny vlastnické struktury bankovního sektoru v roce 2001, bylo dokončení privatizace Komerční banky, jejíž rozhodující podíl koupila francouzská Sociétés Générale. Komerční banka byla poslední velkou bankou se státním podílem a prodejem tohoto podílu soukromému vlastníkovi byl dokončen proces privatizace velkých českých bank. Novými akcionáři velkých bank jsou zahraniční banky se sídlem v Belgii, Francii a Rakousku.

Zahraniční kapitál se současně podílí významnou měrou na základním kapitálu bank i v ostatních skupinách bank. K poslednímu dni roku 2001 převažoval zahraniční kapitál v 7 středních bankách, ve 4 malých bankách a ve 2 stavebních spořitelnách.

Počet bank ovládaných zahraničním kapitálem zůstal ve srovnání s koncem roku 2000 nezměněn, neboť paralelně s privatizací Komerční banky proběhla fúze HypoVereinsbank CZ a Bank Austria Creditanstalt Czech Republic, v jejímž důsledku jeden bankovní subjekt v zahraničním vlastnictví zanikl. Další 4 banky jsou zahraničními vlastníky ovládaný nepřímo prostřednictvím svých mateřských společností, kterými jsou sice právnické osoby se sídlem v České republice, mají však současně převažující podíl základního kapitálu zahraničního původu.

Zahraníční subjekty se k 31. 12. 2001 podílely na celkovém základním kapitálu českého bankovního sektoru 70,0 %. Tento podíl se proti konci předcházejícího roku zvýšil o 15,5 bodu. Stále větší podíl na zahraničním kapitálu se soustřeďuje do zemí Evropské unie, přičemž na konci roku 2001 poprvé překročil hranici 50 %.

Podíl českých soukromých subjektů na základním kapitálu domácích bank k 31. 12. 2001 meziročně vzrostl. Růst podílu soukromých domácích investorů však není důsledkem růstu objemu jejich majetkových účastí, nýbrž byl způsoben poklesem celkového objemu kapitálu v důsledku změny Konsolidační banky na nebankovní agenturu.

Stát a obce se nadále majetkově angažují pouze ve 3 bankách se speciálním zaměřením na státní programy v oblasti exportu, drobného podnikání a komunální politiky.

Rostoucí převaha zahraničního kapitálu na aktivitách českého bankovního sektoru je zcela zřetelná rovněž při srovnání vývoje jeho podílu na celkové bilanční sumě. K 31. 12. 2001 kontrolovali zahraniční akcionáři (tj. mající podíl na základním kapitálu vyšší než 50 % včetně všech poboček zahraničních bank působících v České republice) 90,1 % bilanční sumy celého sektoru, tj. o 23,7 bodu více než k 31. 12. 2000. Pokud zahrneme mezi banky kontrolované zahraničním kapitálem i ty banky, které jsou zahraničními subjekty vlastněny zprostředkovaně přes dceřiné banky působící v České republice, zvyšuje se tento podíl na 94,2 %.

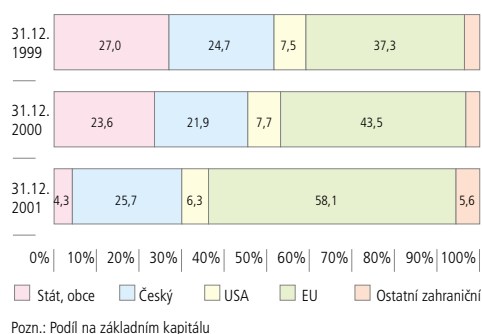
2.3 PRACOVNÍCI A BANKOVNÍ MÍSTA (banky s licenci k danému datu)

Rok 2001 byl rokem, ve kterém pokračoval trend snižování počtu pracovníků, a to přibližně stejně výrazně, jako tomu bylo v roce 2000. Na konci roku 2001 pracovalo v celém bankovním sektoru 40 871 pracovníků, což představuje meziroční pokles o 9,0 %. Na redukci pracovních míst se přitom podílely pouze velké banky a pobočky zahraničních bank, zatímco střední banky, malé banky a stavební spořitelny naopak stavy svých zaměstnanců posílily.

S vývojem počtu zaměstnanců velmi úzce souvisí rovněž vývoj počtu bankovních míst. Jejich počet k 31. 12. 2001 činil 1 751, což představuje roční úbytek o 3,1 %. Redukce pobočkové sítě bank v České republice představuje na jedné straně snižování obslužnosti území České republiky z pohledu kvantity, na druhé straně je dosažitelnost bankovních služeb přeměrována na alternativní distribuční kanály přímého bankovníctví, které kvalitu služeb zvyšují, neboť nejen že nevyžadují přímou účast klienta na pracovišti banky, ale často mu dokonce umožňují manipulaci s příslušnými účty 24 hodin denně. Největší pokles v počtu poboček zaznamenaly velké banky, a to o 45 na 1 257 bankovních míst k 31. 12. 2001. Vzhledem k tomu, že velké banky připravují další restrukturalizaci a redukci pobočkových sítí a současně i snížení počtu pracovních míst, lze očekávat, že počet zaměstnanců připadající na jednu pobočku zůstane v této skupině bank zachován přibližně na úrovni konce roku 2001.

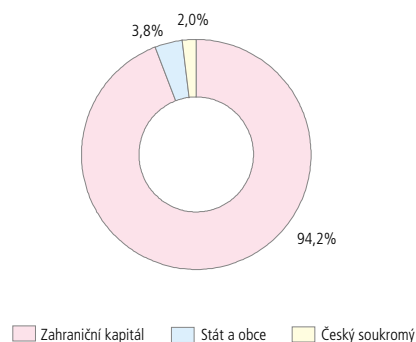
GRAF Č. 1

VLASTNICKÁ STRUKTURA BANK
banky s licenci k danému datu

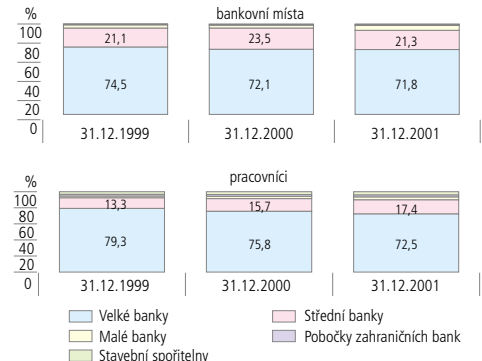
GRAF Č. 2

STRUKTURA BILANČNÍ SUMY PODLE VLASTNÍKŮ K 31. 12. 2001
banky s licenci k 31. 12. 2001

GRAF Č. 3

STRUKTURA BANKOVNÍCH MÍST A PRACOVNÍKŮ
PODLE SKUPIN BANK
banky s licenci k 31.12.2000

TAB. Č. 2
POČET PRACOVNÍKŮ A BANKOVNÍCH MÍST
V BANKOVNÍM SEKTORU

banky s licencí k danému datu

	31.12.96	31.12.97	31.12.98	31.12.99	31.12.00	31.12.01
Počet pracovníků (tis.)	60,1	54,0	52,8	49,4	45,5	40,9
Počet bank. míst (tis.)	3,2	2,5	2,2	2,0	1,8	1,8
Počet pracovníků						
na 1 banku (tis.)	1,1	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1
na 1 bankovní místo	19,0	21,9	23,8	24,6	25,2	23,3
Počet obyvatel						
na 1 banku (tis.)	194,5	206,0	228,7	244,7	256,7	270,3
na 1 bank. místo (tis.)	3,3	4,2	4,6	5,1	5,7	5,9
na 1 pracovníka	171,4	190,8	195,0	208,2	225,6	251,3

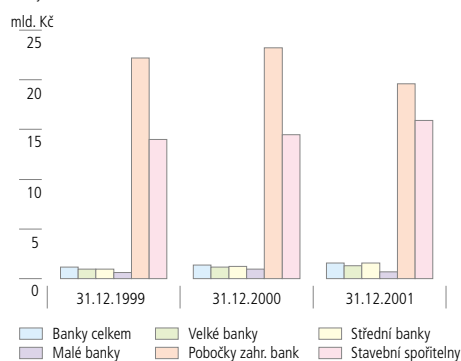
Počty pracovníků a bankovních míst, jejich vývoj a především vývoj ukazatelů produktivity jsou v jednotlivých skupinách bank odlišné a závisí na dvou hlavních faktorech. Rozhodujícím faktorem je typ obchodů, který daná banka preferuje. To úzce souvisí se segmentem trhu, na který je banka zaměřena. Obsluha drobné klientely klade a vždy bude klást vyšší nároky na stav zaměstnanců a pobočkovou síť. Rozvoj elektronických forem bankovníctví, ke kterému ve velké míře dochází i v České republice, je faktorem ovlivňujícím pozitivně provozní náročnost bankovních aktivit.

Ve sledovaném období došlo kromě úbytků v počtech pracovníků a bankovních míst rovněž k úbytku počtu bank činných v českém bankovním sektoru. Pokles pracovníků a bankovních míst připadajících na jednu banku proto není tak výrazný jako samotný pokles pracovních sil a bankovních míst. Na jednu banku připadalo k 31. 12. 2001 v průměru 1 076 zaměstnanců, na jedno bankovní místo pak 23 zaměstnanců, což znamená ve srovnání s rokem 2000 pokles o 5,5 % resp. o 7,5 %.

Pro demografický vývoj v České republice je dlouhodobě charakteristická stagnace počtu obyvatel, jejichž počet na konci roku 2001 dosáhl 10 269,7 tisíc. Produktivita bankovního sektoru měřená počtem obyvatel připadajících na jednu banku, jedno bankovní místo či jednoho pracovníka je tudíž závislá téměř výhradně na vývoji uvnitř bankovního sektoru. Počet obyvatel připadajících na jednu banku k 31. 12. 2001 činil 270,3 tisíc, což bylo o 5,3 % více než ke stejnému datu roku 2000. Na jedno bankovní místo připadalo ke stejnému datu 5,9 tisíc obyvatel, tj. o 3,5 % více než v roce 2000. Jeden bankovní pracovník pak průměrně ke konci roku 2001 obsluhoval 251 obyvatel, tj. o 11,4 % více než o rok dříve.

GRAF Č. 4

BILANČNÍ SUMA SPRÁVOVANÁ JEDNÍM BANKOVNÍM MÍSTEM
 banky s licencí k 31. 12. 2001

Průměrná bilanční suma připadající na jednoho pracovníka měla v průběhu posledních tří let vzestupnou tendenci ve všech skupinách bank, s jedinou výjimkou poklesu ve skupině malých bank v roce 2001. Na konci roku 2001 dosáhl tento ukazatel průměrné hodnoty 68,1 mil. Kč, přičemž nejvyšší hodnoty ve výši necelého pětinašobku dosáhly pobočky zahraničních bank, nejnižší hodnotu vykázaly malé banky.

Bilanční suma spravovaná v průměru jedním bankovním místem v posledních letech trvale roste. Vývoj v jednotlivých skupinách bank byl však méně rovnoměrný než u ukazatele aktiva/počet zaměstnanců. Každé bankovní místo k 31. 12. 2001 v průměru spravovalo 1,6 mld. Kč aktiv. Tato průměrná hodnota byla ovlivněna nejvýrazněji skupinou velkých bank s nejrozsáhlejšími sítěmi poboček. Nejvíce se průměrným hodnotám přiblížily střední banky, zatímco jedno bankovní místo ve skupinách poboček zahraničních bank a stavebních spořitelen spravovalo bilanční sumu mnohonásobně vyšší, než je tomu u jiných skupin bank. Hlavním důvodem relativně vysoké bilanční sumy připadající na jednu pobočku ve skupině stavebních spořitelen je to, že stavební spořitelny – dcery velkých bank využívají rovněž pobočkovou síť svých mateřských společností.

Nové technologie v bankovníctví umožňují snižování počtu zaměstnanců bank i redukcii pobočkové sítě, aniž by se snížil rozsah a kvalita služeb. Rozvoj přímého bankovníctví a další nárůst v počtu platebních karet pokračoval v roce 2001 ve všech segmentech klientely. Růst počtu karet, a to především s funkcí výběru hotovosti a debetních karet, však s rostoucím nasycením trhu postupně zaznamenává pokles dynamiky.

Používání platebních karet, ať debetních nebo kreditních, neodpovídá dosud dostatečně jejich žádoucímu účelu, tedy placení za zboží nebo služby. Nejvíce je totiž využívána jejich funkce pro výběr hotovosti z bankomatů. Tuto funkci obsahovalo stále

větší procento karet vydávaných v jednotlivých letech a na konci roku 2001 to již byly prakticky všechny vydané karty (99,7 %). Počet bankomatů, v nichž je možno tyto karty použít, se na konci roku 2001 přiblížil počtu 2000. Počty bankomatů v České republice rostou trvale od roku 1996, přičemž v současné době existují 4 sítě bankomatů provozované odlišnými subjekty.

Trvale vzestupnou tendenci má nejen počet výběrů realizovaný pomocí karet v průběhu jednoho roku, ale rovněž objemy hotovosti, které klienti prostřednictvím bankomatů v jednotlivých letech vybrali. Počet těchto transakcí v roce 2001 činil 100,7 mil. a jejich roční obrat dosáhl 232,7 mld. Kč. Průměrná výše jednorázového výběru v roce 2001 dosáhla 2 311 Kč, tj. o 13,0 % více než v roce 2000. Při pokračujícím růstovém trendu se růst počtu transakcí i příslušných ročních objemů pozvolna zpomaluje. Hlavní příčiny zpomalení růstu lze nalézt ve zvyšování poplatků za použití bankomatů a dále v pokračujícím rostoucím trendu bezhotovostních plateb, využívajících různé formy přímé bezhotovostní úhrady zboží a služeb.

Počet debetních karet na konci roku 2001 dosáhl 4 516,3 tis. Počty debetních karet trvale rostou, stejně jako počty terminálů, kde je možné těmito kartami zaplatit. Růstová tendence u počtu debetních karet i u počtu příslušných terminálů se v roce 2001 zpomalila, což lze konstatovat i o počtech použití karet a obrazech transakcí.

Počet kreditních karet na konci roku 2001 dosáhl 53,2 tis. a jedná se tak zatím pouze o zlomek ve srovnání s počtem debetních karet. Dynamika jejich růstu je však výrazně vyšší než u debetních karet. Mimořádný nárůst zaznamenaly tyto karty v roce 2000, kdy jejich počet vzrostl téměř na sedminásobek.

V celkovém počtu 920,1 mil. bezhotovostních plateb uskutečněných v roce 2001 převažovaly operace provedené osobně. Alternativní formy využívající různé možnosti elektronického bankovníctví tvořily dohromady 7,4 % z celkového počtu uskutečněných plateb, přičemž na celkovém objemu těchto transakcí, který dosáhl 84 633,5 mld. Kč, se platby doručené do banky prostřednictvím nových technologií podílely 20,3 %.

Osobně bylo realizováno 92,6 % všech příkazů k úhradě a 79,7 % peněžních objemů. Výrazněji se na bezhotovostních úhradách podílí rovněž telebanking, a to 5,3 % na počtu transakcí a 14,4 % na celkovém objemu transakcí. Prostřednictvím osobního počítače či jiného terminálu bylo realizováno 1,7 % transakcí a 5,9 % z přesunutých objemů. Mobilní telefony se, a to ani přes jejich enormní rozmach v letech 2000 a 2001, na uvedeném typu transakcí dosud významněji nepodílely.

2.4 KONCENTRACE BANKOVNÍHO SEKTORU (banky s licenci k danému datu)

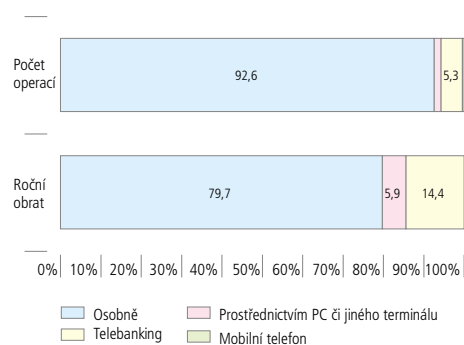
V roce 2001 pokračoval proces koncentrace bankovního sektoru, který tak navázal na dění několika posledních let a současně refletoval obdobnou situaci v zahraničí, jejímž odrazem do jisté míry rovněž je. Proces koncentrace se přitom netýká výlučně bankovníctví, ale zasahuje celou ekonomiku. V bankovním sektoru tak, stejně jako v jiných odvětvích, ubývá počtu účastníků trhu, kteří nabízejí určitý okruh zboží a služeb, přičemž slabší subjekty se stávají cílem převzetí. Další společnosti se slučují a nově vzniklé organizace mají násobně větší velikost než původní. V České republice souvisí v bankovním sektoru proces koncentrace především s privatizací polostátních bank, která je zpravidla doprovázena slučováním s dceřinou bankou či pobočkou

TAB. Č. 3
VÝVOJ VYBRANÝCH DRUHŮ PATEBNÍCH KARET,
BANKOMATŮ A SÍTÍ BANKOMATŮ

	31.12.96	31.12.97	31.12.98	31.12.99	31.12.00	31.12.01
Karty s funkcí výběru hotovosti (tis.)	569,9	408,9	1 590,2	2 784,5	3 976,6	4 556,3
Počet sítí bankomatů	4	4	5	4	4	4
Počet bankomatů	1 169	1 322	1 463	1 499	1 602	1 923
Roční počet transakcí (mil. Kč)	38,6	49,4	59,1	70,0	85,8	100,7
Roční obrat transakcí (mil. Kč)	48,9	67,3	91,3	128,0	175,5	232,7
Debetní karty (tis.)	1 288,3	1 478,7	1 881,8	2 790,0	3 960,4	4 516,3
Počet terminálů	1 100	2 985	6 628	8 962	13 187	17 931
Roční počet transakcí (mil.)	0,9	1,4	2,8	6,0	14,5	26,6
Roční obrat transakcí (mil. Kč)	2,4	3,9	8,4	14,0	27,0	44,7
Kreditní karty (tis.)	0,0	1,7	3,6	5,6	38,7	53,2

Pozn.: Pouze karty vydané bankami

GRAF Č. 5
ZPŮSOBY PŘEDÁNÍ PŘÍKAZŮ DO BANKY V ROCE 2001
banky s licenci k 31. 12. 2001

TAB. Č. 4
ROZDĚLENÍ BANK PODLE VELIKOSTI
ZÁKLADNÍHO KAPITÁLU

banky s licencí k danému datu

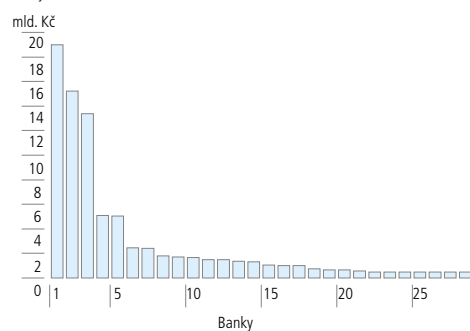
mld. Kč	31.12.96	31.12.97	31.12.98	31.12.99	31.12.00	31.12.01
nad 5	5	5	6	6	6	5
2,5 až 4,9	1	4	1	0	0	0
1 až 2,4	14	13	13	13	12	12
0,5 až 0,9	7	9	7	6	6	6
0,5	14	8	8	7	6	5
pod 0,5	3	2	0	0	0	0

GRAF Č. 6

ROZLOŽENÍ HODNOT ZÁKLADNÍHO KAPITÁLU BANK

K 31. 12. 2001

banky s licencí k 31. 12. 2001

TAB. Č. 5

ROZDĚLENÍ BANK PODLE VELIKOSTI BILANČNÍ SUMY

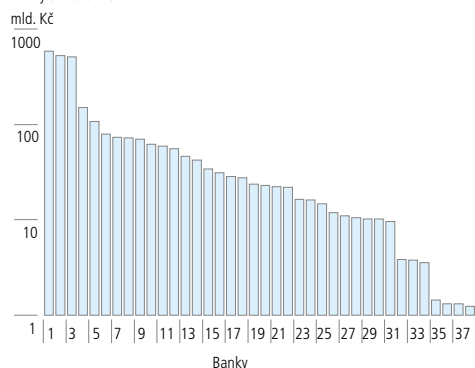
banky s licencí k danému datu

mld. Kč	31.12.96	31.12.97	31.12.98	31.12.99	31.12.00	31.12.01
nad 100	5	5	5	5	5	5
50 až 99	2	2	4	6	6	7
25 až 49	5	11	11	10	8	6
10 až 24	15	15	10	8	9	12
pod 10	26	17	15	13	12	8

GRAF Č. 7

ROZLOŽENÍ HODNOT BILANČNÍ SUMY BANK K 31. 12. 2001

banky s licencí k 31. 12. 2001

nového investora, pokud působí na území České republiky. Dalším nezanedbatelným momentem je slučování českých bankovních institucí vlastněných zahraničním kapitálem, pokud dojde ke sloučení jejich zahraničních vlastníků.

Proces koncentrace pokračoval v roce 2001 v České republice fúzí HypoVereinsbank CZ a Bank Austria Creditanstalt Czech Republic. Velikost bankovního sektoru byla velmi významně ovlivněna rovněž vyčleněním Konsolidační banky, která od 1. 9. 2001 nadále vykonává správu aktiv pod hlavičkou specializovaného nebankovního subjektu (České konsolidační agentury). Počátkem roku 2002 došlo ke sloučení Komerční banky a české pobočky Sociétés Générale, která je novým rozhodujícím vlastníkem Komerční banky. Koncentrace a konsolidace bankovního sektoru tak probíhá i v roce 2002.

Z hlediska velikosti základního kapitálu se situace ve srovnání s koncem roku 2000 nezměnila. Pokles počtu bank s kapitálem nad 5 mld. Kč souvisí s transformací Konsolidační banky na nebankovní subjekt.

Průměrná velikost základního kapitálu jedné banky k 31. 12. 2001 při celkové výši základního kapitálu 82,6 mld. Kč a počtu bank 28 (bez poboček zahraničních bank) činila 2,9 mld. Kč, což znamená po období trvalého růstu první nepatrný meziroční pokles (způsobený vyjmutím Konsolidační banky z bankovního sektoru). V důsledku postupné stabilizace a konsolidace bankovního sektoru již žádná banka od roku 1998 nemá základní kapitál nižší než zákonem stanovené minimum, tj. 500 mil. Kč. Minimální akceptovatelnou hranici 500 mil. Kč k 31. 12. 2001 vykazalo 5 bank.

Bilanční suma průměrné banky k 31. 12. 2001 dosáhla 73,2 mld. Kč a na rozdíl od vývoje průměrného základního kapitálu tak v roce 2001 vykázala opětovný růst, avšak pomalejší než v roce 2000. Meziroční nárůst průměrné bilanční sumy 1 banky v roce 2000 dosáhl 13,8 %, v roce 2001 již činil jen 7,3 %. Na konci roku 2001 překročilo hranici 100 mld. Kč 5 bank. Zatímco na konci roku 2000 patřila do této skupiny Konsolidační banka, která k 31. 12. 2001 již bankovní licenci nemá, objevila se nově mezi největšími bankami fúzí vzniklá HVB Bank. Mezi největšími bankovními subjekty se stejně jako na konci roku 2000 nalézá 1 pobočka zahraniční banky. Poměrně silně zůstává i nadále zastoupena rovněž skupina nejmenších bank s bilanční sumou menší než 10 mld. Kč (8 bank), přestože v průběhu roku 2001 v této skupině ubyly 4 banky, které posílily především skupinu bank s rozpětím bilanční sumy 10 až 24 mld. Kč.

2.5 KONKURENCESCHOPNOST BANKOVNÍHO SEKTORU (banky s licenci k danému datu)

Tržní prostředí v bankovním sektoru, stejně jako ve všech ostatních odvětvích ekonomiky, zůstává hybnou silou dalšího vývoje, ať se již jedná o inovaci produktů a služeb, tak i o nové technologie a zvyšování komfortu nabízeného ze strany bank stávající a potenciální klientele. Nezanedbatelným přímým důsledkem fungování trhu v libovolné oblasti je odpovídající cena služeb a zboží. Vývoj posledních tří let jasně ukazuje, že donedávna téměř monopolní postavení velkých bank, pokud jde o okruhy dvou klíčovými nejzajímavějšími produkty, kterými jsou bezesporu různé typy vkladů a úvěrů, i nadále ustupuje silícím pozicím ostatních skupin bank.

Skupina velkých bank se na konci roku 2001 podílela na celkové bilanční sumě bankovního sektoru 58,2 %. Tento podíl je nejmenší za celé sledované období a jeho pokles souvisí s vynětím Konsolidační banky z bankovního sektoru. Podíl velkých bank poklesl ve prospěch prakticky všech ostatních skupin bank.

Na trhu úvěrů se velké banky k 31. 12. 2001 podílely 54,6 %, což je meziroční oslabení jejich pozice o 6,0 bodu. Důvodem je privatizace státních podílů velkých bank, která byla a je provázána převodem vybraných méně kvalitních úvěrů velkých bank do Konsolidační banky a později do České konsolidační agentury. Všechny ostatní skupiny bank naopak v roce 2001 svůj podíl na celkově poskytnutých klientských úvěrech posílily, přičemž tento trend je potvrzením vývoje roku 2000. Další významnou skupinou bank, jejíž podíl se přiblížil 1/4 úvěrů, je skupina středních bank.

Obdobná je rovněž situace, pokud jde o rozdělení trhu klientských vkladů mezi jednotlivé skupiny bank. I zde postupně klesá význam velkých bank, přestože jejich podíl na celkově přijatých vkladech bankovním sektorem je dosud zcela dominantní a k 31. 12. 2001 dosáhl 69,8 %. Zastoupení velkých bank na klientských vkladech tak sice meziročně kleslo o 2,3 bodu, přesto ale zaujímá i nadále mnohem silnější pozici než u klientských úvěrů, neboť na odpovídajícím trhu dosáhlo o 15,2 bodu více. Vklady klientů přijaté středními bankami jsou, obdobně jako tomu bylo u úvěrů, na 2. pozici. Při porovnání příslušných podílů je však zřetelně intenzivnější zaměření středních bank na úvěrové obchody než na obchody depozitní. Malé banky jsou vedle velkých bank jedinou další skupinou vykazující meziroční pokles na trhu klientských depozit. Klientské vklady stavebních spořitelny trvale rostou a pozvolna posilují svůj podíl na celkových vkladech přijatých od klientů v rámci celého bankovního sektoru. Na konci roku 2001 dosáhly necelé 1/10 všech přijatých vkladů.

Zatímco malé banky a stavební spořitelny k 31. 12. 2001 vykazují jen malé odchylky tržních podílů na poskytnutých úvěrech a přijatých vkladech od tržních podílů na celkové bilanční sumě, příslušné odchylky ve skupině velkých bank, poboček zahraničních bank a částečně středních bank jsou již zřetelnější, a to především, pokud jde o vklady. Na vkladových účtech velkých bank se k poslednímu dni roku 2001 nalézal o 11,6 bodu větší podíl vkladů, než by tomu mělo být podle podílu na celkových aktivech, u poboček zahraničních bank naopak o 8,2 bodu méně. Rozdíl mezi procentuálním podílem velkých bank na aktivech celkem a na úvěrech klientů celkem dokazuje relativně nižší úvěrovou angažovanost velkých bank.

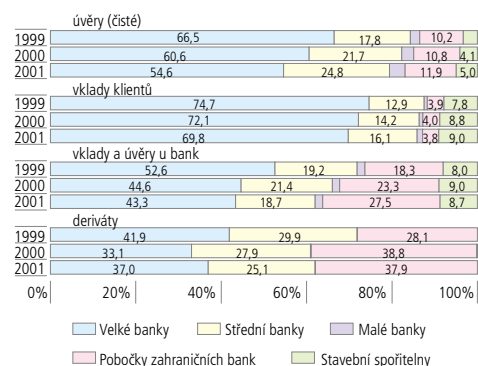
Podíl velkých bank na vkladech u bank je o 14,9 bodu nižší, než odpovídá jejich podílu na aktivech, zatímco u poboček zahraničních bank je o 15,2 bodu vyšší. Podobné charakteristiky vykazuje rozdělení trhu v oblasti derivátových obchodů. Velké banky

TAB. Č. 6
PODÍL JEDNOTLIVÝCH SKUPIN BANK NA CELKOVÉ
BILANČNÍ SUMĚ V %

banky s licenci k danému datu	31.12.96	31.12.97	31.12.98	31.12.99	31.12.00	31.12.01
Banky celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom:						
velké banky	68,1	65,6	66,0	65,0	61,9	58,2
střední banky	12,6	16,4	16,9	17,4	19,6	21,2
malé banky	6,9	4,1	3,4	1,7	2,0	2,3
pobočky zahr. bank	6,4	7,8	9,5	11,4	11,1	12,0
stavební spořitelny	2,0	3,0	4,2	4,5	4,8	5,7
banky v nucené správě	4,0	3,1	0,0	0,0	0,6	0,6

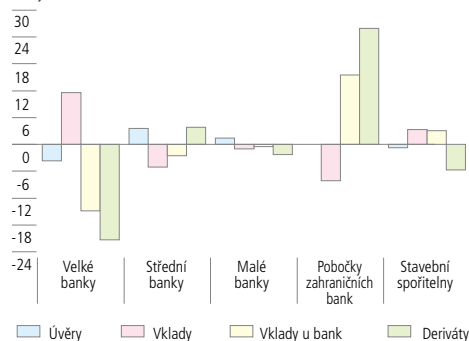
GRAF Č. 8

TRŽNÍ PODÍLY SKUPIN BANK NA VYBRANÝCH PRODUKTECH V %
banky s licenci k 31. 12. 2001

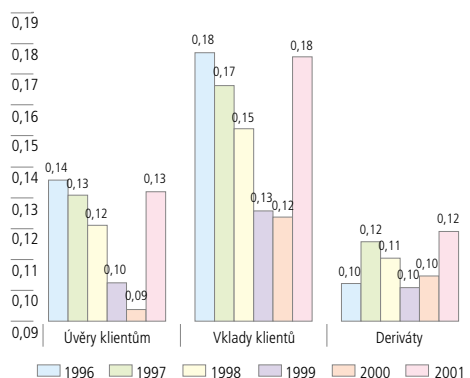
GRAF Č. 9

TRŽNÍ PODÍLY SKUPIN BANK NA VYBRANÝCH PRODUKTECH
V PROCENTNÍCH BODECH ODCHYLEK OD TRŽNÍCH PODÍLŮ
NA AKTIVECH K 31. 12. 2001
banky s licenci k 31. 12. 2001

GRAF Č. 10

HERFINDAHOVY INDEXY TRŽNÍ KONKURENCE
banky s licenci v daném roce

se zde k 31. 12. 2001 angažovaly o 21,2 bodu méně, než by odpovídalo podílu na aktivech a pobočky zahraničních bank naopak o 25,9 bodu více.

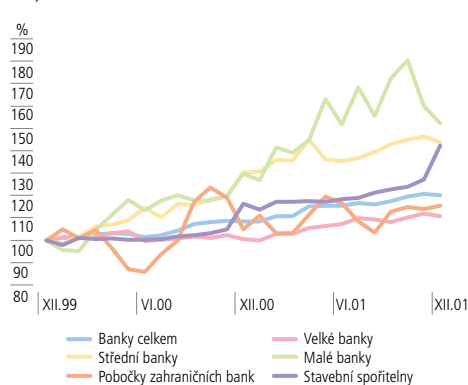
Vývoj Herfindahlůva indexu tržní konkurence^{1/} pro vybrané skupiny bankovních obchodů dokumentuje nejvýznamnější změny ve struktuře českého bankovního sektoru v roce 2001, kterými byla fúze HypoVereinsbank CZ a Bank Austria Creditanstalt Czech Republic a transformace Konsolidační banky na nebankovní subjekt. Zatímco sloučení zahraničních bank do jednoho velkého celku ovlivnilo především hodnotu indexu tržní konkurence jak v úvěrových, tak i vkladových a derivátových obchodech, transformace Konsolidační banky zasáhla především oblast úvěrů. Herfindahlův index tak po několika letech postupného poklesu na trhu klientských úvěrů a vkladů vzrostl a přiblížil se úrovni dosažené v roce 1996. Na trhu derivátových obchodů index rostl již třetím rokem. Z pohledu srovnávaných aktivit přetrvává k 31. 12. 2001 nejnižší konkurence u vkladů nebankovních klientů, a to především s ohledem na omezený okruh bank věnujících se retailovému bankovníctví, opačná je situace v oblasti derivátových obchodů, kde index dosáhl nejnižší hodnoty mezi sledovanými aktivitami.

2.6 STRUKTURA AKTIVNÍCH A PASIVNÍCH OPERACÍ BANKOVNÍHO SEKTORU (banky s licenci k 31. 12. 2001)

Bilanční suma bankovního sektoru České republiky k 31. 12. 2001 dosáhla 2 783,2 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 10,9 % a v absolutním vyjádření přírůstek 273,7 mld. Kč. Tempo růstu celého bankovního sektoru se ve srovnání s rokem 2001 zvýšilo o 2,6 bodu. Na celkovém růstu aktiv bankovního sektoru se podílely všechny skupiny bank. Nejrychleji rostla aktiva ve skupině stavebních spořitelů (meziročně o 22,3 %). Tato skupina se však i nadále podílí na celkových aktivech všech bank působících v České republice ne příliš významnou měrou. Naopak nejmenší dynamiku růstu zaznamenaly velké banky s 10,2 %. Zatímco vývoj bilanční sumy je ve většině jednotlivých bank relativně rovnoměrný, aktiva poboček zahraničních bank, a to i přes svůj dlouhodobý růstový trend, v průběhu posledních dvou let vykazují znatelné výkyvy.

GRAF Č. 11

INTENZITA RŮSTU BILANČNÍ SUMY
banky s licenci k 31. 12. 2001

Nejvýznamnější složkou ve struktuře aktiv českého bankovního sektoru jsou dlouhodobě úvěry, což souvisí především s dosud konzervativním přístupem ke způsobu financování českých podnikatelských subjektů, kdy hlavní finanční toky pro podniky plynou z bankovních úvěrů. Česká ekonomika patří proto k zemím, pro které je charakteristický vysoký poměr mezi poskytnutými úvěry a tvorbou HDP. Recese ekonomiky, která poznamenala v uplynulém období rovněž dění v bankovním sektoru, byla už v průběhu roku 2000 vystřídána mírným oživením, které pokračovalo v roce 2001. Nižší aktivita v úvěrové oblasti, která vyplývala z nedostatku úvěruschopných projektů a rovněž z opatrného přístupu bank, potýkajících se dosud s důsledky špatně vymahatelných úvěrů poskytnutých na počátku 90. let, vedla opakovaně, a to až do konce roku 2000, ke snižování jejich podílu na celkové bilanční sumě. Výsledky z konce roku 2001 však naznačují určité mírné oživení úvěrové emise související se vzestupným trendem české ekonomiky.

Bilanční suma průměrné banky byla k 31. 12. 2001 tvořena z 33,1 % poskytnutými úvěry, což představuje ve srovnání s koncem roku 2000 růst o 0,9 bodu. Naprostá většina připadá na úvěry klientům, pouze necelých 20 % na úvěry republikovým

^{1/} Herfindahlův index tržní konkurence může dosahovat hodnoty v rozmezí od 0 do 1, přičemž hodnota rovna 1 představuje zcela nekonkurenční prostředí. S klesající hodnotou Herfindahlůva indexu roste konkurence daného trhu.

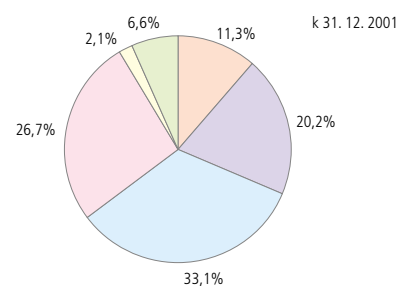
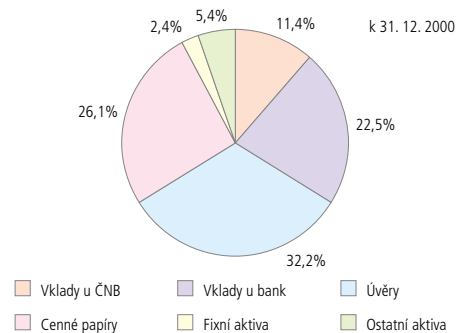
a místním orgánům, do kterých jsou nově zahrnuty i úvěry České konsolidační agentury. Na druhé pozici se nalézají cenné papíry, které k 31. 12. 2001 dosáhly podílu 26,7 %. Portfolio cenných papírů rostlo v roce 2001 vyšším tempem než celková aktiva. Banky umísťovaly své volné zdroje především do pokladních poukázek a do dlouhodobých státních cenných papírů. Vklady u bank byly k 31. 12. 2001 třetí nejvýznamnější součástí celkových aktiv s podílem 20,2 %. Vklady u bank vykazují meziroční pokles svého podílu na bilanční sumě, přestože se jejich objem v ročním srovnání zvýšil. Vklady u centrálních bank si svůj podíl zachovaly na úrovni konce roku 2000 a na celkové bilanční sumě se podílely 11,3 %. Mírný pokles podílu fixních aktiv na celku souvisí do značné míry s omezováním pobočkové sítě mnohých bank. I při trendu dlouhodobě klesajícího podílu fixních aktiv patří jejich procentuální zastoupení na aktivech mezi evropskými bankovními sektory k nejvyšším.

Pasivní strana bilance charakterizuje hlavní zdroje financování bankovního sektoru. Rozhodujícím zdrojem jsou vklady klientů, jejichž podíl ve srovnání s koncem roku 2000 vykázal růst o 2,7 bodu na 53,0 % k 31. 12. 2001. Je zřejmé, že u obyvatelstva stále převažuje orientace na ukládání volných finančních prostředků v bankách, a to i přes postupně sílící jiné formy zhodnocování úspor, tj. penzijní připojištění, životní pojištění, podílové fondy apod. Vklady přijaté od republikových a místních orgánů hrají v objemu celkově přijatých vkladů ještě mnohem menší roli, než je tomu u úvěrů a klientské vklady po odečtení vkladů republikových a místních orgánů samy tvoří více než 50 % bilanční sumy. Vklady přijaté od bank jsou s 13,2 % druhou nejvýznamnější položkou pasivní strany bilance, která zaznamenala meziroční pokles o 1 bod. Jednou z příčin poklesu podílů vkladů u bank je rostoucí objem primárních vkladů a nižší úvěrová aktivita a tím i menší nároky na doplňování zdrojů na mezi-bankovním trhu.

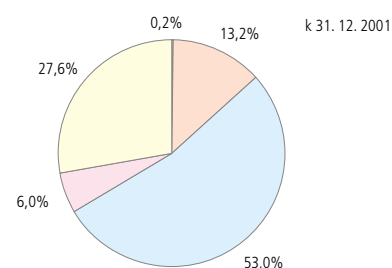
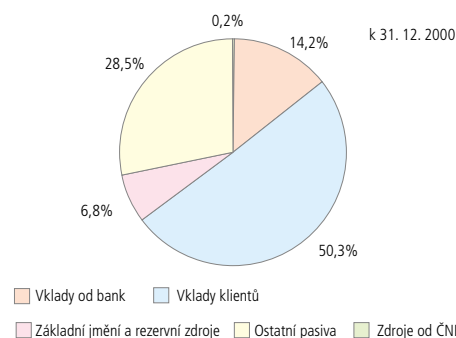
Vlastní zdroje bankovního sektoru k 31. 12. 2001 dosáhly 198,8 mld. Kč, což představuje ve srovnání s koncem roku 2000 růst o 2,7 %. Tento dlouhodobě vykazovaný trend růstu vlastních zdrojů ve všech skupinách bank s výjimkou poboček zahraničních bank dokumentuje důraz kladený na význam vlastních zdrojů bank, které jsou potřebné na krytí podstupovaných rizik. K 31. 12. 2001 tvořily vlastní zdroje celkem 7,1 % bilanční sumy.

Na skladbě vlastních zdrojů se podílel nejvýrazněji základní kapitál, který k 31. 12. 2001 tvořil 41,6 % všech vlastních zdrojů. Ve srovnání s koncem roku 2000 však jeho podíl na vlastních zdrojích klesl o 1,4 bodu při absolutní výši poklesu o 0,6 mld. Kč. Rezervy a rezervní a kapitálové fondy ve stejném období klesly o 3,9 mld. Kč, zatímco zisk běžného roku a minulých období vzrostl o 9,8 mld. Kč a stal se tak rozhodujícím faktorem, který ovlivnil vývoj celkových vlastních zdrojů v roce 2001. Kladný hospodářský výsledek přitom bankovní sektor zaznamenal již podruhé po třech letech ztrát.

GRAF Č. 12
STRUKTURA AKTIV
banky s licencí k 31. 12. 2001

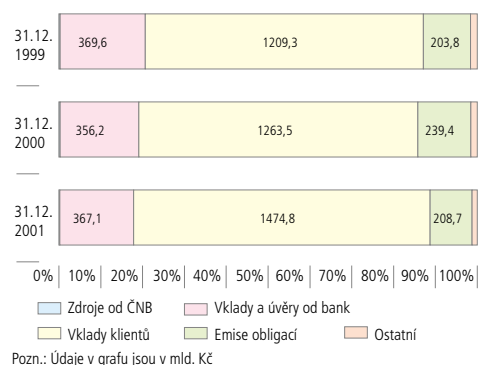

GRAF Č. 13
STRUKTURA PASIV
banky s licencí k 31. 12. 2001

GRAF Č. 14

VÝVOJ A STRUKTURA CIZÍCH ZDROJŮ BANK
banky s licenci k 31. 12. 2001

Cizí zdroje bankovního sektoru se k 31. 12. 2001 podílely na celkové bilanční sumě 73,9 % a dosáhly 2 055,3 mld. Kč, což představuje ve srovnání s koncem předchozího roku růst o 10,2 %. Toto tempo růstu je o 7,5 bodu rychlejší než tempo růstu vlastních zdrojů. Rozhodujícími složkami cizích zdrojů jsou vklady klientů a vklady od bank, zatímco jak emise vlastních obligací, tak i zdroje od centrální banky představují v České republice jen málo významný zdroj financování bankovních aktivit. Vklady klientů s 1 474,8 mld. Kč k 31. 12. 2001 tvořily 71,8 % celkových cizích zdrojů, tj. o 4,0 bodu více než na konci roku 2000. Všechny ostatní složky cizích zdrojů meziročně vykázaly poklesy svých podílů. Podíl vkladů a úvěrů od bank ve srovnání s posledním dnem roku 2000 k 31. 12. 2001 poklesl o 1,2 bodu, přestože v absolutním vyjádření vklady a úvěry od bank vzrostly. Emise bankovních obligací klesly meziročně o 12,8 % a jejich podíl na konci roku 2001 dosáhl 1/10 celkových cizích zdrojů při meziročním poklesu podílu o 2,8 bodu.

3. RIZIKA BANKOVNÍHO PODNIKÁNÍ

Bankovní subjekty jsou, stejně jako všechny ostatní podnikatelské subjekty, ohroženy celou řadou rizik souvisejících s vnějšími podmínkami i s konkrétním typem jejich podnikání. Bez ohledu na zaměření vlastních aktivit je každý podnikatelský subjekt vystaven společným rizikům souvisejícím jak s momentálním stavem, tak i s očekáváním, které se vztahuje především k ekonomickému prostředí a právnímu prostředí, v jejichž rámci se podnikatelské aktivity provozují. Specifická rizika, jimž musí čelit banky, vznikají v přímé vazbě na bankovní činnosti a vyplývají tudíž z vnitřních podmínek daného odvětví, případně i banky, pokud je zaměřena úzce pouze na některé vybrané druhy obchodů, určité segmenty klientely, typy technologií apod. Mezi hlavní rizika bankovního podnikání lze zařadit především úvěrové riziko, tržní riziko (zahrnující riziko měnové, úrokové, akciové a komoditní), riziko ztráty likvidity a riziko země. Bankovní obchody jsou vystaveny rovněž některým dalším rizikům, která však lze pouze obtížně kvantifikovat a regulovat, přestože s nimi spojená potenciální rizika ztrát mohou být někdy značně vysoká. Jde například o riziko dobré pověsti, které již v minulosti v několika případech vedlo ke ztrátě likvidity banky v České republice, právní riziko, riziko nenadálých událostí či o operační riziko, které zaznamenalo značnou modifikaci s rozvojem platebních karet a dále se mění a narůstá se stále novými formami alternativních distribučních kanálů.

Základní pravidla a limity, jejichž cílem je omezit podstupovaná rizika a zajistit dostatek zdrojů pro krytí případných ztrát, jsou v souladu s praxí v nejvyspělejších zemích zakotvena v příslušných opatřeních vydaných bankovním dohledem ČNB. Obezřetné vnitřní postupy pro celkové řízení banky i pro jednotlivé obchody však zůstávají základním předpokladem úspěšného fungování banky a rozhodující význam pro limitování bankovních rizik tak vždy bude mít způsob, jakým jsou banky schopny identifikovat, monitorovat a řídit jednotlivá rizika.

3.1 ÚVĚROVÉ RIZIKO

Úvěrové riziko je typickým rizikem spojeným s jednou z nejčastějších klasických bankovních činností, kterou je poskytování úvěrů. Tento typ rizika lze charakterizovat jako riziko nesplacení úvěru nebo jeho části respektive nedodržení smluvně stanovených podmínek, které vede ke zpoždění jednotlivých plateb. Vysoký podíl úvěrů na bilanční sumě bankovního sektoru v České republice implikuje značnou výši tohoto typu rizika, přičemž tento stav je přes některé změny ještě dále potvrzen špatnou vymahatelností pohledávek podle současné legislativy. Úvěrové riziko zůstává nejvýznamnější hrozbou pro banky působící v České republice. Vysoký podíl klasifikovaných úvě-

rů na celkově poskytnutých úvěrech dále dokumentuje dosavadní zkušenosti bank s dlužníky a stal se hlavní příčinou stavu, kdy banky v uplynulém období začaly do jisté míry omezovat nově poskytované úvěry. Obezřetnější přístup bank se přitom časově shodoval s obdobím celkového ekonomického zpomalení, které bylo charakterizováno mimo jiné i nedostatkem kvalitních projektů vyžadujících úvěr. Bankovní subjekty omezují rizika svých úvěrových portfolií zejména důkladným ověřováním konkrétních podnikatelských záměrů i celkové finanční situace potencionálních partnerů úvěrového obchodu, vyžádáním vhodných zástav a rovněž zajištěním prostřednictvím relativně novějších úvěrových derivátů.

Na úvěrové obchody je z podstatné části zaměřen dohled na dálku a jsou rovněž častým a pravidelným předmětem dohlídek inspektorů bankovního dohledu přímo na pracovištích bank. Podmínky klasifikace úvěrů podle jejich kvality a povinnost tvorby rezerv a opravných položek jsou jednoznačně stanoveny v opatření bankovního dohledu ČNB a v účetních postupech MF ČR.

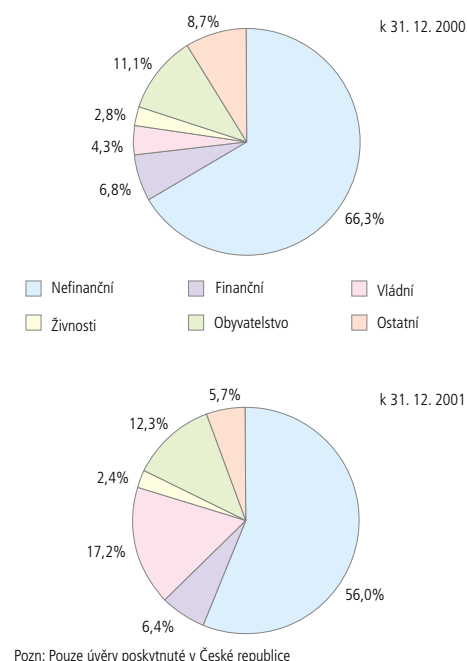
3.1.1 STRUKTURA A VÝVOJ ÚVĚRŮ (banky s licenci k 31. 12. 2001)

Celkový objem čistých úvěrů k 31. 12. 2001 dosáhl 922,1 mld. Kč, což představuje meziroční růst ve výši 14,0 %. Jde tedy o tempo růstu téměř o 14 bodů vyšší, než tomu bylo v roce 2000. Tento výsledek je v první řadě důsledkem transformace Konsolidační banky na nebankovní agenturu, neboť veškeré jí poskytnuté úvěry byly transformovány na úvěry poskytnuté nebankovním subjektům.

Nefinanční sektor, tj. především soukromé podniky, byl na konci roku 2001 v souvislosti s pokračující privatizací a restrukturalizací ekonomiky nejvýznamnějším příjemcem úvěrů, ke kterému k 31. 12. 2001 směřovalo 56,0 % všech poskytnutých úvěrů. Ve srovnání s předcházejícím rokem se však tento podíl snížil o 10,3 bodu. Z jednotlivých konkrétních ekonomických sektorů dosáhl k 31. 12. 2001 dalšího největšího podílu na celku vládní sektor, a to 17,2 %, přičemž rozhodujícím momentem pro růst vládních úvěrů bylo začlenění úvěrů České konsolidační agentury do vládního sektoru. Vzhledem k tomu, že tempo růstu úvěrů vládnímu sektoru bylo mnohem vyšší než roční přírůstek celkových úvěrů, bylo jej dosaženo rovněž na úkor některých dalších oblastí, přičemž jde především o oblast příjemců z nefinančního sektoru a živností.

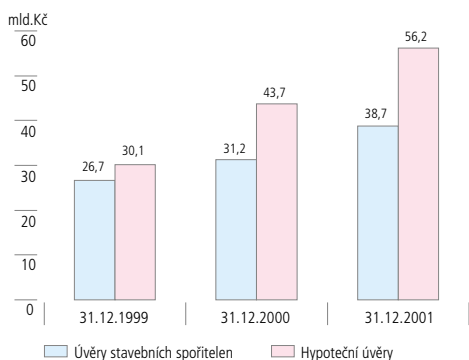
Další skupinou, jejíž úvěry stouply meziročně nejen z pohledu absolutní výše, ale rovněž z pohledu podílu na celku, jsou úvěry obyvatelstvu. Znatelný růst této skupiny úvěrů lze dát do souvislosti s mimořádným rozvojem spotřebitelských úvěrů, které jsou pro obyvatelstvo stále snadněji dosažitelné, neboť banky neustále změkčují podmínky pro jejich poskytnutí a rovněž současně zvyšují horní limity těchto úvěrů. Dalším faktorem působícím na růst spotřebitelských úvěrů je změna chování bankovních klientů, kteří si postupně zvykají na nový způsob financování svých potřeb. Úvěry obyvatelstvu vzrostly meziročně o více než 1/5, při dvouletém srovnání dokonce o více než 1/2, neboť citelný růstový trend spotřebitelských úvěrů byl pozorován již v roce 2000. K 31. 12. 2001 se úvěry obyvatelstvu podílely na celkově poskytnutých úvěrech 12,3 % s meziročním přírůstkem podílu o 1,2 bodu. Úvěry do finančního sektoru téměř stagnovaly a k 31.12. 2001 představovaly 6,4 % celkového objemu úvěrů. Podíl úvěrů živnostem (tj. sektoru drobného podnikání) se ve stejném období snížil o 0,4 bodu na 2,4 % ke konci roku 2001. Preference spotřebních a hypotečních úvěrů obyvatelstvu u většiny bank vyplývá zejména z jejich relativně nízké rizikovosti ve srovnání s podnikovým sektorem, na rozvoji úvěrů obyvatelstvu se nemalou měrou podílejí rovněž stavební spořitelny.

GRAF Č. 15
STRUKTURA ÚVĚRŮ PODLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ
banky s licenci k 31. 12. 2001

GRAF Č. 16

VÝVOJ HYPOTEČNÍCH ÚVĚŘŮ A ÚVĚŘŮ STAVEBNÍCH SPOŘITELEN
banky s licenci k 31. 12. 2001

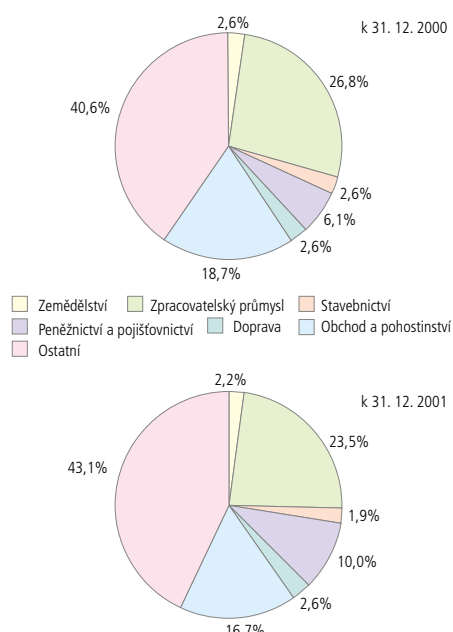

Na klienty drobného bankovníctví jsou zaměřeny stále snadněji dostupné spotřebitelské úvěry, přičemž banky stanovují různé limity pro možnosti účelových i neúčelových, bezhotovostních i hotovostních úvěrů, stejně jako možnosti odkladu splácení. Stále snadněji přístupné veřejnosti jsou rovněž úvěry stavebních spořitelem a hypoteční úvěry. Rok 2001 byl rokem ostrého konkurenčního boje mezi 8 bankami s licenci k hypotečním úvěrům, kdy se banky snažily získat potenciální klienty především formou snižování úrokových sazeb, dotacemi k úrokům, zafixováním sazeb na určitou dobu, možností jednorázového splacení úvěru a jinými výhodami. Podmínky poskytování a splácení hypotečních úvěrů se u jednotlivých bank ztlačně liší, v kombinaci s určitým zvýhodněním ze strany státu (např. odpočet placených úroků úvěru z daňového základu daně z příjmů) se stávají dobře prodejným bankovním produktem, který zaznamenává v posledních letech nárůst nejen s ohledem na vlastní vývoj, ale rovněž nárůst podílu na celkově poskytnutých úvěrech. Na konci roku 2001 činily hypoteční úvěry 56,2 mld. Kč, což je ve srovnání s koncem roku 2000 nárůst o 28,5 %. Z celkově poskytnutých úvěrů bankovním sektorem to bylo téměř 6,0 % oproti 5,1 % ke konci roku 2000 a 3,3 % k poslednímu dni roku 1999. Mezi bankami poskytujícími hypoteční úvěry se nalézá jediná banka specializovaná výlučně na tuto činnost, ostatní banky jsou bankami univerzálními.

Obdobným vývojem jako hypoteční úvěry prošly v minulých letech rovněž úvěry stavebních spořitelem. Co do počtu je těchto úvěrů více, poskytují se však převážně v nižších částkách. Skupina stavebních spořitelem je tvořena 6 bankami, jejichž činnost je zaměřena výlučně na stavební spoření. Na rozdíl od bankovního sektoru jako celku, úvěry ve skupině stavebních spořitelem trvale rostou. Úvěry stavebních spořitelem a hypoteční úvěry si konkurují jen u určitého okruhu potřeb klientů, a to v případě pořízení zdrojů na koupi (či vypořádání příslušných závazků) bytu, domu či pozemku určených k řešení bytové situace klienta a jeho rodiny. Zatímco hypoteční úvěry mohou být použity na libovolnou nemovitost, a to i bez vazby na bytový účel, úvěry stavebních spořitelem jsou striktně účelově vázány, avšak bývají využívány i na drobnější úpravy a rekonstrukce a často bez nutnosti zastavení nemovitosti. Stejně jako je tomu u hypotečních úvěrů, jsou i úvěry stavebních spořitelem produktem výrazně závislým na státní politice příspěvků a daňových úlev. Celkové úvěry stavebních spořitelem k 31. 12. 2001 činily 38,7 mld. Kč a zaznamenaly tak meziroční nárůst 22,4 %, což je o 6,1 bodu méně než činil nárůst hypotečních úvěrů.

GRAF Č. 17

STRUKTURA ÚVĚŘŮ PODLE EKONOMICKÝCH ODVĚTVÍ
banky s licenci k 31. 12. 2001

Pozn: Pouze úvěry poskytnuté v České republice

Z pohledu odvětvové struktury byl k 31. 12. 2001 z konkrétních odvětví poskytnut největší objem úvěrů opětovně do zpracovatelského průmyslu, a to 19,5 % s meziročním poklesem o 3,1 bodu. Zpracovatelský průmysl tak, ačkoli si stále udržuje vedoucí pozici, postupně ztrácí svůj náskok před ostatními odvětvími, neboť ještě na konci roku 1999 se úvěry poskytnuté příjemcům z řad zpracovatelského průmyslu podílely na celku více než 1/4. Úvěry zpracovatelskému průmyslu klesaly postupně rovněž v absolutním vyjádření, přičemž tempo poklesu se v roce 2001 ve srovnání s rokem 2000 zpomalilo. Peněžnictví a pojišřovnictví předběhlo v důsledku začlenění České konsolidační agentury odvětví obchodu a pohostinství a zaujalo s 16,4 % nově 2. pozici mezi odvětvími. Odvětví obchodu a pohostinství (14,0 % s meziročním poklesem o 3,2 bodu) bylo na konci roku 2001 na 3. místě, přičemž zaznamenalo pokles absolutní výše celkově poskytnutých úvěrů. Úvěry směřující do stavebnictví a zemědělství svým podílem na struktuře úvěrů k 31. 12. 2001 dále meziročně poklesly a výši svých objemů jsou téměř zanedbatelné, s podílem nepřesahujícím 2 % celkově poskytnutých úvěrů. Úvěry do odvětví dopravy zůstaly na úrovni konce roku 2000.

Dlouhodobé úvěry, tj. úvěry se splatností nad 4 roky směřují v podnikové sféře především do investiční činnosti a u obyvatelstva jde o úvěry hypoteční a úvěry stavebních spořitelien k zabezpečení bytových potřeb obyvatelstva. Tento typ úvěrů zaznamenal v roce 2001 další rozmach, neboť podíl dlouhodobě poskytnutých úvěrů na celku meziročně vzrostl o 6,8 bodu na 45,8 % k 31. 12. 2001. Pokud jde o celkový objem dlouhodobých úvěrů, vzrostl v průběhu roku 2001 o více než 1/4, čímž byl potvrzen růstový trend roku 2000. Růst dlouhodobých úvěrů souvisí i s transformací Konsolidační banky na Českou konsolidační agenturu.

Dlouhodobé úvěry zvětšily svůj objem především na úkor krátkodobých úvěrů, tedy úvěrů se splatností kratší než 1 rok. Krátkodobé úvěry snížily nejen svůj podíl na celkových úvěrech a k 31. 12. 2001 vykazaly jen o málo více než 1/3 z celku, ale pokračoval rovněž jejich absolutní pokles, meziročně o 7,3 %, což je i v tomto případě potvrzení trendu minulého roku. Střednědobé úvěry svůj objem po poklesu v roce 2000 opět nepatrně zvýšily, jejich růst však nestačil na udržení procentuálního zastoupení z konce roku 2000.

3.1.2 KLASIFIKOVANÉ ÚVĚRY A JEJICH KRYTÍ

(banky s licenci k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě)

Kvalita úvěrového portfolia stále zůstává, a to i přes rostoucí obezřetnost bank při poskytování nových úvěrů vedoucí ke snížení objemů nově poskytnutých úvěrů v minulých letech, jedním z nejvýznamnějších problémů českého bankovního sektoru. Podíl klasifikovaných úvěrů na celkových úvěrech však již druhým rokem klesá. Další pozitivní změnou je posun ve struktuře klasifikovaných úvěrů, v níž zaujímají stále méně významnou pozici nejméně kvalitní, tj. ztrátové úvěry. Příčinou přetrvávajícího vysokého objemu klasifikovaných úvěrů je do značné míry i nízká úroveň odpisů těchto pohledávek proti vytvořeným opravným položkám. To souvisí s problémy se soudním vymáháním odepsaných pohledávek, odvozováním daňově uznatelné tvorby opravných položek od objemu klasifikovaných úvěrů a nízkou vymahatelností zajištěných klasifikovaných pohledávek.

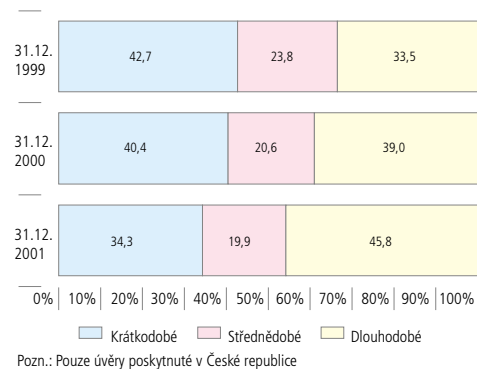
Klasifikované úvěry dosáhly k 31. 12. 2001 celkové výše 209,9 mld. Kč, což představuje meziroční úbytek o 18,6 % a dvouletý úbytek o 27,9 %. K poklesu klasifikovaných úvěrů docházelo průběžně během celého roku 2001, nejmarkantnější byl ale pokles v 2. pololetí 2001. Paralelně s poklesem objemu klasifikovaných úvěrů docházelo rovněž k poklesu jejich podílu na celkových úvěrech, přičemž efekt vlastního poklesu klasifikovaných úvěrů byl ještě dále znásoben růstem celkových úvěrů v důsledku začlenění bývalých bankovních úvěrů poskytnutých Konsolidační bance mezi úvěry nebankovní klientely.

Vývoj klasifikovaných úvěrů byl v 2. polovině roku 2001 ovlivněn mimořádnou událostí, která se odrazila na jejich objemu, na podílu na celkových úvěrech a rovněž na vnitřní struktuře klasifikovaných úvěrů. Jedná se o postupný převod pohledávek bývalé Investiční a Poštovní Banky z portfolia Československé obchodní banky do České konsolidační agentury, přičemž tento proces pokračuje i v roce 2002. Klasifikované úvěry však snižují svůj celkový objem i podíl na celkových poskytnutých úvěrech i po vyloučení těchto nestandardních operací.

Meziroční pokles zaznamenaly všechny kategorie klasifikovaných úvěrů s výjimkou pochybných úvěrů, kde však bankovní sektor vykázal jen mírný nárůst. Největší absolutní i procentuální úbytek se týká kategorie nestandardních úvěrů, a to ve srovnání s koncem roku 2000 o 22,6 mld. Kč, což znamená, že objem nestandardních úvěrů

GRAF Č. 18

STRUKTURA ÚVĚRŮ PODLE DÉLKY POSKYTNUTÍ
banky s licenci k 31. 12. 2001

TAB. Č. 7

STRUKTURA KLASIFIKOVANÝCH ÚVĚRŮ

banky s licenci k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě

	31.12.99	31.12.00	31.03.01	30.06.01	30.09.01	31.12.01
Klasifikované úvěry v mil. Kč	291 061	257 762	252 463	243 096	228 362	209 866
v % z celkového objemu úvěrů	32,15	29,83	28,99	27,74	23,55	21,53
v tom: v mil. Kč						
sledované úvěry	92 124	85 814	84 324	79 998	75 697	75 984
nestandardní úvěry	39 379	54 910	50 031	45 607	40 465	32 295
pochybné úvěry	38 433	27 276	33 660	33 214	30 299	29 725
ztrátové úvěry	121 125	89 762	84 448	84 277	81 901	71 862
v tom: v %						
sledované úvěry	31,7	33,3	33,4	32,9	33,1	36,2
nestandardní úvěry	13,5	21,3	19,8	18,8	17,7	15,4
pochybné úvěry	13,2	10,6	13,4	13,6	13,3	14,2
ztrátové úvěry	41,6	34,8	33,4	34,7	35,9	34,2

k 31. 12. 2001 činil jen asi 60 % stavu na konci roku 2000. Velmi podobný byl i vývoj ztrátových úvěrů a sledovaných úvěrů s ročním poklesem o téměř 20 % respektive o více než 10 %.

Ve struktuře klasifikovaných úvěrů došlo k pozitivnímu posunu u podílu sledovaných úvěrů, které patří v klasifikovaných úvěrech k nejméně rizikovým. Podíl sledovaných úvěrů meziročně vzrostl o 2,9 bodu na 36,2 %. Ztrátové úvěry se podílely na celku, a to i přes výrazný pokles absolutní hodnoty úvěrů zařazených do této kategorie, téměř stejným procentem, jako tomu bylo o rok dříve. Nestandardní úvěry svůj podíl snížily, neboť tempo poklesu jejich objemu bylo vyšší, než tempo poklesu celkových klasifikovaných úvěrů. Naopak pochybné úvěry své zastoupení na celkových úvěrech zvýšily způsobem odpovídajícím jejich celkovému růstu.

Ohrožené úvěry, tj. klasifikované úvěry snížené o kategorii sledovaných úvěrů (sledované úvěry nejsou vzhledem k minimální míře rizika s nimi spojeného v některých zemích zařazovány mezi klasifikované úvěry), k 31. 12. 2001 dosáhly 133,9 mld. Kč, což je 13,7 % celkově poskytnutých úvěrů.

Ukazatel vážené klasifikace, který zohledňuje nestejnou míru rizika jednotlivých kategorií úvěrů, k 31. 12. 2001 dosáhl 97,0 mld. Kč, což je 81,7 % stavu na konci předcházejícího roku. Důvodem výrazného poklesu je především celkový pokles klasifikovaných úvěrů, doplněný pozitivní změnou struktury, v níž vyšší podíl získaly sledované úvěry.

Potenciální ztráty plynoucí z úvěrového portfolia kryjí banky především tvorbou opravných položek a rezerv. Jejich celkový objem k 31. 12. 2001 dosáhl 78,9 mld. Kč, tj. přibližně úroveň konce roku 2000. Úvěrové riziko vyjádřené ukazatelem vážené klasifikace bylo k 31. 12. 2001 kryto rezervami a opravnými položkami z 81,4 %. Dodatečné zajištění bylo zaúčtováno ve výši 39,5 mld. Kč.

Metodika hodnotící krytí potenciálních ztrát z úvěrového portfolia je v České republice velmi přísná. V bankovních sektorech některých jiných zemí lze mezi prostředky krytí zmíněného typu rizika zahrnout rovněž další složky vlastních zdrojů, jako jsou kapitálové fondy a nerozdělený zisk. Při zohlednění těchto zdrojů bank by stupeň krytí úvěrového rizika dále výrazně vzrostl.

3.2 RIZIKO ZTRÁTY LIKVIDITY

Riziko plynoucí z neschopnosti bank splnit v požadovaném čase a objemu své závazky vůči partnerům se nazývá rizikem ztráty likvidity. Celková stabilita banky, její dobré jméno a trvale dostatečný objem rychle likvidních aktiv jsou nejdůležitějšími momenty, kterými se banka může chránit proti riziku ztráty likvidity. Banka přitom musí mít k dispozici dostatečný objem likvidních prostředků odpovídající velikosti dané banky (vyjádřené výší jejich závazků), kterým lze případně nenadále odlivy zdrojů pokrýt. Nedostatek likvidních prostředků může vést k velmi vážnému ohrožení banky. Jedním z hlavních nástrojů řízení likvidity bank je optimalizace časové struktury aktiv a pasiv.

3.2.1 PRIMÁRNÍ ZDROJE

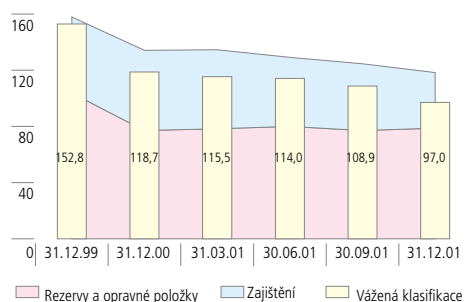
(banky s licencí k 31. 12. 2001)

Primární klientské vklady jsou pro většinu bank českého bankovního sektoru hlavním zdrojem financování. Výjimkou, kdy rozhodující úlohu hrají zdroje získané na mezi-

GRAF Č. 19

KRYTÍ POTENCIÁLNÍCH ZTRÁT Z ÚVĚROVÉHO PORTFOLIA
banky s licencí k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě

mld. Kč
200

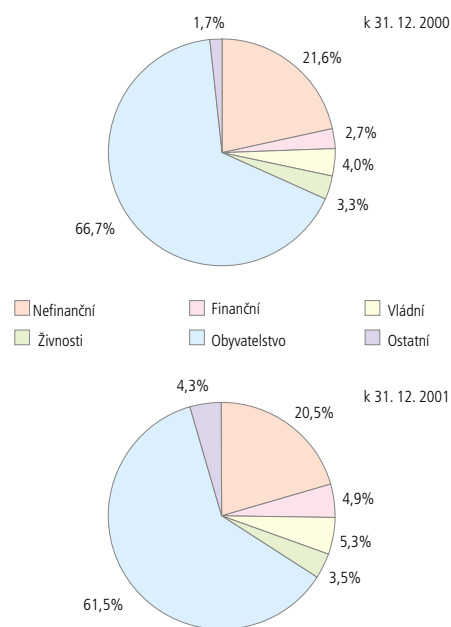
bankovním trhu, jsou především pobočky zahraničních bank. V České republice stále přetrvává klasický konzervativní přístup domácí klientely, která své dočasně volné finanční prostředky ukládá přednostně na bankovní účty, ať už se jedná o účty vkladové či běžné, a to i v obdobích charakteristických zápornými reálnými úrokovými mírami. Nové formy zhodnocení úspor, jako je penzijní připojištění, životní pojištění, kolektivní investování apod., ovlivňují oblast klientských vkladů mnohem méně, než je tomu v zemích s vyspělou tržní ekonomikou. Proto i přes tento relativně nový trend primární vklady bank i v roce 2001 dále vzrostly. Celkové vklady klientů k 31. 12. 2001 dosáhly 1 474,8 mld. Kč a proti konci roku 2000 se zvýšily o 16,7 %.

Vklady nebankovních klientů v roce 2001 vzrostly o 14,5 %, což představuje ve srovnání s rokem 2000 zrychlení tempa růstu o 8,9 bodu. Pro vývoj celkových vkladů je vývoj této jejich složky rozhodující, neboť k 31. 12. 2001 představovala 94,5 % celkově přijatých vkladů. Mnohem menší význam na celkových vkladech klientů mají vklady orgánů republiky a státní správy s podílem 5,5 % na konci roku 2001 a vkladové certifikáty, jejichž objem byl k danému dni již zcela zanedbatelný. Ve srovnání s vývojem klientských vkladů, které v průběhu posledních dvou let trvale rostly, vklady republikových a místních orgánů po poklesu v roce 2000 naopak v průběhu roku 2001 citelně vzrostly, a to na necelý dvojnásobek. Vkladové certifikáty svůj objem trvale snižují ve prospěch jiných forem vkladových účtů. Celkový objem klientských vkladů a rovněž jejich struktura byly ovlivněny změnou právní formy Konsolidační banky z bankovního subjektu na specializovanou agenturu v září 2001.

Vklady přijaté od obyvatelstva s 61,5 % podílem na celku k 31. 12. 2001 mají dlouhodobě rozhodující podíl na celkových primárních vkladech. Jejich objem meziročně vzrostl o 7,5 %, a to i přes stále se rozvíjející jiné možnosti zhodnocování úspor. Tempo růstu úspor obyvatelstva však v průběhu roku 2001 nedosáhlo tempa růstu celkových vkladů (bylo o 9,0 bodů nižší), což mělo za následek pokles podílu na celku o 5,2 bodu. Další velmi významnou složkou jsou vklady nefinančního sektoru s podílem 20,5 %, což představuje mírný pokles podílu ve srovnání s koncem roku 2000, přestože v absolutním vyjádření vklady nefinančního sektoru, obdobně jako u obyvatelstva, dále rostly. Velký rozmach zaznamenaly v roce 2001 vklady finančního sektoru a vládní vklady (částečně rovněž v důsledku transformace bývalé Konsolidační banky na nebankovní subjekt), přesto se na celku dosud podílejí relativně malým podílem. Vládní vklady tak s meziročním nárůstem asi o 1/2 zvýšily svůj podíl na výsledných 5,3 %. Vklady živností se staly s 3,5 % nejmenší složkou vkladů, přestože jejich objem rovněž meziročně vzrostl.

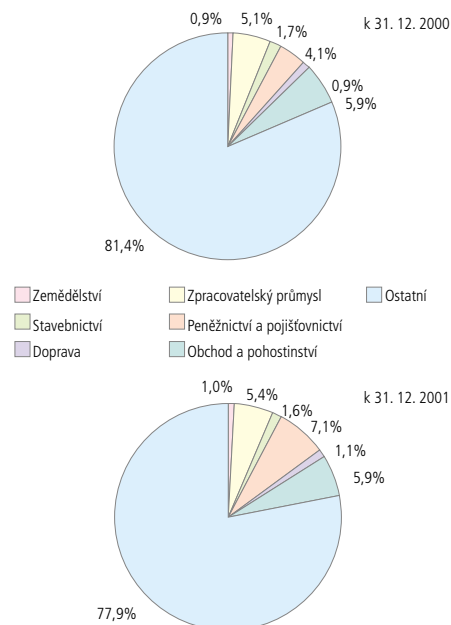
Ve skladbě primárních vkladů z hlediska odvětví při vyloučení skupiny ostatních odvětví, kam spadají především vklady od obyvatelstva, došlo k výměně na prvních dvou pozicích. Největší vklady k 31. 12. 2001 vykázalo peněžnictví a pojišťovnictví s 7,1 % a s meziročním růstem více než o 100 % (částečně v důsledku začlenění vkladů České konsolidační agentury). Na druhou pozici bylo odsunuto odvětví obchodu a pohostinství s 5,9 %. V průběhu roku 2001 vzrostly rovněž vklady ostatních sledovaných odvětví, přičemž stavebnictví je jediným odvětvím, jehož podíl na celku klesl. Složení vkladů z pohledu odvětví je v podstatě vyrovnané a významněji v něm nedominuje žádné jednotlivé odvětví. Vklady přijaté od podniků z odvětví stavebnictví, dopravy a zemědělství tvoří dohromady 3,7 % celkových vkladů, což je přibližně na úrovni konců let 1999 a 2000.

GRAF Č. 20
STRUKTURA VKLADŮ PODLE EKONOMICKÝCH SEKTORŮ
banky s licenci k 31. 12. 2001

Pozn: Pouze vklady přijaté v České republice

GRAF Č. 21
STRUKTURA VKLADŮ PODLE ODVĚTVÍ
banky s licenci k 31. 12. 2001

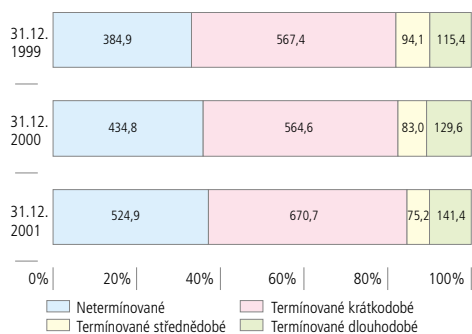

Pozn: Pouze vklady přijaté v České republice

GRAF Č. 22

STRUKTURA VKLADŮ Z ČASOVÉHO HLEDISKA

banky s licenci k 31. 12. 2001

Pozn.: Pouze vklady přijaté v České republice, údaje v grafu jsou v mld. Kč

Struktura vkladů podle doby splatnosti meziročně nezaznamenala výraznější změny, všechny složky vkladů s výjimkou termínovaných střednědobých vkladů v průběhu roku 2001 rostly. Neterminované vklady, které jsou tvořeny různými typy běžných účtů, slouží u všech typů klientely, ať už se jedná o obyvatelstvo, podnikovou sféru či republikové a místní orgány, k zabezpečení bezhotovostního platebního styku. U obyvatelstva dosud rovněž slouží jako prostředek ukládání úspor, přičemž tento přetrvávající konzervativní přístup je podpořen i nadále rostoucím počtem zaměstnanců, kterým jsou jejich mzdy vypláceny na bankovní účet, nikoli v hotovosti. Neterminované vklady klientů k 31. 12. 2001 tvořily 524,9 mld. Kč, což představuje roční nárůst o 20,7 % a podíl na celkových klientských vkladech 37,2 %. Ve srovnání s koncem roku 2000 se podíl neterminovaných vkladů zvýšil o 1,3 bodu.

Krátkodobé termínované vklady představují veškeré vklady s dobou splatnosti do jednoho roku, střednědobé termínované vklady jsou vymezeny dobou splatnosti v rozmezí od 1 do 4 let a do skupiny dlouhodobých termínovaných vkladů jsou zařazeny vklady s dobou splatnosti přesahující 4 roky. Nejvyšší podíl ve struktuře termínovaných klientských vkladů představují krátkodobé vklady s 75,6 %, které meziročně zvýšily svůj objem o 18,8 %. Přírůstek krátkodobých termínovaných vkladů je rozhodující složkou celkového růstu klientských vkladů, na kterém se podílí nadpoloviční většinou. Preference krátkodobých termínovaných vkladů ze strany klientů je, obdobně jako u neterminovaných vkladů, důsledkem celkového znatelného poklesu úrokových sazeb, a to i u prostředků uložených na delší časové období. Snížená likvidita kapitálu uloženého na dobu delší než 1 rok není dostatečně kompenzována vyšší úrokovou sazbou. Objem střednědobých vkladů v průběhu roku 2001 klesl o 9,4 % a svůj podíl na celkových vkladech ve srovnání s koncem roku 2000 snížil o 1,5 bodu na 5,3 %.

Dlouhodobé termínované vklady, jejichž objem se ve srovnání s koncem roku 2000 zvýšil o 9,1 % (do značné míry díky pokračující expanzi stavebních spořitelen) a na celkovém objemu vkladů se k 31. 12. 2001 podílel 10,0 %, vykazují opakovaný stabilní růst.

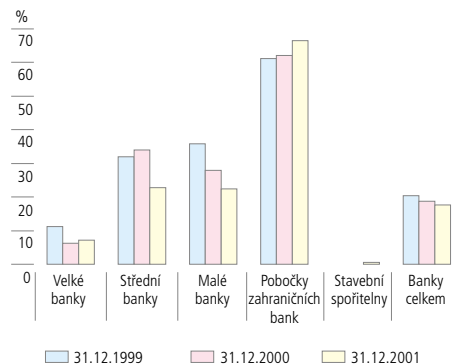
3.2.2 SEKUNDÁRNÍ ZDROJE

(banky s licenci k 31. 12. 2001)

GRAF Č. 23

PODÍL SEKUNDÁRNÍCH ZDROJŮ NA CIZÍCH ZDROJÍCH

banky s licenci k 31. 12. 2001

Podíl financování bankovních aktivit prostřednictvím sekundárních zdrojů se u jednotlivých bank významně liší a pohybuje se v rozmezí od 0 % do 87 %. Cizí zdroje bank jsou významnou složkou financování především u poboček zahraničních bank a dále u některých středních a malých bank. Vzhledem k tomu, že na konci roku 2001 převažoval zahraniční kapitál ve všech skupinách bank, má stále větší počet bank snadný přístup k sekundárním zdrojům od svých centrálních nebo mateřských bank. Současně se u bank s nejvyšším stupněm financování prostřednictvím mezibankovního trhu jedná často o banky, které nedisponují, buď proto, že to neodpovídá typu preferovaných aktivit, nebo z důvodu postupného rozvoje, dostatečně rozsáhlou pobočkovou sítí. Přiměřená síť poboček přetrvává jako nezbytná podmínka kontaktů především s drobnou klientelou a výrazně usnadňuje možnost přijímání vkladů. Klasickými retailovými bankami s nižší úrovní financování prostřednictvím cizích zdrojů zůstávají i nadále všechny velké banky, tj. Česká spořitelna, Komerční banka a Československá obchodní banka, disponující pobočkovou sítí bývalé Investiční a Poštovní banky. Rozsáhlejší pobočkovou síť mají rovněž Union banka a GE Capital Bank.

Vklady a úvěry přijaté od jiných bank na konci roku 2001 dosáhly 367,1 mld. Kč, což představuje po mírném přechodném poklesu v roce 2000 opětovný nárůst, a to o 3,1 %. Vklady a úvěry od bank k 31. 12. 2001 představovaly 13,2 % celkové

bilanční sumy. Zdroje z mezibankovního trhu postupně v letech 1999 a 2000 klesaly jako důsledek nižší potřeby dodatečných zdrojů při omezené úvěrové aktivitě bankovního sektoru, zatímco s rostoucím oživením ekonomiky v České republice, a tudíž i mírně rostoucí úvěrovou angažovaností bank v průběhu roku 2001, vzrostl i celkový objem sekundárních zdrojů bank.

V průměru podíl sekundárních zdrojů na cizích zdrojích u bank působících v českém bankovním sektoru k 31. 12. 2001 dosáhl 17,6 %. Tento podíl se za uplynulé dva roky snížil o 2,7 bodu. Hluboce pod úrovní průměru se pohybují stavební spořitelny s 0,5 %, což plyne logicky z jejich specifického zaměření. Velké banky s podílem 7,2 % sekundárních zdrojů na cizích zdrojích jsou k 31. 12. 2001 o 10,4 bodu pod průměrem celého sektoru. Nejvyšší podíl mezibankovního financování mají pobočky zahraničních bank s 66,4 % ke stejnému datu, přičemž u této skupiny je zřetelný stále rostoucí trend. Opačný vývoj, tj. pokles podílu financování na mezibankovním trhu, zaznamenaly v roce 2001 jak střední banky, tak i malé banky, u kterých k 31. 12. 2001 činil poměr mezi sekundárními a celkovými cizími zdroji 22,7 % resp. 22,5 %.

3.2.3 RYCHLE LIKVIDNÍ AKTIVA

(banky s licenci k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě)

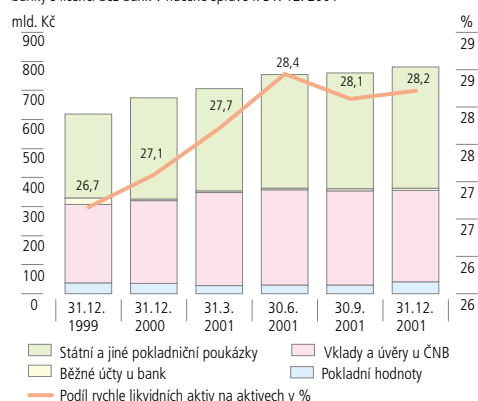
Mezi likvidní aktiva lze zařadit především ty položky aktiv, které mají přímo peněžní formu, vklady u ČNB a kladné okamžitě použitelné zůstatky na účtech. Další významnou složkou jsou pokladní poukázky, které jsou na trhu krátkodobých dluhopisů zpeněžitelné ve velmi krátkém časovém horizontu. Cenné papíry k obchodování se rovněž řadí mezi likvidní aktiva, přestože možnost jejich prodeje je v důsledku nízké likvidity současného českého kapitálového trhu omezená na několik málo domácích titulů a na kvalitní cenné papíry zahraničních emitentů. Rychle likvidní aktiva představují část likvidních aktiv po odečtení cenných papírů k obchodování, tedy pouze ty složky likvidních aktiv, které lze téměř okamžitě v plné výši přeměnit na hotovost, a vlastní hotovost.

Rychle likvidní aktiva k 31. 12. 2001 dosáhla 780,7 mld. Kč, tj. 28,2 % z celkové bilanční sumy bankovního sektoru. V posledních dvou letech stoupl nejen jejich objem, ale rovněž podíl na celkové bilanční sumě. Ve srovnání s rokem 2000 se tempo růstu v absolutním i relativním vyjádření zrychlilo. Přetrvávající růst rychle likvidních aktiv souvisí s dostatkem zdrojů k investování, pro které banky nenacházejí odpovídající uplatnění v úvěrové oblasti s přijatelným stupněm rizika pro banky.

Státní pokladniční poukázky a poukázky ČNB k 31. 12. 2001 tvořily s 417,8 mld. Kč, tj. 53,5 % celkového objemu rychle likvidních aktiv. Vklady a úvěry u ČNB s 315,1 mld. Kč dosáhly podílu 40,4 %. Výše pokladních hodnot je bankami udržovaná na minimální potřebné hladině. Na konci roku 2001 činil podíl hotovosti na celkových rychle likvidních aktivech 5,3 %. Běžné účty u jiných bank, sloužící k zabezpečení bezhotovostního mezibankovního platebního styku, jsou rovněž udržovány pouze v potřebné výši a představují nejnižší položkou rychle likvidních aktiv. K 31. 12. 2001 dosáhly běžné účty u bank 6,5 mld. Kč a tvořily pouze necelé jedno procento z celku.

Celková likvidní aktiva po započtení cenných papírů k obchodování na konci roku 2001 dosáhla 832,3 mld. Kč, tj. 30,1 % celkových aktiv. Cenné papíry k obchodování tvořily 6,2 % celkových likvidních aktiv. Podíl likvidních aktiv na celkových aktivech udržuje svoji hladinu dlouhodobě přibližně na 30 %.

GRAF Č. 24
RYCHLE LIKVIDNÍ AKTIVA
banky s licenci bez bank v nucené správě k 31. 12. 2001

3.2.4 SOULAD SPLATNOSTI AKTIV A PASIV (banky s licencí k 31. 12. 2001)

Hlavním nástrojem, kterým mohou banky řídit svoji likviditu, je udržování souladu splatnosti mezi aktivními a pasivními položkami bilance, přičemž základním předpokladem trvalé dobré likvidní pozice je soulad mezi zbytkovou splatností aktiv a pasiv v jednotlivých časových pásmech. Pokud jde o termínované obchody, je doba jejich splatnosti vyjádřena jednoznačně v rámci příslušné smlouvy, a to ať se jedná o úvěrové či depozitní obchody se všemi typy partnerů, tj. především s jinými bankami či klienty. U položek, jejichž doba splatnosti je velmi krátká popř. není stanovena vůbec, jsou banky schopny poměrně přesně odhadnout zůstatky (aktivní i pasivní), které zůstávají bankám trvale k dispozici.

Za nejdůležitější je považováno řízení krátkodobé likvidy do 3 měsíců. K 31. 12. 2001 převyšovala splatná pasiva do 3 měsíců po zohlednění vlivu netermínovaných vkladů splatná aktiva. Kumulativní rozvahová pozice do 3 měsíců vyjádřená jako podíl na celkové bilanční sumě činila -3,69 % (po zohlednění stálosti netermínovaných vkladů). Hodnota tohoto ukazatele se v průběhu roku 2001 nalézala v intervalu -3 % až -5,6 %.

Nejvyšší hodnoty dosáhla k 31. 12. 2001 netto rozvahová pozice pro pásmo zbytkové doby splatnosti kratší než 1 týden (-97,2 mld. Kč) následovaná pozicí se splatností 1 až dva roky (-87,2 mld. Kč). Nejvyrovnanější byla k danému dni pozice se splatností 6 měsíců až 1 rok, přičemž až do splatnosti 2 roky včetně převažují v jednotlivých pásmech s výjimkou splatnosti 1 týden až 1 měsíc pasiva nad aktiva. Rozdíl mezi rozvahovými aktivy a pasivy vztahený k bilanční sumě se ve všech uvážených kategoriích splatnosti pohybuje pod hladinou 5 %, přičemž tento poměr nebyl překročen ani v minulých letech. Struktura aktiv a pasiv bankovního sektoru jako celku se tudíž nalézá dlouhodobě v relativní rovnováze.

Mezi další významné ukazatele charakterizující krátkodobou likviditu patří zejména krytí pasiv se splatností do 1 měsíce aktivy. Tento ukazatel se ve srovnání s koncem roku 2000 zvýšil o 11,3 bodu na 65,9 % k 31. 12. 2001. Dosažený podíl lze považovat za dostatečný, neboť pasiva s uvedenou krátkou dobou splatnosti jsou tvořena z podstatné části relativně stabilními netermínovanými vklady. Pokud jde o likviditu v delších časových horizontech, z výrazné převahy aktiv nad pasivy je zřejmé financování dlouhodobých aktiv krátkodobými zdroji.

3.3 RIZIKO ZEMĚ

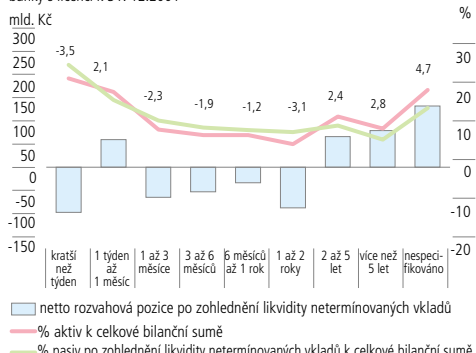
Vzhledem k tomu, že určitá část aktiv bank českého bankovního sektoru je investována do jiných zemí popř. se nalézá v rukou nerezidentů, jsou české banky vystaveny rovněž riziku země. Toto riziko souvisí především s výší takto investovaných aktiv, dále s jejich podílem na celkových aktivech a rovněž s jejich strukturou. Uvedený typ rizika plyne z potenciálních změn především v politických a legislativních podmínkách dané země či regionu, zahrnuje rovněž možnost zhoršení ekonomické situace v oblasti, v níž se banky obchodně angažují. Riziko země je jen obtížně vyčíslitelné a jednotlivé banky jej vyhodnocují individuálně ve vlastním interním systému řízení rizik. Z charakteru rizika země plyne, že jeho výše může být pro různé země velmi odlišná.

Konkrétním projevem a důsledkem existence rizika země může být pozastavení úhrady pohledávek subjekty se sídlem či bydlištěm v některé z rizikových zemí buď zcela, popř. dojde k omezení jejich výše či k odložení termínů úhrad. Banky minimalizují výši

GRAF Č. 25

STRUKTURA AKTIV A PASIV PODLE ZBYTKOVÉ DOBY
SPLATNOSTI K 31. 12. 2001

banky s licencí k 31. 12. 2001

Pozn.: údaje v grafu představují rozdíl mezi podílem aktiv a pasiv v jednotlivých časových pásmech

TAB. Č. 8

SOULAD SPLATNOSTI AKTIV A PASIV

banky s licencí k 31. 12. 2001, v %

	31.12.00	31.03.01	30.06.01	30.09.01	31.12.01
Kumul. netto pozice:					
do 3 měsíců k aktivům ¹⁾	-9,05	-3,83	-2,95	-5,54	-3,69
do 1 měsíce k aktivům ^{1),2)}	-6,15	-0,05	-0,47	-3,29	-0,96
Aktiva/pasiva splat.:					
do 1 měsíce	54,59	64,26	64,07	61,29	65,87
nad 1 rok	168,77	166,29	178,97	185,73	197,07
nad 5 let	247,60	197,42	221,54	232,31	388,17

1) Po odečtení 80 % netermínovaných vkladů

2) Včetně podrozvahy

možných ztrát plynoucích z rizika země snížením angažovanosti vůči rizikovým zemím podle stupně jejich rizikovosti z hlediska dalšího politického a ekonomického vývoje především tím, že stanovují objemové limity pro dané regiony. Banky dále prostřednictvím diferencovaných úrokových sazeb a lhůt splatností a rovněž prostřednictvím podmínek zajištění aktiv třetí stranou zpřísňují podmínky pro poskytnutí příslušných aktiv.

3.3.1 AKTIVITY VŮČI NEREZIDENTŮM (banky s licencí k 31. 12. 2001)

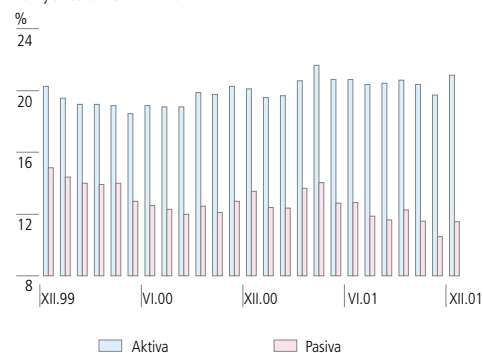
Možnost bank českého bankovního sektoru vstupovat do obchodních vztahů se zahraničními bankovními i nebankovními subjekty není v současné době nijak omezená. Angažovanost bank v tomto směru postupně mírně vzrůstá, a to především ve vazbě na rostoucí vliv zahraničního kapitálu jak přímo v českém bankovníctví, tak i v české ekonomice jako celku. Lze rovněž předpokládat, že zejména v souvislosti s přípravami na vstup České republiky do Evropské unie budou tyto aktivity dále nabývat na významu.

Aktiva celého bankovního sektoru vůči nerezidentům k 31. 12. 2001 dosáhla 606,3 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 15,7 % a podíl na celkových hrubých aktivech 21,8 %. Meziročně vzrostl podíl na celkových hrubých aktivech o 0,9 bodu, zatímco v průběhu předcházejícího roku 2000 mírně poklesl. Zatímco nerezidentská aktiva dosahují dlouhodobě asi 1/5 celkových aktiv, podíl pasiv bankovního sektoru vůči nerezidentům na celkových pasivech je podstatně menší, dlouhodobě se pohybuje v rozmezí 11 % až 15 %. Na konci roku 2001 celková nerezidentská pasiva v objemu 319,6 mld. Kč tvořila 11,5 % celkových pasiv.

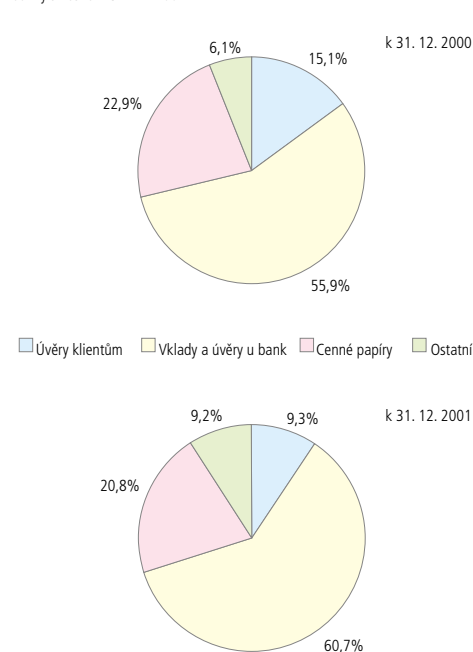
Bankovní obchody, které jsou zachyceny v podrozvaze, jsou zaměřeny na nerezidentské partnerské subjekty mnohem více, než je tomu u obchodů sledovaných v rozvaze. Na aktivní straně podrozvahy to k 31. 12. 2001 bylo 59,6 % (2 337,8 mld. Kč) z celku, na pasivní straně podrozvahy se nerezidentské obchody podílely na celkových obchodech 61,4 % (2 396,7 mld. Kč).

Rozhodující podíl v celkové struktuře aktiv i pasiv představovaly obchody s nerezidentskými bankami. Aktivní vklady a úvěry do nerezidentských bank k 31. 12. 2001 dosáhly 368,3 mld. Kč, tj. 60,7 % z celkového objemu nerezidentských aktiv a 65,6 % z celkových hrubých vkladů a úvěrů u bank. Tento vysoký podíl je důsledkem nedostatku jiných forem alokace zdrojů. U nebankovní klientely není podíl nerezidentských úvěrů dosud příliš významný. Banky působící v České republice k 31. 12. 2001 poskytovaly nerezidentům pouze 56,5 mld. Kč, tj. 9,3 % z nerezidentských aktiv a 5,8 % z celkového objemu hrubých poskytnutých úvěrů. Na rozdíl od vkladů a úvěrů u bank, jejichž objem i příslušné podíly na celku meziročně výrazně vzrostly, úvěry poskytnuté nerezidentům v roce 2001 poklesly, a to jak absolutně, tak i z hlediska podílu na celkových nerezidentských aktivech i na celkově poskytnutých hrubých klientských úvěrech. Významný podíl představují v nerezidentských aktivech i zahraniční cenné papíry, do kterých banky k 31. 12. 2001 investovaly 125,9 mld. Kč, tj. 20,8 % z celkového objemu nerezidentských aktiv a 16,8 % z celkového objemu všech hrubých cenných papírů. Meziroční tempo růstu nerezidentských cenných papírů bylo nižší než tempo růstu celkových hrubých cenných papírů a také nižší než tempo růstu nerezidentských aktiv jako celku, což se projevilo na poklesu příslušných podílů při srovnání s koncem roku 2000.

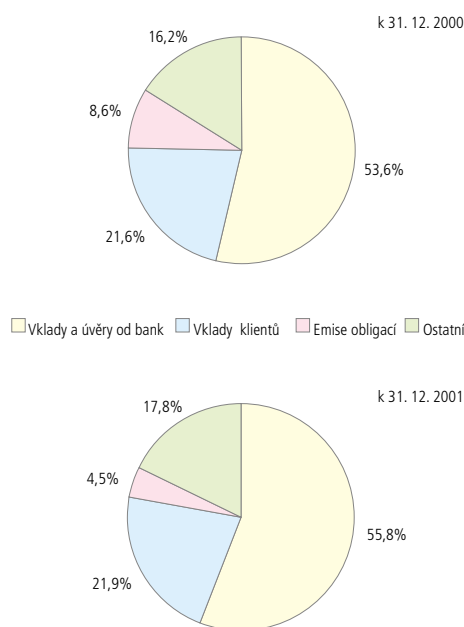
GRAF Č. 26
PODÍL NEREZIDENTSKÝCH AKTIV A PASIV NA CELKOVÝCH AKTIVECH A PASIVECH
banky s licencí k 31. 12. 2001

GRAF Č. 27
STRUKTURA AKTIV VŮČI NEREZIDENTŮM
banky s licencí k 31. 12. 2001

GRAF Č. 28
STRUKTURA PASIV VŮČI NEREZIDENTŮM
 banky s licenci k 31. 12. 2001

Nerezidentské vklady a úvěry od bank, které k 31. 12. 2001 dosáhly 178,3 mld. Kč, představovaly k témuž dni 55,8 % celkového objemu nerezidentských pasiv a 48,6 % ze všech přijatých vkladů a úvěrů od bank. Obchody s nebankovní klientelou jsou, obdobně jako tomu bylo na aktivní straně bilance, méně významné. Vklady klientů – nerezidentů, které k 31. 12. 2001 dosáhly 70,0 mld. Kč, tvořily 21,9 % celkových nerezidentských pasiv a pouze 4,7 % celkových klientských vkladů. Emise nerezidentských obligací jsou dosud zastoupeny jen velmi málo. Celkové objemy vkladů, a to od nerezidentských bank i klientů, v průběhu roku 2001 mírně klesly. Trend jejich vývoje byl tedy opačný než u celkových vkladů, proto jejich zastoupení na celku ve srovnání s koncem roku 2000 v obou případech kleslo.

Rozhodující složku podrozvahových nerezidentských operací představují derivátové operace. Nerezidentské pohledávky z derivátových operací k 31. 12. 2001 dosáhly 2 256,2 mld. Kč, což představuje 96,5 % z podrozvahových nerezidentských aktiv a 64,7 % ze všech derivátových pohledávek na konci roku 2001. Aktivní nerezidentské derivátové operace zaznamenaly v roce 2001 růst o 82,3 %. Význam klasických podrozvahových operací vůči nerezidentům je v podstatě zanedbatelný.

Přestože z pohledu absolutního objemu převažují zpravidla u jednotlivých typů obchodů vzhledem ke své velikosti mezi jednotlivými skupinami velké banky, v relativním vyjádření je zřejmá vyšší angažovanosti vůči zahraničí zejména u poboček zahraničních bank a skupiny středních bank. Jednotlivé typy operací vůči nerezidentům se podle skupin bank liší velmi výrazně.

Podíly velkých bank a poboček zahraničních bank na celkových aktivech vůči nerezidentům v průběhu roku 2001 mírně vzrostly, a to především na úkor skupiny středních bank. Velké banky k 31. 12. 2001 dosáhly s 58,0 % nejvyššího podílu na celku při meziročním růstu o 1,1 bodu. Rozhodující část nerezidentských aktiv velkých bank je investována na mezibankovním trhu. Významné jsou rovněž nerezidentské vklady u bank ve skupině poboček zahraničních bank, které mají úzké vazby na své centrály. Nerezidentské vklady u bank v této skupině na konci roku 2001 dosáhly přes 80 % celkových nerezidentských aktiv. Pobočky zahraničních bank meziročně zvýšily svůj podíl na celkových nerezidentských aktivech o 3,0 bodu na 27,2 %. Střední banky se stejně jako na konci roku 2000 nalézají na 3. pozici, pokud jde o výši podílu na aktivech bankovního sektoru vůči nerezidentům. Jejich podíl však poklesl o 4,3 bodu na 13,8 %.

Vedoucí postavení velkých bank na nerezidentských obchodech je ještě výraznější u klientských úvěrů a vkladů, na kterých se k 31. 12. 2001 podílely 64,4 % resp. 80,1 %. V obou případech však se však pozice velkých bank v průběhu roku 2001 oslabil, neboť u poskytnutých úvěrů klesl jejich podíl o 13,4 bodu a u přijatých vkladů o 2,4 bodu. Tím dochází i k postupnému snižování rozdílu oproti základnímu rozdělení vyjádřenému prostřednictvím podílů na celkových nerezidentských aktivech. Stejně jako tomu je v případě aktiv, i v oblasti úvěrů poskytnutých nebankovní klientele jsou dalším nejsilnějším účastníkem trhu pobočky zahraničních bank (19,3 %) následované středními bankami (11,1 %), přičemž podíly v obou těchto skupinách meziročně vzrostly. Podobná je i situace u klientských vkladů s tím, že pořadí podle výše tržních podílů je u poboček zahraničních bank a středních bank opačné proti úvěrovým obchodům. Podíly obou skupin i v tomto případě meziročně vzrostly.

3.3.2 AKTIVITY VŮČI JEDNOTLIVÝM REGIONŮM A ZEMÍM (banky s licenci k 31. 12. 2001)

Angažovanost bank českého bankovního sektoru jako celku se liší u jednotlivých skupin zemí podle typu bankovního produktu. Pokud jde o celková aktiva, je rozhodujícím partnerem českých bank Evropská unie, přičemž podíl aktiv směřujících do členských zemí EU (70,6 % k 31. 12. 2001, z toho nejvíce do Velké Británie a Nizozemí s podstatným podílem vkladů a pohledávek za bankami) v roce 2001 stoupl o 12,2 bodu. Význam zemí Evropské unie souvisí nejen s regionální blízkostí, ale především s faktem, že většina zahraničního kapitálu vlastního podstatnou část českých bank, pochází právě z Evropské unie. Země střední a východní Evropy svůj vliv na český bankovní sektor naopak oslabily z 14,5 % na konci roku 2000 na 11,7 % na konci roku 2001. Rozhodujícím partnerem je v tomto případě Slovensko představující 87,0 % aktiv celé skupiny zemí střední a východní Evropy s významným podílem klientských úvěrů a dluhopisů. Na trhu klientských úvěrů pak slovenské subjekty k 31. 12. 2001 tvořily 40,7 % celkově poskytnutých úvěrů směřujících mimo Českou republiku.

Na vkladech a úvěrech u bank se z 93,0 % podílejí země Evropské unie, přičemž tento podíl v roce 2001 vzrostl o 10 bodů. Angažovanost ostatních regionů je v rámci sekundárního trhu jen velmi malá. V rámci aktivních obchodů mají země střední a východní Evropy dominantní postavení pouze na trhu klientských úvěrů, a to s podílem k 31. 12. 2001 přesahujícím 50 %, i když se i zde prosazuje rostoucí vliv Evropské unie, v jehož prospěch (a rovněž ve prospěch zemí bývalého Sovětského svazu) se podíl středoevropských úvěrů meziročně snížil. U cenných papírů převažují ostatní země.

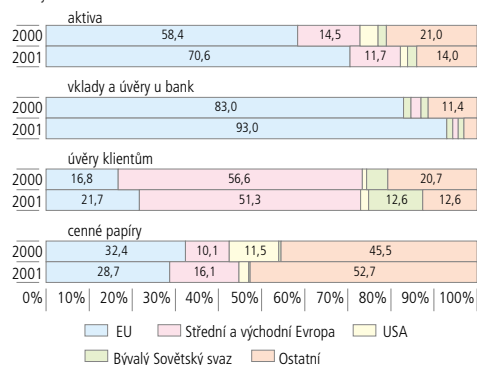
Rovněž na pasivní straně bilance jsou rozhodujícími produkty s nerezidenty vklady bank. V převažující míře ukládaly v českých bankách své prostředky banky ze zemí Evropské unie (88,5 % z celkového objemu nerezidentských vkladů od bank), přičemž trvale rostoucí podíl EU je v tomto případě o 17,1 bodu vyšší, než jejich podíl na celkových nerezidentských pasivech. Zastoupení ostatních skupin zemí bylo výrazně nižší. Nerezidentská klientská depozita přicházela do českých bank zejména ze zemí střední a východní Evropy (59,3 % všech zahraničních klientských vkladů s meziročním nárůstem 14,7 bodu). Rozhodující jsou s 37,4 mld. Kč vklady ze Slovenska, což je 2,5 % veškerých přijatých depozit a 53,4 % nerezidentských depozit. Vklady klientů z Evropské unie se na celkových nerezidentských vkladech klientů podílely 19,6 %, vklady klientů ze zemí bývalého Sovětského svazu 9,1 %.

Derivátové operace domácích bank sledované v podrozvaze mířily k 31. 12. 2001 v rozhodující míře do zemí Evropské unie (86,4 %). Tento podíl zůstává přibližně na úrovni z konce 2000. Nejvýznamnější obchodní partneři domácích bank se nalézali ve Velké Británii, Německu, Belgii a Rakousku. Z dalších regionů stojí za zmínku pouze Spojené státy americké s 5,5 % na zahraničních derivátových pohledávkách. U klasických podrozvahových bankovních operací, kterými jsou záruky, přísliby a akreditivy, činil podíl Evropské unie 30,6 % na zahraničních aktivitách, což je méně než polovina stavu dosaženého o rok dříve. Podíly ostatních regionů jsou jen málo významné.

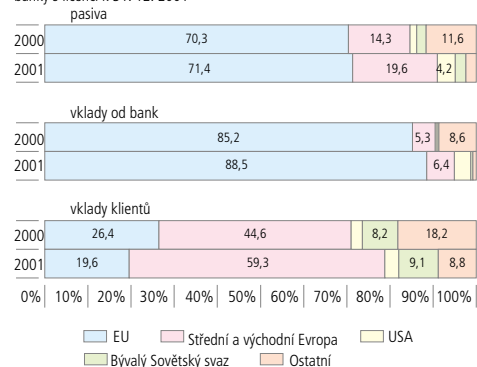
3.4 TRŽNÍ RIZIKO

Tržní riziko vzniká působením nabídky a poptávky na finančních trzích, přičemž vlivy jednotlivých trhů se u některých finančních instrumentů mohou vzájemně sčítat. Například riziko poklesu cen cenných papírů a částečně i komodit je spojeno nejen

GRAF Č. 30
AKTIVNÍ ANGAŽOVANOST BANKOVNÍHO SEKTORU
VŮČI ZAHRANICÍ
banky s licenci k 31. 12. 2001

GRAF Č. 31
PASIVNÍ ANGAŽOVANOST BANKOVNÍHO SEKTORU
VŮČI ZAHRANICÍ
banky s licenci k 31. 12. 2001

TAB. Č. 9
PODROZVAHOVÁ ANGAŽOVANOST BANKOVNÍHO
SEKTORU VŮČI ZAHRANICÍ V %
banky s licenci k 31.12.2001, v %

	POHLEDÁVKY Z DERIVÁTŮ		POHLEDÁVKY ZE ZÁRUK, PŘÍSLIBŮ A AKREDITIVŮ	
	2000	2001	2000	2001
Evropská unie	85,6	86,4	62,2	30,6
Střední a východní Evropa	1,4	0,8	8,6	9,3
USA	7,8	5,5	6,7	4,2
Bývalý Sovětský svaz	0,0	0,0	1,2	11,2
Ostatní	5,2	7,3	21,3	44,7

s očekáváním budoucího vývoje příslušných finančních toků, ale rovněž s vývojem tržních úrokových sazeb, u devizových aktiv rovněž se změnami kurzů. U aktiv přímo situovaných v zahraničí nebo s emitenty v jiné zemi, získávaných v zahraničí popř. distribuovaných ze zahraničí vstupuje do hry rovněž riziko země. Do skupiny tržních rizik patří úrokové riziko, měnové riziko, akciové riziko a komoditní riziko. Obchodování s pohledávkami se zatím věnují banky jen minimálně, přičemž ve většině případů jde o prodej nekvalitních aktiv specializovaným subjektům a jejich tržní ocenění tudíž není možné.

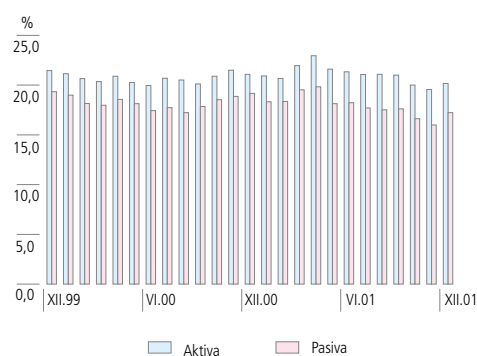
Podle stupně rizikovosti a objemu prováděných operací jsou banky v současnosti povinny držet odpovídající objem kapitálu, který kryje všechna uvedená tržní rizika. Příslušné požadavky na banky plynou z platného opatření bankovního dohledu ČNB, který řeší problematiku kapitálové přiměřenosti. Vzhledem k existenci poměrně detailních statistik vztahujících se k měnovému a akciovému riziku lze příslušná rizika hodnotit z širšího pohledu, nejen z pohledu kapitálových požadavků. Operace s komoditami se však v české ekonomice vyskytují jen sporadicky, a proto jsou další zdroje dat výrazně omezené. Pokud jde o úrokové riziko, byl vývoj úrokových sazeb v roce 2001, kdy docházelo k jejich postupnému poklesu, poměrně kontinuální. Bankovní dohled se otázce úrokového rizika věnuje především při dohlídkách na místě, přičemž banky samy posuzují vystavení úrokovému riziku zpravidla na základě znalosti rozložení aktiv a pasiv podle pásem přecenění metodou tzv. gapu nebo durace.

3.4.1 MĚNOVÉ RIZIKO

(banky s licenci k 31. 12. 2001)

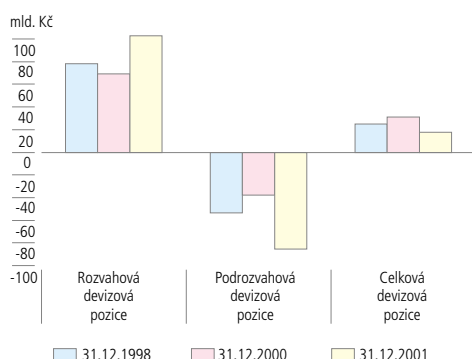
GRAF Č. 32

PODÍL AKTIV A PASIV V CIZÍCH MĚNÁCH NA CELKOVÝCH AKTIVECH A PASIVECH banky s licenci k 31. 12. 2001

GRAF Č. 33

DEVIZOVÁ POZICE BANKOVNÍHO SEKTORU banky s licenci k 31.12.2001

Měnové riziko, kterému jsou vystaveny české banky, souvisí v současné době především s vývojem amerického dolaru a eura a plyne tudíž ze změn devizových kurzů mezi českou korunou a výše uvedenými měnami, stejně tak jako ze vzájemného vývoje mezi eurem a americkým dolarem. Vzhledem k tomu, že český bankovní sektor je orientován především na zabezpečení služeb pro domácí podnikatelskou sféru a obyvatelstvo, je rozhodující část bankovních operací realizována v korunách a rozhodujícím faktorem měnového rizika jsou devizové kurzy vztahované k české koruně.

Měnovému riziku nejsou vystaveny všechny banky rovnoměrně, značné rozdíly jsou i mezi jednotlivými skupinami bank. Nejvyšší zastoupení devizových operací vykazují pobočky zahraničních bank, což souvisí s jejich úzkými vazbami na zemi sídla centrály, a to jak v oblasti zdrojů (např. úvěry od centrály a mezibankovní trh), tak i v oblasti užití těchto zdrojů (např. úvěry subjektům se sídlem v zemi centrály banky a jejich dceřiným společnostem, mezibankovní trh aj.). Devizové riziko se však rozšiřuje i na ostatní banky českého bankovního sektoru, přičemž růst devizových aktivit je ovlivňován intenzitou růstu podílu zahraničních vlastníků na základním kapitálu bank působících v České republice. Vývoj jednotlivých typů aktivních a pasivních devizových obchodů se však nevyvíjí stejnoměrně.

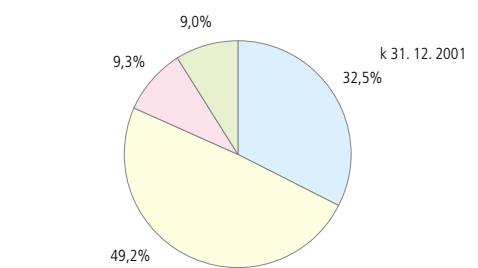
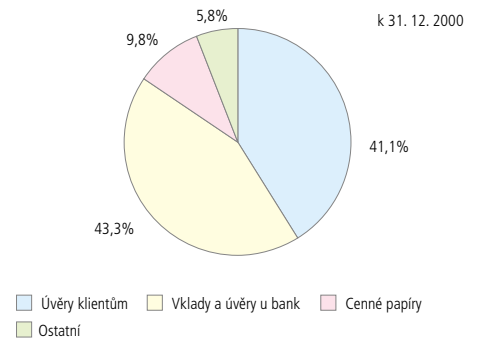
Na konci roku 2001 dosáhla devizová aktiva 582,1 mld. Kč, devizová pasiva 479,6 mld. Kč. Devizová aktiva vzrostla za uplynulý rok o 5,8 %, devizová pasiva klesla o 0,3 %. K 31. 12. 2001 devizová aktiva činila 20,2 % celkové hrubé bilanční sumy a devizová pasiva 17,2 % celkových pasiv, přičemž změny těchto podílů nebyly v uplynulém období významné. Poměrně ustálené zastoupení devizových operací na celkovém objemu hrubé bilanční sumy svědčí o tom, že tempo růstu devizových aktivních a pasivních operací je na přibližně stejné úrovni jako tempo růstu celkové hrubé bilanční sumy.

Devizové pozice celého bankovního sektoru dosáhly k 31.12. 2001 hodnot, které navazují na výsledky předchozích období. Rozvahová a především podrozvahová pozice je však na konci roku 2001 ještě výraznější, než tomu bylo v obou předchozích letech. V konečném efektu, tj. u celkové devizové pozice, se oba vlivy k 31. 12. 2001 vykompenzovaly. Dlouhá rozvahová devizová pozice k 31.12. 2001 dosáhla 102,5 mld. Kč, krátká podrozvahová devizová pozice – 85,2 mld. Kč (více než dvojnásobek stavu na konci roku 2000). Celková devizová pozice k poslednímu dni roku 2001 činila 17,3 mld. Kč, což představuje po mírném růstu v roce 2000 opětovný pokles, a to na hodnotu mírně pod úroveň konce roku 1999. Při trvale rostoucí bilanční sumě představuje pokles celkové devizové pozice v roce 2001 snížení měnového rizika bankovního sektoru jako celku. Celková devizová pozice na konci roku 2001 dosáhla pouze 0,6 % aktiv.

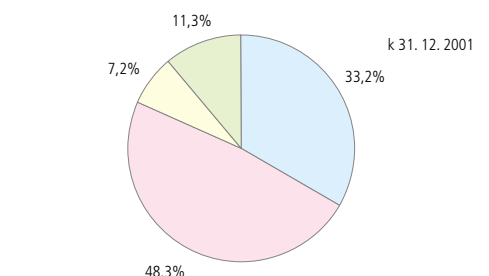
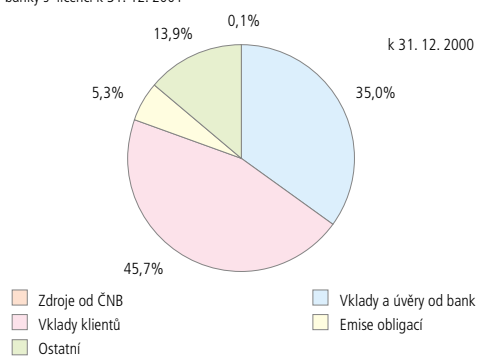
Nejvýznamnější složkou devizových aktiv byly k 31. 12. 2001 vklady a úvěry u bank, které s 286,5 mld. Kč tvořily téměř polovinu všech devizových aktiv. Proti konci roku 2000 se jejich podíl na celkových devizových aktivech zvýšil o 5,9 bodu. Vklady a úvěry u bank mírně meziročně vzrostly i v absolutním vyjádření. Úvěry klientům s 32,5 % jsou druhou nejvýznamnější složkou devizových aktiv, která naopak zaznamenává klesající tendenci. V meziročním srovnání klesl podíl klientských úvěrů na celku o 8,6 bodu. Tato změna ve struktuře devizových aktiv je důsledkem omezené úvěrové aktivity bank, které i nadále více umísťovaly volné devizové zdroje do jiných bank. Podíl cenných papírů na devizových aktivech i přes meziroční mírný nárůst jejich objemu zaznamenal pokles o 0,5 bodu na 9,3 % k 31. 12. 2001.

Rozhodující složkou celkových devizových pasiv jsou vklady klientů. V roce 2001 došlo k dalšímu posílení významu vkladů klientů, jejichž podíl na celkových devizových pasivech se zvýšil o 2,6 bodu na 48,3 %. Význam vkladů a úvěrů od bank se proti konci roku 2000 snížil, jejich podíl na celkových devizových pasivech meziročně klesl o 1,8 bodu na 33,2 %. Změny podílů dvou rozhodujících složek devizových pasiv souvisí v případě přijatých klientských vkladů s jejich absolutním růstem, který byl podpořen klesající diferencí mezi bankovními úrokovými sazbami na korunových a devizových vkladových účtech. Dalším pozitivním momentem je jednodušší obsluha devizového účtu ze strany klienta při sjednocení většiny západoevropských měn na euro. Zavedení jednotné západoevropské měny a následné ukončení platnosti původních národních měn přinutilo i subjekty v České republice k uložení hotovosti v původních měnách na bankovní účty, neboť se jednalo o nejlevnější a nejvýhodnější způsob konverze měn s dobíhající platností na euro. Nižší dynamika růstu devizových vkladů od bank souvisí s nižší potřebou doplňování zdrojů při rostoucích primárních devizových zdrojích. Emise obligací v cizích měnách stojí i nadále na okraji zájmu, přestože se jejich podíl na celku na konci roku 2001 zvýšil meziročně o 1,9 bodu na 7,2 %. Devizové zdroje od centrální banky se na celkovém objemu devizových zdrojů podílejí zcela minimálně.

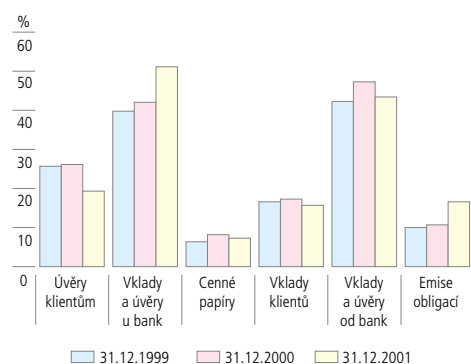
GRAF Č. 34
STRUKTURA DEVIZOVÝCH AKTIV
banky s licencí k 31. 12. 2001

GRAF Č. 35
STRUKTURA DEVIZOVÝCH PASIV
banky s licencí k 31. 12. 2001

GRAF Č. 36
PODÍL DEVIZ NA VYBRANÝCH PRODUKTECH
 banky s licencí k 31. 12. 2001

Vývoj zastoupení deviz na jednotlivých bankovních produktech a obchodech nelze charakterizovat jednoznačným trendem. V některých případech je tempo růstu či poklesu u devizových operací určitého typu pomalejší, než činí celkový nárůst resp. pokles, v jiných případech je vývoj devizových složek bankovních aktivit dynamičtější než celek po započítání korunové složky. Při hodnocení vývoje devizových aktivit se musí brát v úvahu rovněž vlivy kurzových změn, tj. posílení koruny vůči USD a EUR v průběhu roku 2001. V jednotlivých typech bankovních operací je zastoupení cizích měn dosti různorodé. Nejvyšší podíl se objevuje u mezibankovních operací, ať již na aktivní nebo na pasivní straně bilance. V celkovém objemu aktivních vkladů uložených na účtech u jiných bank představovaly devizové operace již více než 1/2 všech hrubých vkladů a úvěrů bank, přičemž jejich zastoupení se meziročně zvýšilo o 8,9 bodu. Opačný byl vývoj u pasivních devizových vkladů a úvěrů bank, které s 43,4 % poklesly meziročně o 3,8 bodu. Přitom ještě v letech 2000 a 1999 byla devizová složka pasivních vkladů a úvěrů bank na celku výrazně vyšší než devizová složka aktivních vkladů a úvěrů bank na celku. Výrazně nižší podíl má devizová složka v celkovém objemu hrubých úvěrů (19,4 % k 31. 12. 2001), přičemž tento podíl po mírném růstu v roce 2000 v průběhu roku 2001 značně poklesl (o 6,7 bodu). Devizová složka portfolia cenných papírů se trvale nalézá pod hladinou 10 % z celkového objemu hrubých cenných papírů bankovního sektoru jako celku. Na konci roku 2001 to bylo 7,2 %.

Devizové vklady klientů se k 31. 12. 2001 podílely na celkovém objemu klientských vkladů 15,7 %. Tento podíl zaznamenal v roce 2000 růst a v roce 2001 pokles, a to stejně jako v případě úvěrů klientům pod úroveň konce roku 1999. Emise bankovních obligací v cizích měnách dosáhly v roce 2001 vyššího tempa růstu než obligace denominované v korunách a jejich podíl na celkovém stavu k 31. 12. 2001 dosáhl při meziročním nárůstu o 6,0 bodu 16,6 %.

Devizové aktivity skupin bank i jednotlivých bank se od sebe významně liší. Banka může být přitom významněji devizově činná pouze ve vybraných typech obchodů. Nejvíce se v tomto směru angažují i nadále především pobočky zahraničních bank, zcela zanedbatelných (zlomky procenta) až nulových podílů dosahují naopak stavební spořitelny. V jednotlivých typech produktů jsou však pobočky zahraničních bank předstíženy jinými skupinami, v nichž se s rostoucím podílem zahraničního kapitálu devizové aktivity rovněž dále rozvíjejí.

Na konci roku 2001 disponovaly pobočky zahraničních bank devizovými aktivy ve výši 42,8 % celkové bilanční sumy a devizovými pasivy ve výši 40,1 %, čímž se staly skupinou s nejvyšší celkovou devizovou angažovaností. Přestože se pobočky zahraničních bank blíží výši devizového podílu 1/2 z celku rovněž u mezibankovního trhu a v derivátových obchodech, byly u obou typů posledně jmenovaných aktivit předstíženy malými bankami, kde jsou však tyto operace objemově nevýznamné. Velmi významný je také podíl deviz na mezibankovních obchodech středních bank. Pod hladinou 10 % se naopak nalézají podíly deviz u úvěrů a portfolií cenných papírů, a to u všech skupin bank.

Tržní podíly jednotlivých skupin bank na devizových aktivech, pasivech i jejich jednotlivých složkách mají podstatně odlišnou strukturu, než odpovídající tržní podíly po započtení jejich korunových složek. Tržní podíl velkých bank na devizových aktivech k 31. 12. 2001 dosáhl 48,9 % a ve srovnání s koncem roku 2000 vzrostl o 3,9 bodu. Další skupinou bank s rostoucím podílem na devizových aktivech se staly pobočky zahraničních bank s necelou 1/4 na celku. Obě uvedené skupiny zvýšily svůj tržní podíl na úkor středních bank, které s 24,3 % zaujímají 3. místo na devizových aktivech

TAB. Č. 10
PODÍL DEVIZ NA AKTIVECH, PASIVECH A VYBRANÝCH
TYPECH BANKOVNÍCH OBCHODŮ K 31. 12. 2001
PODLE SKUPIN BANK
 banky s licencí k 31.12.2001

V %	VELKÉ BANKY	STŘEDNÍ BANKY	MALE BANKY	POBOČKY ZAHR. BANK
Aktiva	16,7	23,3	18,5	42,8
Pasiva	12,9	21,4	17,6	40,1
Poskytnuté úvěry	8,8	5,8	4,2	2,0
Cenné papíry	8,8	5,8	4,2	2,0
Přijaté vklady	14,7	22,2	21,6	42,0
Vklady a úvěry od bank	28,6	46,3	54,8	48,9
Deriváty	17,2	26,4	49,6	45,3

mezi sledovanými skupinami, a to při meziročním poklesu podílu o 6,8 bodu. Střední banky jsou jedinou skupinou, která vykázala meziroční pokles celkových devizových aktiv v absolutním vyjádření. Tržní podíl malých bank zůstal nezměněn a je v podstatě zanedbatelný. Vývoj roku 2001, pokud jde o srovnání tržních podílů na aktivech celkem a na devizových aktivech, byl odlišný především u velkých bank, které svou pozici na celkových aktivech oslabily a na devizových aktivech naopak posílily, a dále u středních bank, jejichž podíl na celkových aktivech vzrostl, ale na devizových aktivech poklesl.

Velké banky vykázaly k 31. 12. 2001 významnou většinu (65,3 %) na přijatých klientůvých devizových vkladech, což souvisí s rozvinutým retailovým zaměřením České spořitelny i té části ČSOB, která byla převzata z bývalé Investiční a Poštovní banky. Vliv velkých bank se přitom meziročně posílil, přestože u celkových vkladů klientů jejich podíl poklesl. Více než 1/5 devizových vkladů klientů připadá na střední banky a přes 1/10 na pobočky zahraničních bank.

Rovněž u úvěrů klientů je na 1. místě skupina velkých bank s podílem 49,2 %, který se silně blíží podílu velkých bank na celkových aktivech. Postavení velkých bank na úvěrovém trhu je v případě cizích měn slabší o 5,4 bodu než u celkových úvěrů, trend poklesu tržních podílů je však v obou případech shodný. Podíl středních bank na klientůvých úvěrech dosahuje v několika posledních letech asi 1/3 z celkového trhu, podíl poboček zahraničních bank opakovaně překročil 10 %. Malé banky své pozice pozvolna posilují, jejich podíly však patří stále mezi nejmenší.

3.4.2 AKCIOVÉ RIZIKO

(banky s licenci k 31. 12. 2001)

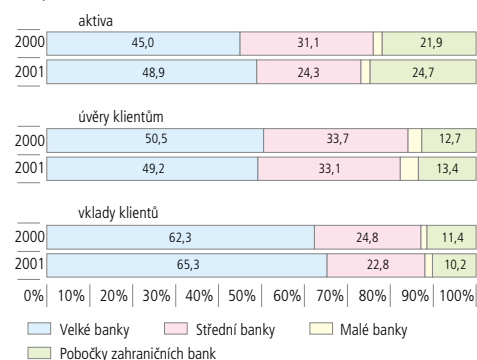
Riziko znehodnocení cenných papírů vyplývá především z vývoje na kapitálovém trhu, přičemž příčinami změny kurzů bývají především dosažené a oznámené hospodářské výsledky emitentů těchto cenných papírů a jejich budoucí očekávané hospodářské výsledky související nejen s konkrétním emitentem, ale rovněž s ekonomickými očekáváním daného odvětví, regionu či celé globální ekonomiky. Riziko, jemuž jsou vystaveny investice do cenných papírů, zahrnuje také změny tržních úrokových sazeb a změny devizových kurzů. U méně kvalitních dluhových cenných papírů vydaných emitenty s nižší bonitou pak může vystoupit do popředí riziko obdobné úvěrovému riziku.

Stupeň vystavení akciovému riziku a rovněž vliv jeho jednotlivých složek vyplývá ze struktury portfolia cenných papírů. S dluhopisy je spojeno především úrokové riziko, které není v současné době vzhledem k poměrně stabilně pozvolně klesajícím úrokovým sazbám v České republice vysoké. Naproti tomu poměrně nestabilní vývoj cen akcií na kapitálovém trhu a nízké objemy obchodů zvyšují akciové riziko, přičemž další nejistoty pro trh cenných papírů přináší dlouhodobý a znatelný pokles obchodníků na pražské burze cenných papírů, pokles počtu emisí českých emitentů obchodovaných na oficiálních trzích, nevyjasněné budoucí postavení RM-systému, rozšířené možnosti investování do cenných papírů zahraničních emitentů a cenných papírů denominovaných v cizích měnách, stejně jako neustále novelizované zákony vztahující se ke kapitálovému trhu měnící průběžně postavení a povinnosti všech účastníků kapitálového trhu. Nízká angažovanost bankovního sektoru v obchodování resp. držení akcií a podílových listů v portfoliu výrazně limituje vystavení akciovému riziku.

Cenné papíry, tj. cenné papíry k obchodování, cenné papíry k prodeji a cenné papíry držené do splatnosti a účasti k 31. 12. 2001 dosáhly 743,5 mld. Kč, tj. o 13,4 % více

GRAF Č. 37

TRŽNÍ PODÍLY SKUPIN BANK NA AKTIVECH A VYBRANÝCH PRODUKTECH V CIZÍCH MĚNÁCH V %
banky s licenci k 31. 12. 2001

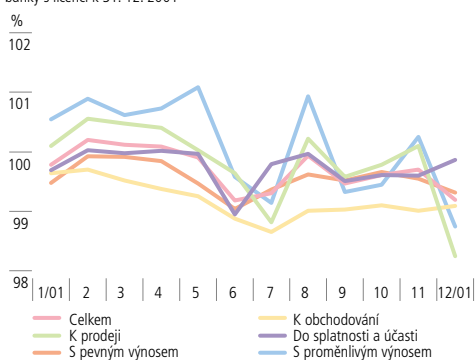

TAB. Č. 11
STRUKTURA CENNÝCH PAPÍRŮ BEZ SPP A pČNB
 banky s licencí k 31.12.2001

	31.12.99	31.12.00	31.03.01	30.06.01	30.09.01	31.12.01
	v mld. Kč					
Cenné papíry celkem	210,0	306,0	283,2	298,9	318,5	325,7
v tom:						
cenné papíry k obchodování	x	x	39,3	43,4	50,3	51,7
cenné papíry k prodeji	x	x	110,4	104,8	106,1	110,9
cenné papíry do splatnosti a účasti	x	x	133,5	150,7	162,1	163,1
v tom:						
cenné papíry s pevným výnosem	155,6	227,3	204,4	225,9	248,9	260,0
cenné papíry s proměnlivým výnosem	54,4	78,7	78,8	73,0	69,6	65,7
	v %					
Cenné papíry celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
v tom:						
cenné papíry k obchodování	x	x	13,9	14,5	15,8	15,9
cenné papíry k prodeji	x	x	39,0	35,1	33,3	34,1
cenné papíry do splatnosti a účasti	x	x	47,1	50,4	50,9	50,1
v tom:						
cenné papíry s pevným výnosem	74,1	74,3	72,2	75,6	78,2	79,7
cenné papíry s proměnlivým výnosem	25,9	25,7	27,8	24,4	21,8	20,2

Pozn.: Rozdíl v absolutních hodnotách a v poměrném zastoupení jednotlivých portfolií při srovnání roku 2001 a přechozích let jsou způsobeny zavedením nové metodiky členění cenných papírů platné od 1. ledna 2001. Změnu metodiky nebylo možno zpětně aplikovat na předcházející období s dostatečnou přesností.

GRAF Č. 38
 PODÍL REÁLNÉ HODNOTY A CENY POŘÍZENÍ CENNÝCH PAPÍRŮ
 BEZ SPP A pČNB
 banky s licencí k 31. 12. 2001

než k poslednímu dni roku 2000. Na konci roku 2001 se cenné papíry podílely na bilanční sumě 26,7 %, což je o 0,6 bodu více než o rok dříve.

Pokladní poukázky, jejichž rozhodující složkou jsou poukázky ČNB, tvořily na konci roku 2001 více než polovinu celkových cenných papírů (417,8 mld. Kč). Pokladní poukázky současně představují hlavní likvidní zdroj bank.

Ostatní typy cenných papírů k 31. 12. 2001 dosáhly 325,7 mld. Kč a meziročně tak vzrostly o 6,4 %. Rozhodující složkou portfolia cenných papírů celého bankovního sektoru jsou cenné papíry do splatnosti a účasti s 163,1 mld. Kč, což činí 50,1 % všech cenných papírů po vyloučení pokladních poukázek. Cenné papíry k prodeji tvořily ke stejnému dni přes 1/3 celkového portfolia a nejmenší zastoupení na portfoliu měly cenné papíry k obchodování. Rozložení podle portfolií dokumentuje nízké zaměření bank na obchodování s cennými papíry. Objemy jednotlivých portfolií i jejich zastoupení na celku byly v průběhu roku relativně stabilní, za povšimnutí stojí mírný celoroční růstový trend cenných papírů k obchodování.

Z hlediska rizikovitosti je pozitivní struktura cenných papírů podle typu. Cenné papíry s pevným výnosem k 31. 12. 2001 dosáhly 260,0 mld. Kč a na celkovém portfoliu cenných papírů (bez SPP a pČNB) se tento typ podílí 80 %. Pětinu veškerých cenných papírů bez SPP a pČNB pak tvoří cenné papíry s proměnlivým výnosem, jejichž podíl v průběhu celého roku trvale klesal ve prospěch cenných papírů s pevným výnosem.

Vyšší rizikovost akcií ve srovnání s dluhopisy dokumentuje vývoj porovnání reálné hodnoty a ceny pořízení jednotlivých typů cenných papírů. Zatímco u cenných papírů s proměnlivým výnosem během roku 2001 opakovaně docházelo k výraznějšímu kolísání podílu reálné hodnoty a ceny pořízení, u cenných papírů s pevným výnosem se tento poměr pohyboval ve stejném období trvale mírně pod hranicí 100 %. Z jednotlivých portfolií si v průběhu roku 2001 vedly nejlépe cenné papíry k prodeji, které opakovaně překračovaly hranici 100 %, dlouhodobě byl naopak nejnižší poměr mezi reálnou cenou a cenou pořízení u cenných papírů k obchodování. Vývoj cenných papírů držených do splatnosti včetně účasti kopíruje do jisté míry vývoj celkových cenných papírů, přičemž se jedná o jedinou složku portfolia, která k 31. 12. 2001 poměr mezi reálnou cenou a cenou pořízení zvýšila a přiblížila se hladině 100 %. Celkové portfolio cenných papírů dosáhlo na konci roku 2001 podílu mezi reálnou hodnotou a cenou pořízení 99,2 %.

Reálná hodnota cenných papírů v portfoliích českých bank byla v roce 2001 a především v jeho 2. polovině negativně ovlivněna hospodářskými problémy v USA a některých západoevropských zemích. Tento vliv byl částečně přímý, a to u bank, které měly ve svém portfoliu cenné papíry emitentů konkrétních zemí prožívajících ekonomický útlum, částečně nepřímý, neboť mnohé další firmy z jiných zemí dosáhly nižších hospodářských výsledků a horších finančních ukazatelů v důsledku obchodních vztahů především s americkými odběrateli.

Nepříznivými vlivy v zahraničních ekonomikách byly postiženi rovněž domácí emitenti cenných papírů, jejichž cenné papíry tvoří většinu portfolia bank českého bankovního sektoru (pouze 16,8 % z celkových cenných papírů je cennými papíry nerezidentů a 7,2 % je denominováno v cizích měnách). Oficiální index pražské burzy cenných papírů PX50 v roce 2001 klesl o 17,5 % na 394,6 k poslednímu dni roku 2001 a jeho průměrná roční hodnota meziročně poklesla o 25,4 % na 411,5 vykázaných za rok 2001.

Kurzy cenných papírů emitentů v peněžnictví, tedy do značné míry i bank, se však v roce 2001 vyvíjely proti obecnému trendu, neboť burzovní index BI15, který tyto emise charakterizuje, vzrostl meziročně o 18,0 % na 674,4 k 31. 12. 2001. Kapitálový trh ocenil růstem kurzů především akcie privatizovaných velkých bank.

Podle opatření ČNB jsou banky povinny pokrývat opravnými položkami záporný rozdíl mezi reálnou hodnotou a cenou pořízení. K pokrytí potenciálních ztrát z portfolia cenných papírů k 31. 12. 2001 vytvořily banky 6,5 mld. Kč opravných položek, tj. o 662,0 mil. Kč opravných položek více, než činila skutečná potřeba, přičemž odpovídajícím způsobem byla kryta všechna jednotlivá portfolia.

3.4.3 RIZIKA DERIVÁTOVÝCH OPERACÍ (banky s licencí k 31. 12. 2001)

Angažovanost bank v derivátových obchodech se v posledních letech výrazně zvyšuje. Úměrně rostoucím objemům pohledávek a závazků z derivátových operací se rovněž zvyšují rizika příslušných operací. Rizika plynoucí z finančních derivátů jsou v převážné míře riziky tržními, souvisejícími s vývojem tržních cen jejich podkladových nástrojů, dále se změnami úrokových sazeb a devizových kurzů. Úvěrové riziko se vyskytuje navíc u obchodů s kreditními deriváty, přičemž toto riziko plyne i v tomto případě z rizika, kterému jsou vystavena podkladová aktiva. Riziko derivátových operací může být v některých případech velmi vysoké, při nedostatečné vnitřní kontrole může vést k vážnému ohrožení existence banky. Vysoká rizikovitost derivátových operací je spojena rovněž z možností velkých ztrát při minimálních počátečních investicích. Rizika derivátových operací jsou mnohonásobně vyšší, než rizika spojená s klasickými bankovními obchody, přičemž v případě derivátových obchodů se může jednat o značně sofistikované operace.

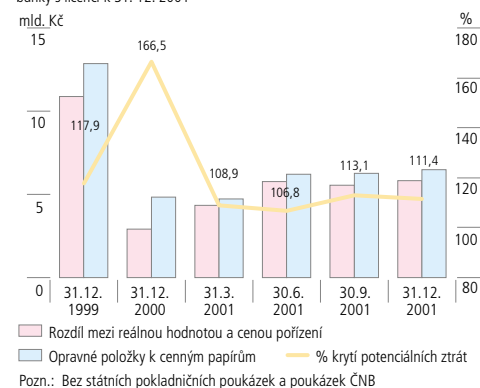
Tržní rizika plynoucí z derivátových obchodů jsou zahrnuta do opatření bankovního dohledu České národní banky o kapitálové přiměřenosti. Banky omezují rizika plynoucí z derivátových obchodů především prostřednictvím hedgingových operací a omezováním spekulativních operací.

Pohledávky z derivátových operací k 31. 12. 2001 dosáhly 3 489,3 mld. Kč, což představuje meziroční nárůst o 58,7 %. Na podrozvahových aktivech se deriváty podílely 88,9 %. Pohledávky z derivátových operací mají mnohem vyšší dynamiku růstu než celková bilanční suma. K 31. 12. 2001 představovaly deriváty 125,4 % celkových aktiv a poprvé tak svým objemem předstihly aktiva sledovaná v rozvaze (na konci roku 2000 činil podíl derivátů na bilanční sumě 87,6 %).

Na derivátové operace jsou zaměřeny především skupiny středních bank a poboček zahraničních bank. Zcela zanedbatelné jsou derivátové obchody malých bank. Pohledávky z derivátových operací dosahují dlouhodobě nejvyššího podílu na celkových aktivech ve skupině poboček zahraničních bank, a to 397,5 % k 31. 12. 2001, přičemž ve srovnání s rokem 2000 se tento podíl ještě o více než 100 bodů zvýšil a proti roku 1999 byl více než dvojnásobný. Nadprůměrný podíl derivátových pohledávek na bilanční sumě vykazují i střední banky s 148,2 %. Po mírném poklesu v roce 2000 tak u této skupiny došlo opět k růstu daného podílu, a to nad úroveň konce roku 1999. Jak ve skupině poboček zahraničních bank, tak i ve skupině středních bank došlo k významnému meziročnímu růstu pohledávek derivátů (54,9 % resp. 42,7 %). Tržní podíl poboček zahraničních bank na trhu derivátů k 31. 12. 2001 dosáhl 37,9 %, podíl středních bank 25,0 %.

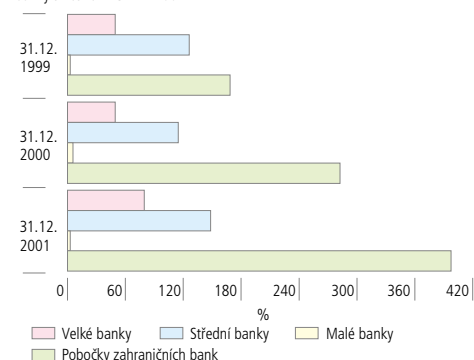
GRAF Č. 39

KRYTÍ POTENCIÁLNÍCH ZTRÁT Z PORTFOLIA CENNÝCH PAPIRŮ
banky s licencí k 31. 12. 2001

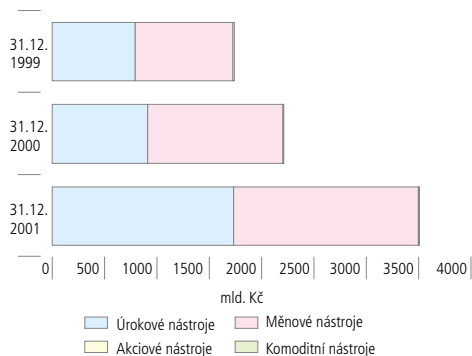
GRAF Č. 40

PODÍL POGLEDÁVEK Z DERIVÁTOVÝCH OPERACÍ NA BILANČNÍ SUMĚ V %
banky s licencí k 31.12.2001

GRAF Č. 41

STRUKTURA DERIVÁTŮ PODLE PODKLADOVÝCH AKTIV
banky s licencí k 31. 12. 2001

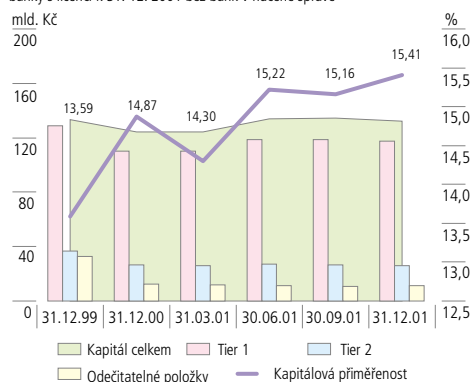
GRAF Č. 42

STRUKTURA DERIVÁTŮ PODLE TYPU OPERACE
banky s licencí k 31. 12. 2001

GRAF Č. 43

STRUKTURA KAPITÁLU
banky s licencí k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě
mld. Kč

Velké banky vykazují ve srovnání se středními bankami a pobočkami zahraničních bank poněkud nižší angažovanost v oblasti derivátů, a to ať již z pohledu podílu na bilanční sumě, tak i z pohledu účasti na daném trhu. Podíl derivátových operací na celkové bilanční sumě k 31. 12. 2001 dosahoval u velkých bank 79,6 %, což je o 30,2 bodu více než ke stejnému dni roku 2000. Tržní podíl velkých bank na konci roku 2001 činil 37,0 %, což signalizuje postupně rostoucí angažovanost velkých bank na derivátových operacích, neboť o rok dříve to bylo 33,1 %.

Z pohledu podkladových aktiv se banky zaměřují téměř výlučně na operace s měnovými a úrokovými nástroji. V celkových pohledávkách z derivátových operací představovaly k 31. 12. 2001 operace s měnovými nástroji 50,3 % a operace s úrokovými nástroji jen nepatrně méně, tj. 49,4 %, což představuje meziroční pokles podílu o 8,3 bodu, resp. meziroční nárůst o 8,2 bodu. Operace s akciovými a komoditními nástroji byly, stejně jako v předchozích letech, zanedbatelné.

Rozhodující složkou derivátových operací v členění podle jejich typu jsou dlouhodobě swapy, které k 31. 12. 2001 představovaly 55,8 % všech pohledávek z derivátů. V průběhu roku 2001 si tak swapy udržely své postavení mezi jednotlivými typy derivátů, neboť jejich podíl meziročně nezaznamenal žádnou změnu. Druhým nejčastějším typem derivátových operací jsou forwardy s 37,2 % z celkového objemu derivátových operací, což je podíl jen nepatrně menší než na konci předchozího roku. Opce k 31. 12. 2001 představovaly pouze 4,2 % z celku. Objem pohledávek z futures během roku 2001 opětovně poklesl a jejich podíl na celkových pohledávkách z derivátových obchodů je již zcela minimální.

4. KAPITÁLOVÁ PŘIMĚŘENOST

(banky s licencí k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě)

Kapitálová přiměřenost je hlavním ukazatelem měřícím dostatečnost kapitálového vybavení jednotlivých bank. Dostatečná výše kapitálu je nezbytná pro krytí rizik plynoucích z bankovního podnikání. Vzhledem k tomu, že pro banky je typický vysoký podíl cizích zdrojů na celkových zdrojích financování, slouží tento kapitál současně i jako ochrana vložených cizích zdrojů, tedy především klientských vkladů. Význam kapitálu a jeho měření prostřednictvím ukazatele kapitálové přiměřenosti je všeobecně natolik uznávaným, že se v poněkud odlišné podobě zavádí i pro jiné typy finančních organizací spravujících cizí zdroje, jako jsou např. obchodníci s cennými papíry.

Kapitálová přiměřenost bank vychází ze stanovení kapitálových požadavků odpovídajících škále, rozsahu a rizikivosti bankovních aktivit. Do března 2000 se do výpočtů a požadavků na kapitálovou přiměřenost promítalo pouze úvěrové riziko, které představovalo a stále představuje podstatnou část celkového rizika bank českého bankovního sektoru. Od dubna 2000 banky podle opatření bankovního dohledu ČNB při výpočtu kapitálové přiměřenosti zohledňují rovněž tržní rizika, což uvedlo výpočet kapitálové přiměřenosti bank v České republice do souladu s praxí vyspělých zemí.

Průměrná kapitálová přiměřenost k 31. 12. 2001 dosáhla 15,41 %, což představuje růst o 0,54 bodu ve srovnání s koncem roku 2000 (přičemž se jedná o shodnou metodu propočtu). Vývoj kapitálové přiměřenosti v průběhu roku 2001 neprobíhal rovnoměrně. Počátek roku byl ve znamení poklesu, kdy bankovní sektor zaznamenal čtvrtletní minimum 14,3 %, a po znatelném růstu v 2. čtvrtletí vývoj opět pokračoval mírným poklesem. Růst zaznamenaný v průběhu 2. čtvrtletí 2001 souvisí s termíny konání valných hromad, jejichž rozhodnutí o rozdělení zisku je rozhodující pro případné začlenění části zisku minulého účetního období do kapitálu banky.

Celkový kapitál k 31. 12. 2001 činil 132,5 mld. Kč, tj. o 6,6 % více než na konci roku 2000. K růstu celkového kapitálu došlo v průběhu 2. a 3. čtvrtletí 2001, přičemž rozhodující růst byl zaznamenán do poloviny roku. Pro poslední čtvrtletí 2001 je naopak charakteristický mírný pokles kapitálu. Rozhodující složkou celkového kapitálu je kapitál Tier 1, který je tvořen zejména základním jměním, rezervními fondy a nerozděleným ziskem z předchozích období. Kapitál Tier 1 vzrostl o 7,0 % na 117,7 mld. Kč. Kapitál Tier 2, kam je zařazován především podřízený dluh a všeobecné rezervy na krytí rizik, je zatím méně významný. Jeho objem se v čase výrazněji nemění, přičemž v průběhu roku 2001 zaznamenal pokles o 2,6 % na 25,9 mld. Kč. Rovněž odečitatelné položky snížily meziročně svůj objem, a to o 10,0 % na 11,1 mld. Kč. Pokles objemu odečitatelných položek je potvrzením zlepšujícího se hospodaření bank, neboť nezanedbatelnou roli v odečitatelných položkách hrají ztráty jak z běžného, tak i předcházejících období. Ziskové hospodaření bank naopak kapitál banky posiluje.

Struktura kapitálových požadavků se odvíjí od struktury bankovních aktivit. Pro české bankovníctví je stále charakteristická koncentrace na klasické bankovní aktivity, se kterými je spojeno především úvěrové riziko. To se odráží i v rozložení bankovních aktivit mezi bankovní a obchodní portfolio. Do bankovního portfolio zařazují banky zhruba tři čtvrtiny rozvahových aktiv, u podrozvahových aktiv je situace opačná – asi tři čtvrtiny podrozvahových aktiv jsou zařazeny do obchodního portfolio. Zatímco u rozvahových aktiv je podíl bankovního portfolio téměř stabilní, u podrozvahových aktiv se podíl obchodního portfolio postupně zvyšuje, což odpovídá dynamickému vývoji derivátových operací.

Do obchodních aktivit se zapojují především velké a střední banky. Stavební spořitelny a malé banky se prakticky výhradně soustřeďují na klasické bankovní aktivity. Z poměru mezi obchodním a bankovním portfolio vyplývá především vyšší dynamika růstu obchodního portfolio u skupiny středních bank, která se zejména ve 4. čtvrtletí 2001 stala skupinou s nejvyšším zastoupením obchodního portfolio v bilanci.

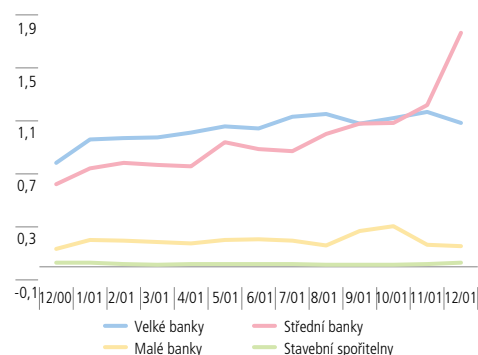
Kapitálový požadavek je tvořen z rozhodující části požadavkem na bankovní portfolio a pouze doplňujícím zlomek představuje požadavek na kapitál pro obchodní portfolio. Celkový kapitálový požadavek k 31. 12. 2001 činil 68,8 mld. Kč s meziročním růstem o 2,9 %. Růst vykázaly obě jeho složky: kapitálový požadavek k bankovnímu portfolio o 2,2 % na 63,3 mld. Kč a kapitálový požadavek k obchodnímu portfolio o 12,1 % na 5,5 mld. Kč.

Rizikově vážená aktiva bankovního portfolio k 31. 12. 2001 dosáhla 791,0 mld. Kč s meziročním přírůstkem o 2,2 %. Tento přírůstek byl o 8,7 bodu nižší než růst celkových aktiv, neboť banky investovaly především do aktiv s nižší rizikovou vahou. Podíl rizikově vážených aktiv bankovního portfolio na jejich celkové účetní hodnotě k 31. 12. 2001 činil 40,2 % a proti konci roku 2000 se snížil o 1,2 bodu.

Naprostá převaha kapitálového požadavku k bankovnímu portfolio (92,0 % k 31. 12. 2001) je především důsledkem kapitálových požadavků proti úvěrovému riziku, jež jsou propočítávány pomocí stanovených rizikových vah závislých na typu klienta nebo operace. Nižší úvěrová aktivita bank a přednostní umístování volných zdrojů do rychle likvidních aktiv nebo do jiných bank snižuje celkový objem rizikově vážených aktiv těchto bank, protože tato aktiva mají nízkou rizikovou váhu.

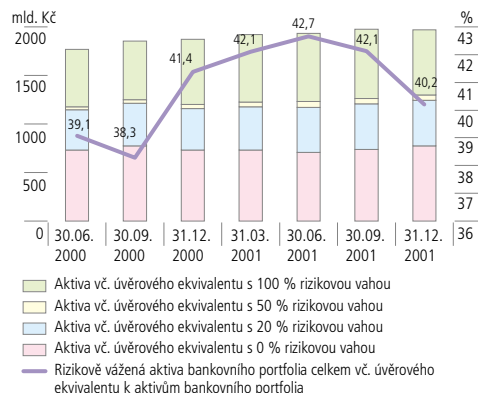
GRAF Č. 44

POMĚR MEZI AKTIVY OBCHODNÍHO A BANKOVNÍHO PORTFOLIA banky s licencí k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě

GRAF Č. 45

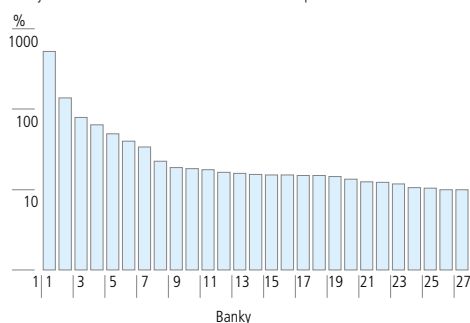
RIZIKOVĚ VÁŽENÁ AKTIVA banky s licencí k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě

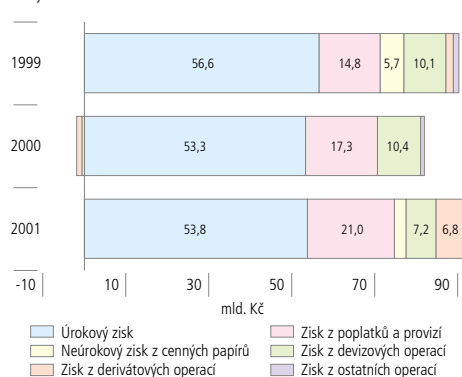
TAB. Č. 12
ROZDĚLENÍ BANK PODLE DOSAŽENÉ KAPITÁLOVÉ PŘÍMĚŘENOSTI

	31.12.96	31.12.97	31.12.98	31.12.99	31.12.00	31.12.01
pod 8 %	2	3	1	0	0	0
8 až 12 %	5	9	8	5	7	5
12 až 15 %	4	0	4	9	5	5
15 až 20 %	4	6	4	7	6	9
20 až 50 %	7	5	4	1	4	4
nad 50 %	4	4	6	5	5	4

GRAF Č. 46
ROZLOŽENÍ HODNOT KAPITÁLOVÉ PŘÍMĚŘENOSTI BANK K 31. 12. 2001
banky s licencí k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě

GRAF Č. 47
STRUKTURA ZISKU Z FINANČNÍ ČINNOSTI PODLE DRUHU ZISKU
banky s licencí k 31.12.2001

Kapitálové požadavky k obchodnímu portfoliu jsou ve srovnání s požadavky k bankovnímu portfoliu výrazně nižší. K 31. 12. 2001 činily 5,5 mld. Kč, což bylo pouze 8,0 % z celkových kapitálových požadavků. Důvodem je nejen nižší podíl aktiv v obchodním portfoliu, ale zejména charakter prováděných operací, které spadají ve větší míře do skupin vyžadujících nižší kapitálové krytí. Nejvyšší objem kapitálových požadavků připadá stabilně na obecné úrokové riziko (k 31. 12. 2001 ve výši 3 mld. Kč) a úvěrové riziko obchodního portfolia (2 mld. Kč). Poměrně nízký objem kapitálových požadavků ke krytí tržního rizika vyplývá z limitovaného zastoupení deviz, orientace na státní dluhopisy a poukázky ČNB, kratších dob splatností jednotlivých nástrojů apod.

Zatímco na konci roku 2000 bylo zřetelné vyrovnávání kapitálové přiměřenosti v jednotlivých sledovaných intervalech hodnot, v roce 2001 se hodnoty kapitálové přiměřenosti jednotlivých bank soustředily výrazněji do skupiny s rozpětím 15 % až 20 %. Počet bank spadajících do tohoto rozpětí je téměř dvojnásobný ve srovnání s počty bank v ostatních skupinách a meziročně zaznamenal přírůstek tří bank. Ostatní sledované skupiny obsahují po 4 resp. po 5 bankách. Všechny banky překročily hranici 8 %, přičemž úbytek v počtu bank byl zaznamenán v okrajových skupinách, kdy počet bank s kapitálovou přiměřeností 8 % až 12 % klesl meziročně o 2 banky a skupina s kapitálovou přiměřeností nad 50 % zaznamenala meziroční pokles o 1 banku.

Z rozložení jednotlivých hodnot kapitálové přiměřenosti všech bank, které ji vykazují (výjimkou jsou pobočky zahraničních bank), je zřetelná jejich vyrovnanost. Výrazně vysokou kapitálovou přiměřenost (nad 40 %), která zpravidla signalizuje specifické zaměření banky nebo v některých případech rovněž její nízkou aktivitu ve vykonávaných činnostech, vykazovalo na konci roku 2001 jen 5 bank. Na opačném konci, tj. těsně pod úrovní 10 % na konci roku 2001, byly 2 banky.

5. HOSPODÁŘSKÉ VÝSLEDKY BANKOVNÍHO SEKTORU (banky s licencí k 31. 12. 2001)

Hospodářské výsledky banky představují stupeň úspěšnosti v jejím řízení, a to od počátečního rozhodnutí o případné specializaci bankovních činností a zaměření na vybrané segmenty klientely přes personální a technické zabezpečení a vybavení technologiemi odpovídajícími požadavkům doby. Hodnoty dosaženého zisku z bankovní činnosti a čistého zisku, které především ve vztahu k vloženému kapitálu souhrnně charakterizují celkovou úspěšnost v řízení banky a schopnost využívat disponibilní zdroje, jsou v přímé souvislosti s úrovní řízení rizik dané banky. Zisk banky je v případě úspěšného hospodaření z podstatné části použit na tvorbu zákonem stanovených a dalších dobrovolných fondů, které by mohly být použity v případě potenciálních budoucích ztrát. Ztráta naopak stabilitu celé banky oslabuje, neboť snižuje její kapitál a banka tudíž nemusí disponovat dostatečnou ochranou vůči rizikům, jimž může být v budoucnu vystavena.

5.1 ZISK Z BANKOVNÍ ČINNOSTI

Zisk z bankovní činnosti za rok 2001 dosáhl 92,4 mld. Kč, což je nejvyšší hodnota dosažená za poslední 3 roky. Meziročně vzrostl zisk z bankovní činnosti o 15,3 %. Rozhodujícími důvody rostoucího zisku z bankovní činnosti byly především zisky plynoucí z operací s cennými papíry a z derivátových operací, které byly v roce 2000 pro bankovní sektor jako celek ztrátové. Pozitivně na zisk z bankovní činnosti působilo rovněž zvýšení zisku z poplatků a provizí a mírné vylepšení celkových čistých příjmů z úroků.

Z hlediska druhu byl rozhodující složkou zisku z bankovní činnosti za rok 2001 úrokový zisk s 53,8 mld. Kč (58,2 % celkového zisku z bankovní činnosti). Při celkově klesajícím trendu ve vývoji úrokových sazeb bylo dosaženo meziročního růstu úrokového zisku o 0,5 mld. Kč, a to i přesto, že tempo růstu úrokových výnosů bylo o 0,5 bodu nižší než tempo růstu úrokových nákladů. Více než 1/5 se na celkovém zisku z bankovní činnosti za rok 2001 podílel zisk z poplatků a provizí s 21,0 mld. Kč a meziročním nárůstem o 21,1 %. Zatímco vývoj úrokových zisků je značně závislý na celkové úrovni úrokových sazeb, zisk z poplatků a provizí mohou banky ovlivnit samy aktivní cenovou politikou, přičemž růst zisků z poplatků a provizí banky realizují téměř výhradně z operací s klienty.

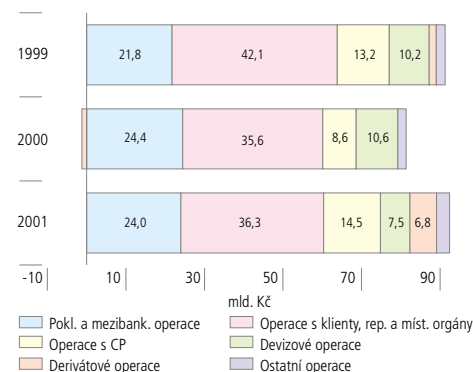
Devizové operace v roce 2001 byly třetím nejvýznamnějším zdrojem celkového zisku, přestože jejich objem ve srovnání s rokem 2000 poklesl o necelou třetinu na 7,2 mld. Kč. Jen o něco menší zisk vytvořily banky v rámci derivátových operací, a to 6,8 mld. Kč. Ziskové byly i aktivity spjaté s neúrokovým ziskem z cenných papírů, které se však s 2,8 mld. Kč staly z pohledu tvorby zisku z finančních činností nejméně významnou oblastí. Neúrokový zisk z cenných papírů dosáhl i přes svůj velký meziroční nárůst pouze asi poloviny hodnoty vykázané za rok 1999. Podstatná část zisku z operací s cennými papíry se však v členění podle druhu zisku promítla do úrokového zisku, neboť převážnou část cenných papírů v portfoliu bank tvoří dluhopisy.

Struktura zisku z pohledu členění podle typu činnosti zaznamenala v roce 2001 určité změny. Rozhodující složkou zůstaly i nadále operace s klienty se ziskem 36,3 mld. Kč, tj. meziročním růstem o 1,8 % a podílem 39,3 % na celkovém zisku z finančních operací. Nižší tvorba zisku u tohoto typu operací tak při srovnání s rokem 1999 zřejmě představuje dlouhodobý jev. Jen malou změnu v celkově dosaženém ročním objemu vykazaly rovněž pokladní a mezibankovní operace s 24,0 mld. Kč a druhým největším podílem na tvorbě zisku. Angažovanost bank v obchodech týkajících se cenných papírů (především operací přinášejících úrokový zisk) vedla ke zvýšení zisku z operací s cennými papíry, který se na celkovém zisku z bankovní činnosti v roce 2001 podílel 15,7 % a proti roku 2000 se zvýšil o 69,8 %. Objem ostatních složek zisku z bankovní činnosti podle druhu operací se s výjimkou růstu zisku z derivátových operací v uplynulém období výrazněji neměnil.

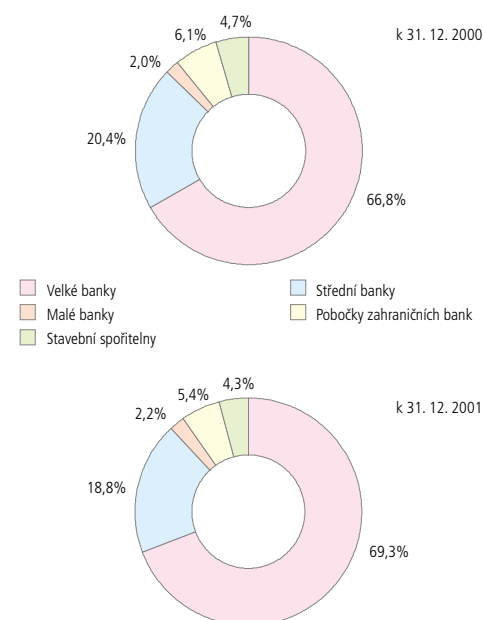
Asi dvě třetiny celkového zisku z finanční činnosti realizovaly v roce 2001 velké banky, což odpovídá tomu, že se jedná o skupinu bank disponující největší bilanční sumou. Ve srovnání s rokem 2000 se podíl velkých bank na celkovém zisku z bankovní činnosti zvýšil o 2,5 bodu na 69,3 %. Velké banky s tímto podílem překonaly tržní podíl na celkových aktivech asi o 10 bodů. Další významnou skupinou jsou střední banky, jejichž podíl však meziročně mírně klesl na 18,8 %, tj. pod úroveň tržního podílu středních bank na celkové bilanční sumě. Zbývající tři skupiny bank se na celkové tvorbě zisku z bankovní činnosti podílejí dohromady jen asi 1/10, přičemž jak podíl stavebních spořitelen, tak i podíl poboček zahraničních bank na celku poklesl. Pobočky zahraničních bank vygenerovaly tržní podíl na zisku z bankovní činnosti jen asi v poloviční výši, než by tomu mělo být podle objemu aktiv, kterým disponovaly k 31. 12. 2001. Meziroční nárůst zisku z bankovní činnosti vykazaly všechny skupiny, největší, téměř o 1/4, malé banky. Následující velké banky zvýšily meziročně tvorbu zisku z bankovní činnosti téměř o 20 %.

Zatímco v roce 2000 se základní úrokové sazby vyhlášené ČNB neměnily, v průběhu roku 2001 došlo k jejich znatelnému snížení (v případě dvoutýdenní repo sazby o 0,50 bodu, v případě diskontní sazby o 1,25 bodu a u lombardní sazby o 1,75 bodu). Při srovnávání výsledků bankovního sektoru je dále třeba brát v úvahu,

GRAF Č. 48
STRUKTURA ZISKU Z FINANČNÍ ČINNOSTI PODLE TYPU ČINNOSTI
banky s licencí k 31.12.2001

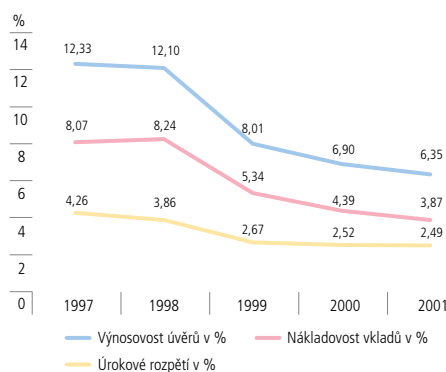

GRAF Č. 49
STRUKTURA ZISKU Z FINANČNÍ ČINNOSTI PODLE SKUPIN BANK
banky s licencí k 31. 12. 2001

GRAF Č. 50

VYBRANÉ UKAZATELE ZISKOVOSTI
banky s licencí k 31. 12. 2001

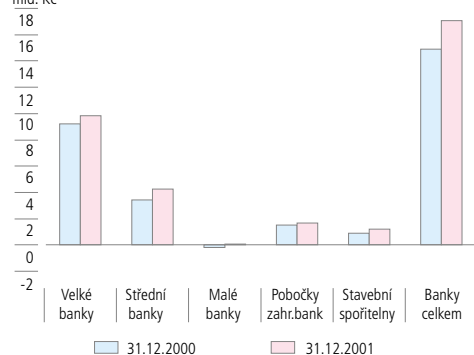
že ve srovnání s koncem roku 1998 a převážnou částí roku 1999 byly rozdíly v těchto sazbách ještě vyšší. Úroková výnosovost úvěrů na konci roku 2001 dosáhla 6,35 %, tj. o 0,55 bodu méně než na konci roku 2000 (s postupným poklesem v průběhu celého roku, k nejvýznamnější změně došlo v 1. čtvrtletí 2001). Rovněž úroková nákladovost vkladů se v průběhu roku postupně mírně snižovala, k 31. 12. 2001 ve srovnání s koncem roku 2000 o 0,52 bodu. K rozhodujícímu poklesu došlo i v tomto případě v 1. čtvrtletí. Úrokové rozpětí se proti konci roku 2000 snížilo pouze o 0,03 bodu na 2,49 % k 31. 12. 2001, přičemž v průběhu roku 2001 oscillovalo kolem hodnoty 2,50 %.

5.2 ČISTÝ ZISK

V roce 2001 dosáhl bankovní sektor čistého zisku 17,0 mld. Kč, což je o 14,4 % více než v roce 2000. Rok 1999 byl posledním rokem období, v němž banky českého bankovního sektoru hospodařily se ztrátou. Na růstu čistého zisku se podílely všechny skupiny bank, nejvíce velké banky s 52,9 % a střední banky s 36,7 % celkového ročního přírůstku. Všechny skupiny bank za rok 2001 hospodařily se ziskem, z jednotlivých bank byly ztrátové pouze 2 banky proti 8 bankám v roce 2000.

GRAF Č. 51

SROVNÁNÍ ČISTÉHO ZISKU
banky s licencí k 31. 12. 2001

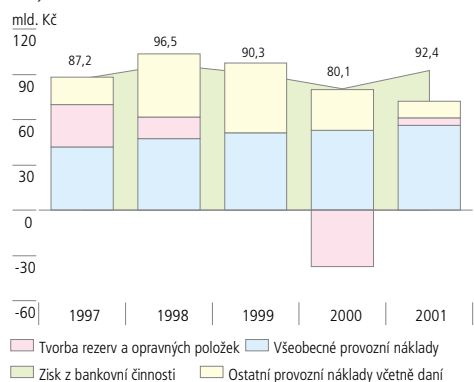

Skupina velkých bank se s 9,9 mld. Kč podílela na celkovém čistém zisku bankovního sektoru 57,8 %, následující střední banky s 4,2 mld. Kč 24,8 %. Čistý zisk velkých bank meziročně vzrostl o 13,0 %, zatímco ještě v roce 1999 byly velké banky jako celek ve ztrátě. Čistý zisk ve skupině středních bank průběžně roste, v roce 2000 o 69,2 %, v roce 2001 o dalších 22,9 %. Hospodaření skupiny malých bank se dlouhodobě pohybovalo v mírné ztrátě, která se však v roce 2000 proti předcházejícímu roku snížila a v roce 2001 již tato skupina vykázala zisk 0,1 mld. Kč. Pobočky zahraničních bank hospodařily se ztrátou do konce roku 1999, v roce 2000 již dosáhly čistého zisku, který v roce 2001 ještě dále vzrostl na 1,7 mld. Kč. Ziskovost stavebních spořitelen se po citelném propadu v roce 2000 opětovně zvýšila, přestože s 1,2 mld. Kč čistého zisku nedosáhla úrovně roku 1999.

Konečná výše čistého zisku je do značné míry ovlivněna především náročností bankovního provozu a tvorbou opravných položek a rezerv na aktiva s nižší kvalitou. V roce 2001 banky po několikaletém období trendu snižování dynamiky růstu všeobecných provozních nákladů zvýšily tuto nákladovou položku o 6,9 % na 56,2 mld. Kč, což představuje ve srovnání s rokem 2000 meziroční zrychlení tempa růstu o 3,9 bodu. Rozhodující podíl na růstu provozních nákladů mají velké banky, které v roce 2001 vykázaly absolutní růst provozních nákladů o 2,9 mld. Kč (přes 80 % celkového růstu všeobecných provozních nákladů celého bankovního sektoru). Ve struktuře provozních nákladů velkých bank meziročně nejvýrazněji vzrostly náklady na zaměstnance a nakupované výkony.

GRAF Č. 52

DOSTATEČNOST TVORBY ZISKU Z BANKOVNÍ ČINNOSTI
banky s licencí k 31. 12. 2001

Velkou změnu proti roku 2000 zaznamenala tvorba rezerv a opravných položek. Zatímco v roce 2000 měla čistá tvorba rezerv a opravných položek s -37,4 mld. Kč v důsledku mimořádných operací vedoucích k očistění velkých bank před privatizací kladný dopad do hospodářského výsledku, v roce 2001 dosáhla kladné hodnoty 4,7 mld. Kč a celkový hospodářský výsledek tudíž snižovala. Rezervy a opravné položky však byly v roce 2001 vzhledem k podstatně lepší kvalitě úvěrového portfolia domácích bank tvořeny v podstatně menším objemu než v minulosti. Ostatní provozní náklady oproti tomu meziročně poklesly o 16,0 mld. Kč na 11,2 mld. Kč a umožnily tak dosáhnout vyšší konečné hodnoty zisku.

Hrubý provozní zisk bankovního sektoru v České republice v důsledku vývoje zisku z finanční činnosti, provozních nákladů a tvorby rezerv a opravných položek v roce 2001 ve srovnání s předcházejícím rokem klesl o 46,2 % na 20,3 mld. Kč. Konečná úroveň čistého zisku, vyšší než za rok 2000, tak byla ovlivněna především kladnou hodnotou mimořádných výnosů 2,0 mld. Kč, zatímco v roce 2000 bylo hospodaření bank poznamenáno (především jako důsledek zúčtování postoupených pohledávek) mimořádnými náklady -24,9 mld. Kč.

5.3 EFEKTIVNOST A PRODUKTIVITA

Celková úroveň provozních nákladů byla v roce 2001 do značné míry ovlivněna růstem nákladů na zaměstnance a růstem nakupovaných výkonů. Postupná redukce pobočkové sítě především ve skupině velkých bank a současné snižování počtu pracovníků bankovního sektoru nevykompenzovalo v dostatečné míře růst nákladů ve výše uvedených položkách provozních nákladů. Trend omezování počtu kontaktních míst a osob není u bank v České republice jednotný, především některé střední banky a malé banky naopak své zázemí posilují a usilují tak o další expanzi a přerozdělení současného trhu.

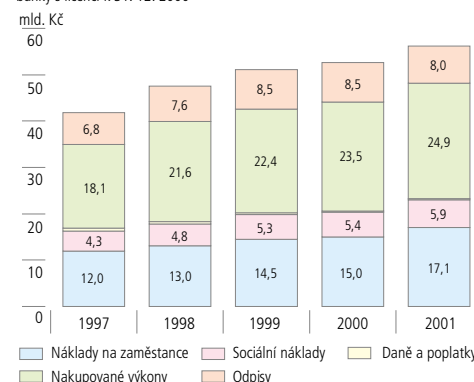
Banky redukují počty pracovišť a pracovníků a postupně nahrazují klasické formy poskytování bankovních služeb alternativními distribučními kanály, které udržují krok s nejnovějšími technologiemi. To umožňuje zachování stávající nabídky, kvality a dostupnosti bankovních služeb. Podstatný podíl na celkovém poklesu počtu pracovníků mělo v roce 2001 rovněž snížení počtu zaměstnanců pracujících na centrálách některých bank, a to především těch, které byly v nedávno uplynulém období dotčeny sloučením. Racionalizace práce a s tím související zvyšování efektivity na centrálách největších bank bude patrně probíhat i nadále, přičemž jedním z nezanebatelných důvodů je soustředění vybraných, a to především strategických, činností do mateřských bank v zahraničí. Snižování počtu zaměstnanců na ústředí bank nijak neovlivňuje rozsah a kvalitu služeb a produktů příslušných bank (viz kap. 2.2.3 Pracovníci a bankovní místa).

Všeobecné provozní náklady v roce 2001 dosáhly 56,2 mld. Kč. V jejich struktuře došlo v průběhu roku jen k malým změnám. Nakupované výkony s 24,9 mld. Kč zůstávají s 44,3 % podílem na celku i nadále rozhodující položkou (tento ukazatel zahrnuje nejen účetní ocenění smluvně vykonané práce, ale rovněž položky hmotné povahy). Ve srovnání s rokem 2000 vzrostly nakupované výkony o 6,0 % a společně s rostoucími náklady na zaměstnance přispěly rozhodující měrou k celkovému růstu všeobecných provozních nákladů. Odpisy majetku naopak meziročně klesly nejen v relativním vyjádření jako podíl na celkových provozních nákladech, ale rovněž ve svém absolutním vyjádření.

Náklady na zaměstnance v roce 2001 dosáhly 17,1 mld. Kč, tj. o 14,0 % více než v roce 2000. Na celkovém ročním přírůstku všeobecných provozních nákladů se náklady na zaměstnance podílely 57,8 % a ve struktuře všeobecných provozních nákladů za rok 2001 činily 30,4 %.

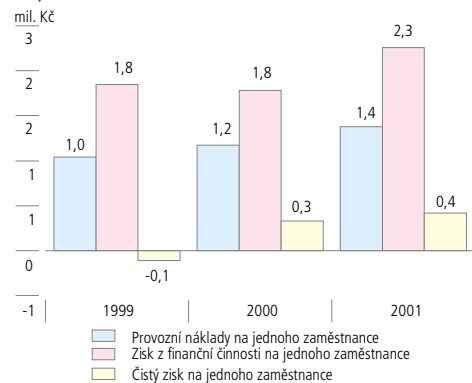
V roce 2001 vzrostly provozní náklady připadající na jednoho zaměstnance o 17,5 % na 1,4 mil. Kč. Pokračující růst podílu provozních nákladů na jednoho zaměstnance v roce 2001 je, stejně jako tomu bylo v roce 2000, důsledkem současného poklesu počtu zaměstnanců a růstu provozních nákladů. Pozitivně lze hodnotit růst zisku z finanční činnosti na 1 zaměstnance, protože tempo jeho růstu předstihlo meziroční růst ukazatele všeobecné provozní náklady/zaměstnanec o 9,3 bodu. Zisk

GRAF Č. 53
STRUKTURA VŠEOBECNÝCH PROVOZNÍCH NÁKLADŮ
banky s licencí k 31. 12. 2000

GRAF Č. 54**ZISKOVOST A NÁKLADOVOST NA 1 PRACOVNÍKA**

banky s licenci k 31. 12. 2001

z bankovní činnosti na 1 zaměstnance v roce 2001 dosáhl 2,3 mil. Kč, tj. o 26,8 % více než v předcházejícím roce. Jen s o něco menší roční dynamikou se vyvíjel ukazatel čistého zisku vyprodukovaného v průměru jedním zaměstnancem. Jeho meziroční růst dosáhl 25,6 % a na každého zaměstnance českého bankovního sektoru tak připadl čistý hospodářský výsledek ve výši 417,2 tis. Kč.

Produktivita a efektivnost v českém bankovním sektoru vyjádřená celkovými aktivy spravovanými jedním bankovním zaměstnancem měla v roce 2001 rovněž rostoucí trend. Na konci roku 2001 dosáhl tento podíl 68,1 mld. Kč, což je (v důsledku paralelního růstu bilanční sumy bankovního sektoru a poklesu počtu zaměstnanců) o 21,9 % více než na konci roku 2000.

Zlepšení vykázal v roce 2001 rovněž ukazatel podílu všeobecných provozních nákladů na průměrném stavu bilanční sumy bankovního sektoru, který při meziročním poklesu o 0,07 bodu k 31. 12. 2001 dosáhl 2,11 %. Hodnota tohoto ukazatele poklesla jako důsledek souběžného působení rostoucích aktiv a o něco pomalejšího růstu všeobecných provozních nákladů.

C. PŘÍLOHY

Přehled bank a poboček zahraničních bank k 31. 12. 2001

I. Banky

Banka	Zahájení činnosti	Základní kapitál v mil. Kč	Počet bankovních míst		Evidenční počet pracovníků
			v ČR	v zahraničí	
Citibank, a.s.	24.6.1991	2 425	5		621
CREDIT LYONNAIS BANK PRAHA, a.s.	12.11.1992	500	0		90
Česká exportní banka, a.s.	1.7.1995	1 650	0		121
Česká spořitelna, a.s.	1.1.1969	15 200	684		11 958
Českomoravská hypoteční banka, a.s.	10.1.1991	1 328	42		282
Českomoravská záruční a rozvojová banka, akciová společnost	1.3.1992	1 500	5		251
Českomoravská stavební spořitelna, akciová společnost	8.9.1993	1 780	5		506
Československá obchodní banka, a.s.	1.1.1965	5 105	243	47	8 355
Dresdner Bank (ČR), a.s.	12.5.1992	1 000	1		165
eBanka, a.s.	1.1.1991	1 042	23		592
GE Capital Bank, a.s.	22.6.1998	500	189		1 957
HVB Bank Czech Republic a.s.	1.7.1992	5 047	25		1 174
HYPO stavební spořitelna, a.s.	1.10.1994	500	5		66
IC Banka, a.s.	6.4.1994	500	1		35
Interbanka, akciová společnost	1.2.1991	1 709	0		112
J & T Banka, a.s.	18.12.1992	501	0		57
Komerční banka, a.s.	1.1.1990	19 005	330		9 299
Plzeňská banka, a.s.	1.10.1993	1 000	0		37
První městská banka, a.s.	1.9.1993	500	14		57
Raiffeisen stavební spořitelna a.s.	7.9.1993	650	0		287
Raiffeisenbank a.s.	1.7.1993	1 500	30		829
Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.	1.7.1994	750	0		302
Union banka, a.s.	15.11.1991	2 444	91		1 114
Volksbank CZ, a.s.	1.1.1994	650	14		293
Všeobecná stavební spořitelna Komerční banky, a.s.	16.12.1993	500	0		361
Wüstenrot - stavební spořitelna, a.s.	11.11.1993	550	0		156
Živnostenská banka, a.s.	r. 1868	1 360	27	1	798

II. Pobočky zahraničních bank

Banka	Zahájení činnosti	Země centrály	Počet obchodně místních jednotek		Evidenční počet pracovníků
			v ČR	v zahraničí	
ABN AMRO Bank N.V.	6.5.1993	Nizozemsko	1		135
COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha	1.12.1992	SRN	2		174
Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka	1.12.1993	SRN	0		84
ING Bank N.V.	1.9.1993	Nizozemsko	2		200
HSBC Bank plc - pobočka Praha	1.5.1997	Anglie	0		41
Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod	2.1.1995	SRN	1		25
SOCIETE GENERALE, pobočka PRAHA	1.1.1998	Francie	0		143
Sparkasse Mühlviertel - West banka a.s. pobočka České Budějovice	20.3.1995	Rakousko	5		53
Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha	14.1.1993	Slovensko	1		59
Waldviertler Sparkasse von 1842 pobočka	1.5.1994	Rakousko	5		82

III. Banky v nucené správě

Banka	Zahájení činnosti	Zavedení nucené správy
IP banka, a.s.	1.1.1990	16.6.2000

IV. Banky v likvidaci, konkurzním řízení

Banka	Zahájení činnosti	Odnětí licence
AB Banka, a.s. v likvidaci	1.4.1991	15.12.1995
Agrobanka Praha, a.s., v likvidaci	1.7.1990	2.9.1998
Banka Bohemia, a.s. - v likvidaci	1.2.1991	neodňata
Baska a.s., v likvidaci	13.12.1990	31.3.1997
COOP BANKA, a.s., v likvidaci	24.2.1992	6.5.1998
Česká banka, akciová společnost Praha - v likvidaci	28.2.1992	15.12.1995
Ekoagrobanka, a.s., v likvidaci	1.11.1990	31.5.1997
Kreditní banka Plzeň, a.s. - v likvidaci	1.1.1991	8.8.1996
Kreditní a průmyslová banka, a.s.	1.4.1991	31.8.1995
Moravia Banka, a.s.	2.7.1992	9.11.1999
Pragobanka, a.s.	1.10.1990	24.10.1998
První slezská banka a.s., v likvidaci	12.1.1993	13.5.1996
Realitbanka, a.s.	1.11.1991	17.4.1997
UNIVERSAL BANKA, a.s.	15.2.1993	10.2.1999
Velkomoravská banka, a.s.	3.11.1992	10.7.1998

V. Banky zaniklé bez likvidace

Banka	Zahájení činnosti	Zánik licence	Důvod
Poštovní banka, a.s.	1.1.1991	1.1.1994	fúze
Bank Austria a.s.	1.1.1992	30.6.1998	fúze
Westdeutsche Landesbank (CZ), a.s.	činnost nebyla zahájena	20.1.1998	nezahájení činnosti
HYPO-BANK CZ a.s.	26.2.1992	31.12.1998	fúze
Bank Austria Creditanstalt Czech Republic a.s.	1.4.1991	1.10.2001	fúze

VI. Banky zaniklé s likvidací

Banka	Zahájení činnosti	Zánik licence	Ukončení likvidace
Evrobanka, a.s.	1.10.1991	30.6.1997	7.3.2001

VII. Bývalé banky v současnosti působící již jen jako a.s. bez povolení působit jako banka

Banka	Zahájení činnosti	Zánik licence
BANKA HANÁ, a.s.	11.1.1991	1.12.2000
Erste Bank Sparkassen (CR) a.s.	1.2.1993	30.9.2000
Foresbank, a.s.	7.9.1993	1.3.1999
SOCIÉTÉ GENERALE BANKA, a.s.	15.4.1991	18.11.1999

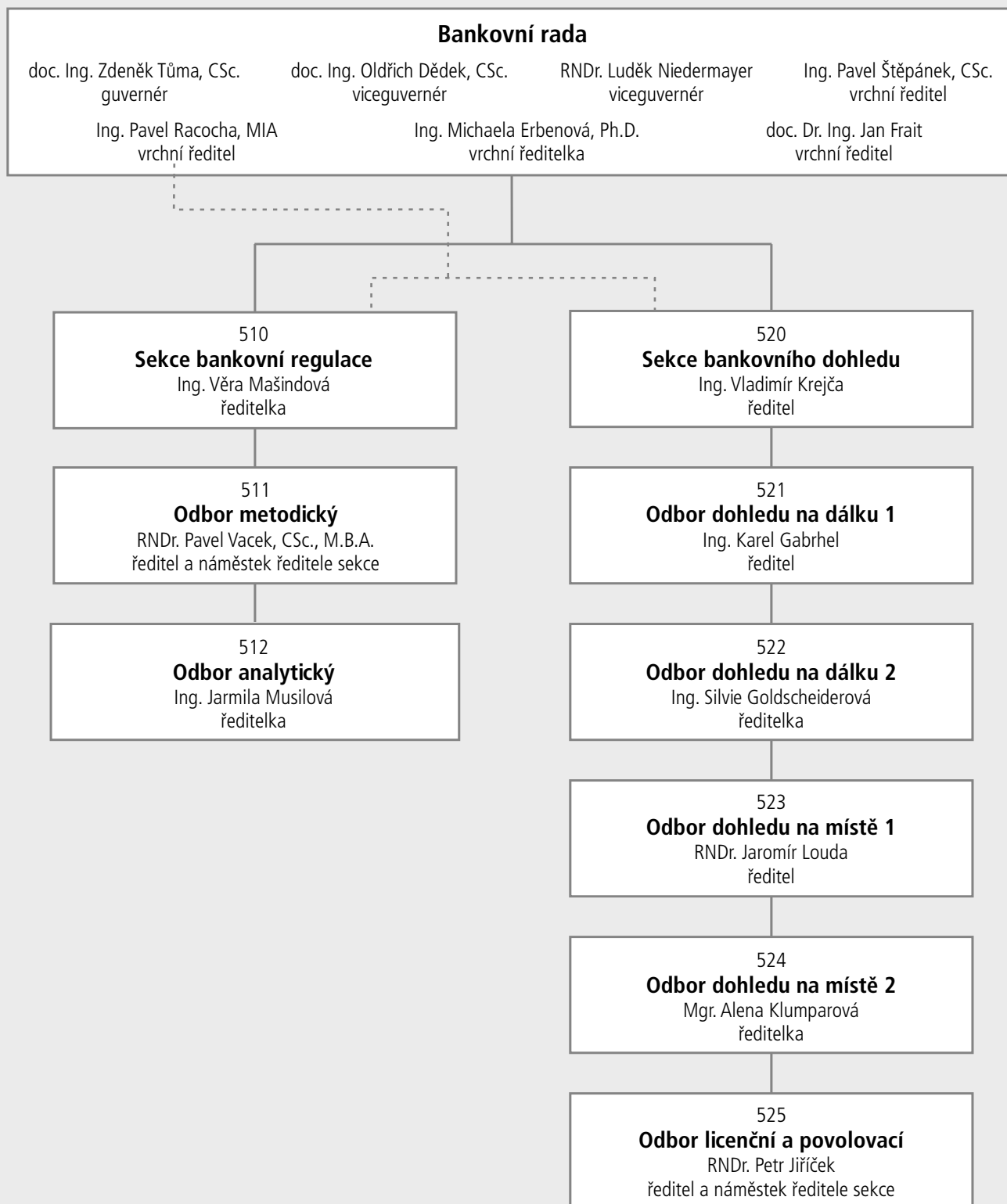
VIII. Bývalý státní peněžní ústav

(transformace na nebankovní subjekt)

Banka	Zahájení činnosti	Zánik licence
Konsolidační banka Praha, s.p.ú.	23.2.1993	1.9.2001

Organizační schéma bankovního dohledu České národní banky

k 1.1. 2002

ROZDĚLENÍ BANK DO SKUPIN

I. VELKÉ BANKY

1. Česká spořitelna, a.s.
2. Československá obchodní banka, a.s.
3. Komerční banka, a.s.

II. STŘEDNÍ BANKY

1. Citibank, a.s.
2. CREDIT LYONNAIS BANK PRAHA, a.s.
3. Česká exportní banka, a.s.
4. Českomoravská záruční a rozvojová banka, akciová společnost
5. Dresdner Bank CZ, a.s.
6. GE Capital Bank, a.s.
7. HVB Bank Czech Republic a.s.
8. Raiffeisenbank a.s.
9. Union banka, a.s.
10. Živnostenská banka, a.s.

III. MALÉ BANKY

1. Českomoravská hypoteční banka, a.s.
2. eBanka, a.s.
3. IC Banka, a.s.
4. Interbanka, akciová společnost
5. J & T Banka, a.s.
6. Plzeňská banka, a.s.
7. První městská banka, a.s.
8. Volksbank CZ, a.s.

IV. POBOČKY ZAHRANIČNÍCH BANK

1. ABN AMRO Bank N.V.
2. COMMERZBANK Aktiengesellschaft, pobočka Praha
3. Deutsche Bank Aktiengesellschaft Filiale Prag, organizační složka
4. HSBC Bank plc - pobočka Praha
5. ING Bank N.V.
6. Raiffeisenbank im Stiftland eG pobočka Cheb, odštěpný závod
7. SOCIETE GENERALE, pobočka PRAHA
8. Sparkasse Mühlviertel - West banka a.s. pobočka České Budějovice
9. Všeobecná úverová banka a.s., pobočka Praha
10. Waldviertler Sparkasse von 1842 pobočka

V. STAVEBNÍ SPOŘITELNY

1. Českomoravská stavební spořitelna, akciová společnost
2. Stavební spořitelna České spořitelny, a.s.
3. HYPO stavební spořitelna, a.s.
4. Raiffeisen stavební spořitelna a.s.
5. Všeobecná stavební spořitelna Komerční banky, a.s.
6. Wüstenrot - stavební spořitelna, a.s.

VI. BANKY V NUCENÉ SPRÁVĚ

1. IP banka, a.s.

Základní ukazatele měnového a hospodářského vývoje České republiky

		1998	1999	2000	2001
Hrubý domácí produkt ^{1), 2)}	Objem (mld. Kč)	1 412,2	1406,7	1447,4	1499,2
	Přírůstek (%)	-1,2	-0,4	2,9	3,6
Outputy - přírůstek v % ²⁾	Průmysl	1,6	-3,1	5,4	6,8
	Stavebnictví	-7,0	-6,5	5,3	9,6
Ceny ³⁾	Míra inflace (%)	10,7	2,1	3,9	4,7
Nezaměstnanost ⁴⁾	Míra nezaměstnanosti (%)	7,5	9,4	8,8	8,9
Zahraniční obchod	Vývoz (mld. Kč)	834,2	908,8	1121,1	1268,5
	Dovoz (mld. Kč)	914,5	973,2	1241,9	1387,5
	Saldo (mld. Kč)	-80,3	-64,4	-120,8	-119,0
Průměrné mzdy ²⁾	Nominální (%)	9,4	8,2	6,6	8,5
	Reálné (%)	-1,2	6,0	2,6	3,6
Platební bilance	Běžný účet (mld. Kč)	-44,7	-54,2	-109,7	-101,0
	Finanční účet (mld. Kč)	94,3	106,6	148,0	153,3
Kurzy devizového trhu ⁵⁾	Kč/USD	32,26	34,59	38,59	38,04
	Kč/EUR	35,85	36,88	35,61	34,08
Průměrná úroková míra z mezibankovních vkladů (PRIBOR) (%) ⁵⁾	7 denní	14,15	6,85	5,29	5,15
	3 měsíční	14,33	6,85	5,36	5,18
Diskontní sazba (%) ⁴⁾	6 měsíční	14,23	6,89	5,48	5,21
		7,50	5,00	5,00	3,75
Lombardní sazba (%) ⁴⁾		12,50	7,50	7,50	5,75
2T repo sazba (%) ⁴⁾		9,50	5,25	5,25	4,75
Index kapitálového trhu PX50 ⁵⁾		439,9	455,2	551,9	411,5

1) Ve stálých cenách roku 1995

2) Přírůstek v % proti stejnému období minulého roku

3) Míra inflace v prosinci daného roku

4) Stav ke konci období

5) Roční průměry

Aktiva

(banky s licencí k 31. 12. 2001)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
v mil. Kč						
Pokladní hodnoty	36 894	34 777	27 395	30 240	30 226	41 163
Vklady a úvěry u ČNB	270 439	285 784	320 257	328 004	324 114	315 118
z toho povinné minimální rezervy	27 754	28 103	29 412	27 461	27 353	30 273
Vklady a úvěry u bank	564 699	564 731	587 480	614 458	534 802	561 305
v tom: běžné účty	22 053	5 031	5 674	5 284	7 381	6 528
termínované vklady	402 809	396 726	416 981	444 321	451 942	455 754
poskytnuté úvěry	139 838	162 975	164 824	164 853	75 479	99 023
Státní pokladniční poukázky	80 331	109 126	91 958	108 238	108 485	144 162
Poukázky ČNB	208 134	240 497	261 481	283 731	289 490	273 681
Poskytnuté úvěry (čisté)	808 144	808 605	837 241	840 528	936 109	922 108
v tom: klientům	794 316	757 750	794 620	801 732	792 018	739 326
republikovým a místním orgánům	13 828	50 855	42 620	38 797	144 091	182 782
Cenné papíry celkem	210 015	306 015	283 164	298 873	318 473	325 676
v tom: cenné papíry k obchodování	74 941	92 492	39 285	43 373	50 276	51 655
cenné papíry k prodeji	77 267	48 914	110 359	104 764	106 065	110 904
cenné papíry držené do splatnosti a účasti	57 807	164 609	133 519	150 736	162 131	163 117
Hmotný a nehmotný majetek	62 068	61 065	58 097	58 291	58 124	58 033
Ostatní aktiva	154 022	147 770	209 128	215 102	225 494	252 816
Aktiva celkem	2 317 478	2 509 455	2 565 839	2 672 702	2 719 252	2 783 158
v %						
Pokladní hodnoty	1,59	1,39	1,07	1,13	1,11	1,48
Vklady a úvěry u ČNB	11,67	11,39	12,48	12,27	11,92	11,32
z toho povinné minimální rezervy	1,20	1,12	1,15	1,03	1,01	1,09
Vklady a úvěry u bank	24,37	22,50	22,90	22,99	19,67	20,17
v tom: běžné účty	0,95	0,20	0,22	0,20	0,27	0,23
termínované vklady	17,38	15,81	16,25	16,62	16,62	16,38
poskytnuté úvěry	6,03	6,49	6,42	6,17	2,78	3,56
Státní pokladniční poukázky	3,47	4,35	3,58	4,05	3,99	5,18
Poukázky ČNB	8,98	9,58	10,19	10,62	10,65	9,83
Poskytnuté úvěry (čisté)	34,87	32,22	32,63	31,45	34,43	33,13
v tom: klientům	34,28	30,20	30,97	30,00	29,13	26,56
republikovým a místním orgánům	0,60	2,03	1,66	1,45	5,30	6,57
Cenné papíry celkem	9,06	12,19	11,04	11,18	11,71	11,70
v tom: cenné papíry k obchodování	3,23	3,69	1,53	1,62	1,85	1,86
cenné papíry k prodeji	3,33	1,95	4,30	3,92	3,90	3,98
cenné papíry držené do splatnosti a účasti	2,49	6,56	5,20	5,64	5,96	5,86
Hmotný a nehmotný majetek	2,68	2,43	2,26	2,18	2,14	2,09
Ostatní aktiva	6,65	5,89	8,15	8,05	8,29	9,08
Aktiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Pasiva

(banky s licencí k 31. 12. 2001)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
v mil. Kč						
Zdroje od ČNB	5 449	5 542	4 126	4 368	3 992	4 717
Vklady a úvěry od bank	369 578	356 156	380 270	381 422	402 841	367 130
v tom: běžné účty	10 017	7 717	11 249	8 050	13 330	14 819
termínované vklady	267 132	275 020	293 480	298 769	310 321	260 512
přijaté úvěry	92 429	73 419	75 541	74 603	79 190	91 799
Přijaté vklady	1 209 303	1 263 461	1 391 374	1 474 184	1 489 009	1 474 781
v tom: od klientů	1 153 031	1 217 449	1 338 801	1 415 088	1 412 923	1 394 148
republikových a místních orgánů	53 030	43 781	51 755	58 290	75 271	80 622
vkladové certifikáty	3 242	2 231	818	807	814	11
Emise krátkodobých a dlouhodobých obligací	203 839	239 361	125 839	115 753	135 835	208 711
Ostatní úročené cizí zdroje	29 921	29 482	29 191	27 273	26 685	26 193
Podřízené finanční závazky	29 921	29 482	29 191	27 273	26 685	26 193
Závazky poboček zahr. bank vůči centrále	2 750	3 449	3 397	3 335	3 353	3 295
Rezervy	37 946	51 798	52 395	43 977	44 048	45 247
Rezervní fondy	35 719	28 877	28 834	29 960	29 781	29 977
Kapitálové fondy	12 958	6 965	7 396	7 434	6 909	8 553
Základní jmění	80 964	83 161	83 025	83 906	83 906	82 580
Nerozdělený zisk	-102	4 373	18 816	12 429	12 403	12 144
Zisk z běžného roku	-5 590	15 003	6 024	10 042	14 690	17 049
Ostatní pasiva	304 823	392 344	405 961	451 347	439 117	476 590
Pasiva celkem	2 317 478	2 509 455	2 565 839	2 672 702	2 719 252	2 783 158
v %						
Zdroje od ČNB	0,24	0,22	0,16	0,16	0,15	0,17
Vklady a úvěry od bank	15,95	14,19	14,82	14,27	14,81	13,19
v tom: běžné účty	0,43	0,31	0,44	0,30	0,49	0,53
termínované vklady	11,53	10,96	11,44	11,18	11,41	9,36
přijaté úvěry	3,99	2,93	2,94	2,79	2,91	3,30
Přijaté vklady	52,18	50,35	54,23	55,16	54,76	52,99
v tom: od klientů	49,75	48,51	52,18	52,95	51,96	50,09
republikových a místních orgánů	2,29	1,74	2,02	2,18	2,77	2,90
vkladové certifikáty	0,14	0,09	0,03	0,03	0,03	0,00
Emise krátkodobých a dlouhodobých obligací	8,80	9,54	4,90	4,33	5,00	7,50
Ostatní úročené cizí zdroje	1,29	1,17	1,14	1,02	0,98	0,94
Podřízené finanční závazky	1,29	1,17	1,14	1,02	0,98	0,94
Závazky poboček zahr. bank vůči centrále	0,12	0,14	0,13	0,12	0,12	0,12
Rezervy	1,64	2,06	2,04	1,65	1,62	1,63
Rezervní fondy	1,54	1,15	1,12	1,12	1,10	1,08
Kapitálové fondy	0,56	0,28	0,29	0,28	0,25	0,31
Základní jmění	3,49	3,31	3,24	3,14	3,09	2,97
Nerozdělený zisk	0,00	0,17	0,73	0,47	0,46	0,44
Zisk z běžného roku	-0,24	0,60	0,23	0,38	0,54	0,61
Ostatní pasiva	13,15	15,63	15,82	16,89	16,15	17,12
Pasiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Podrozvahová aktiva

(banky s licencí k 31. 12. 2001)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
	v mil. Kč					
Poskytnuté přísliby úvěrů a půjček	160 498	273 044	264 352	250 319	235 100	213 832
Pohledávky ze záruk	105 955	190 805	172 752	150 222	149 036	139 867
Pohledávky z akreditivů	13 673	8 225	8 229	9 507	8 350	6 961
Pohledávky ze spotových operací	39 709	109 358	201 421	177 649	184 464	73 346
Pohledávky z derivátových operací celkem	1 729 689	2 198 714	3 073 132	3 121 064	3 587 638	3 489 272
v tom: forwardy	672 387	845 133	1 234 108	1 283 041	1 512 890	1 298 253
futures	26 052	4 394	5 958	8 447	5 989	229
swapy	917 230	1 227 050	1 652 198	1 620 667	1 848 891	1 946 372
jiné term.operace	28 918	41 657	50 124	62 622	89 608	97 621
opční operace	85 101	80 479	130 744	146 288	130 260	146 796
v tom: úrokové a úvěrové nástroje	789 965	905 944	1 272 721	1 410 596	1 644 379	1 723 200
měnové nástroje	926 060	1 287 976	1 793 873	1 704 106	1 937 149	1 756 702
akciové nástroje	13 502	4 518	4 349	4 958	4 007	3 528
komoditní nástroje	162	276	2 188	1 405	2 105	5 842
Podrozvahová aktiva celkem	2 049 524	2 780 146	3 719 885	3 708 761	4 164 588	3 923 278
	v %					
Poskytnuté přísliby úvěrů a půjček	7,83	9,82	7,11	6,75	5,65	5,45
Pohledávky ze záruk	5,17	6,86	4,64	4,05	3,58	3,57
Pohledávky z akreditivů	0,67	0,30	0,22	0,26	0,20	0,18
Pohledávky ze spotových operací	1,94	3,93	5,41	4,79	4,43	1,87
Pohledávky z derivátových operací celkem	84,39	79,09	82,61	84,15	86,15	88,94
v tom: forwardy	32,81	30,40	33,18	34,59	36,33	33,09
futures	1,27	0,16	0,16	0,23	0,14	0,01
swapy	44,75	44,14	44,42	43,70	44,40	49,61
jiné term.operace	1,41	1,50	1,35	1,69	2,15	2,49
opční operace	4,15	2,89	3,51	3,94	3,13	3,74
v tom: úrokové a úvěrové nástroje	38,54	32,59	34,21	38,03	39,48	43,92
měnové nástroje	45,18	46,33	48,22	45,95	46,51	44,78
akciové nástroje	0,66	0,16	0,12	0,13	0,10	0,09
komoditní nástroje	0,01	0,01	0,06	0,04	0,05	0,15
Podrozvahová aktiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Podrozvahová pasiva

(banky s licencí k 31. 12. 2001)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
	v mil. Kč					
Přijaté přísliby úvěrů a půjček	22 062	38 936	47 223	44 526	33 969	24 681
Závazky ze záruk	265 954	332 540	337 846	358 114	366 517	317 585
Závazky z akreditivů	801	698	788	887	891	958
Závazky ze spotových operací	41 239	109 746	204 485	171 762	183 654	73 571
Závazky z derivátových operací celkem	1 723 721	2 196 476	3 078 058	3 115 295	3 592 045	3 485 574
v tom: forwardy	675 210	843 961	1 244 784	1 288 694	1 515 852	1 298 578
futures	23 346	4 139	8 145	8 867	6 475	206
swapy	916 793	1 225 345	1 645 378	1 612 786	1 850 400	1 943 555
jiné term.operace	25 042	43 098	50 192	59 712	90 420	99 162
opční operace	83 330	79 933	129 559	145 234	128 898	144 073
v tom: úrokové a úvěrové nástroje	787 705	904 552	1 279 366	1 407 900	1 650 495	1 726 259
měnové nástroje	923 036	1 287 127	1 792 129	1 701 100	1 935 440	1 749 909
akciové nástroje	12 817	4 520	4 375	4 890	4 007	3 563
komoditní nástroje	162	276	2 188	1 404	2 105	5 842
Podrozvahová pasiva celkem	2 053 777	2 678 396	3 668 401	3 690 585	4 177 077	3 902 369
	v %					
Přijaté přísliby úvěrů a půjček	1,07	1,45	1,29	1,21	0,81	0,63
Závazky ze záruk	12,95	12,42	9,21	9,70	8,77	8,14
Závazky z akreditivů	0,04	0,03	0,02	0,02	0,02	0,02
Závazky ze spotových operací	2,01	4,10	5,57	4,65	4,40	1,89
Závazky z derivátových operací celkem	83,93	82,01	83,91	84,41	85,99	89,32
v tom: forwardy	32,88	31,51	33,93	34,92	36,29	33,28
futures	1,14	0,15	0,22	0,24	0,16	0,01
swapy	44,64	45,75	44,85	43,70	44,30	49,80
jiné term.operace	1,22	1,61	1,37	1,62	2,16	2,54
opční operace	4,06	2,98	3,53	3,94	3,09	3,69
v tom: úrokové a úvěrové nástroje	38,35	33,77	34,88	38,15	39,51	44,24
měnové nástroje	44,94	48,06	48,85	46,09	46,33	44,84
akciové nástroje	0,62	0,17	0,12	0,13	0,10	0,09
komoditní nástroje	0,01	0,01	0,06	0,04	0,05	0,15
Podrozvahová pasiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Výnosy a náklady

(banky s licenci k 31. 12. 2001, údaje v mil. Kč)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Úrokové výnosy	153 550	132 384	33 239	67 032	101 018	134 508
Úrokové náklady	96 991	79 084	20 095	40 576	60 915	80 714
Úrokový zisk	56 559	53 300	13 144	26 456	40 103	53 793
Přijaté poplatky a provize	19 959	22 853	5 547	12 318	18 671	25 773
Zaplacené poplatky a provize	5 187	5 538	951	2 018	3 122	4 806
Zisk z poplatků a provizí	14 772	17 316	4 597	10 300	15 548	20 966
Úrokový zisk vč. poplatků a provizí	71 331	70 616	17 741	36 756	55 651	74 760
Zisk z cenných papírů	5 735	-578	196	1 156	1 589	2 830
Zisk z devizových operací	10 080	10 436	2 404	4 636	4 895	7 156
Zisk z derivátových operací	1 773	-1 228	586	1 706	5 460	6 787
Zisk z ostatních bankovních operací	1 351	867	388	530	734	857
Zisk z bankovní činnosti	90 271	80 113	21 314	44 784	68 329	92 390
Všeobecné provozní náklady	51 067	52 601	12 512	26 505	39 671	56 236
Tvorba rezerv a opravných položek (čistá)	87	-37 379	993	4 354	4 132	4 674
Ostatní provozní výnosy (+) resp. náklady (-)	-46 304	-27 174	-756	-1 566	-6 420	-11 196
Hrubý provozní zisk	-7 187	37 717	7 053	12 359	18 106	20 284
Mimořádné výnosy (náklady)	2 700	-24 917	724	773	1 096	1 953
Hrubý zisk před zdaněním	-4 487	12 800	7 777	13 133	19 202	22 237
Daně	1 085	-2 100	1 752	3 089	4 512	5 188
Čistý zisk	-5 572	14 901	6 024	10 043	14 690	17 049

Ziskovost a efektivnost

(banky s licenci k 31. 12. 2001)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Zisk z bankovní činnosti k aktivům v %	3,90	3,33	3,36	3,45	3,47	3,47
Hrubý zisk k aktivům v %	(0,19)	0,53	1,22	1,01	0,97	0,83
Čistý zisk k aktivům v %	(0,24)	0,62	0,95	0,77	0,75	0,64
Čistý zisk ke kapitálu Tier 1 v %	(4,32)	11,97	19,31	15,10	14,72	12,90
Výnosnost úvěrů v %	8,01	6,90	6,62	6,46	6,43	6,35
Nákladovost vkladů v %	5,34	4,39	4,07	3,98	3,92	3,87
Úrokové rozpětí v %	2,67	2,52	2,55	2,48	2,50	2,49
Čistá úroková marže v %	2,69	2,46	2,36	2,32	2,31	2,30
Počet pracovníků v bank. sektoru	48 924	44 932	43 953	43 081	41 577	40 871
Na 1 pracovníka připadá v tis. Kč						
bilanční sumy	47 369	55 850	58 377	62 039	65 403	68 096
zisku z bankovní činnosti	1 845	1 783	1 940	2 079	2 191	2 261
čistého zisku	-114	332	548	466	471	417
provozních nákladů	1 044	1 171	1 139	1 230	1 272	1 376
nákladů na zaměstnance	297	333	87	182	282	418
Všeobecné provozní náklady k aktivům v %	2,21	2,18	1,97	2,04	2,01	2,11

Úvěry

(banky s licenci k 31. 12. 2001, hrubé úvěry poskytnuté v ČR bez rozpočtových úvěrů státním a obdobným orgánům, údaje v mil. Kč)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Úvěry celkem	914 434	863 121	881 390	885 126	979 832	944 112
v tom: krátkodobé	390 419	349 028	357 752	349 401	351 165	323 504
střednědobé	217 710	177 629	192 004	196 373	198 205	188 590
dlouhodobé	306 305	336 464	331 634	339 352	430 462	432 018
Úvěry celkem	914 434	863 121	881 390	885 126	979 832	944 112
v tom: nefinančnímu sektoru	653 792	572 239	568 372	569 949	574 243	529 103
finančnímu sektoru	54 482	58 336	55 201	54 592	54 190	60 441
vládnímu sektoru	11 604	36 818	40 725	35 723	142 622	162 592
živnostem	31 132	24 021	26 315	26 853	19 003	22 919
obyvatelstvu	77 466	95 818	97 917	104 994	104 482	116 324
ostatní	85 959	75 889	92 860	93 015	85 292	52 733
v tom: zemědělství a lesnictví	22 374	17 852	17 938	18 699	19 378	18 516
zpracovatelský průmysl	235 563	194 865	207 304	210 926	216 048	184 196
stavebnictví	25 771	18 026	17 760	19 916	17 065	13 601
peněžnictví a pojišťovnictví	63 132	87 014	61 627	71 725	151 123	154 481
doprava	22 905	24 056	26 974	28 303	25 085	26 011
obchod a pohostinství	172 442	148 343	141 335	142 292	124 462	131 920
ostatní	372 248	372 965	408 452	393 265	426 671	415 387

Vklady

(banky s licenci k 31. 12. 2001, vklady přijaté v ČR bez rozpočtových vkladů státních a obdobných orgánů, údaje v mil. Kč)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Vklady celkem	1 161 757	1 211 924	1 334 711	1 418 004	1 420 279	1 412 189
v tom: netermínované	384 869	434 781	442 317	491 462	495 018	524 891
termínované	776 888	777 143	892 394	926 542	925 261	887 298
v tom: krátkodobé	567 446	564 605	685 445	724 016	719 629	670 687
střednědobé	94 086	82 978	127 382	78 213	78 368	75 206
dlouhodobé	115 357	129 560	79 567	124 313	127 264	141 405
Vklady celkem	1 167 351	1 221 144	1 334 711	1 418 004	1 420 279	1 412 189
v tom: nefinančního sektoru	260 945	262 350	298 207	325 894	298 514	289 140
finančního sektoru	40 357	32 944	51 965	64 057	72 539	68 532
vládního sektoru	39 098	48 569	53 348	66 994	71 390	75 355
živností	37 008	40 453	50 468	56 092	58 047	49 112
obyvatelstva	761 869	807 920	814 176	842 429	856 150	868 200
ostatní	22 480	19 688	66 547	62 538	63 639	61 850
v tom: zemědělství a lesnictví	9 747	10 995	13 273	14 195	14 366	13 596
zpracovatelský průmysl	60 105	61 678	74 757	89 460	77 730	75 967
stavebnictví	19 316	20 297	19 792	20 126	20 948	21 957
peněžnictví a pojišťovnictví	66 612	49 500	60 933	70 219	90 772	100 809
doprava	9 668	11 340	16 483	17 089	17 071	15 716
obchod a pohostinství	62 775	71 904	78 619	84 733	81 140	83 649
ostatní	933 535	986 209	1 070 854	1 122 182	1 118 252	1 100 495

Kapitál, kapitálový požadavek a kapitálová přiměřenost

(banky s licenci k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě, údaje v mil. Kč)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Tier 1	128 866	109 962	110 274	118 448	118 529	117 661
Tier 2	36 857	26 551	25 840	27 153	26 659	25 868
Odečitatelné položky	32 567	12 285	12 022	11 529	10 674	11 052
Kapitál celkem	133 155	124 228	124 092	134 071	134 515	132 477
Kapitálový požadavek celkem	-	66 847	69 416	70 472	70 983	68 772
Kapitálový požadavek A - bankovní portfolio	-	61 950	64 658	65 960	66 495	63 283
Kapitálový požadavek B - obchodní portfolio	-	4 898	4 758	4 512	4 488	5 489
Kapitálová přiměřenost v %	13,59	14,87	14,30	15,22	15,16	15,41

Rezervní zdroje

(banky s licenci k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě, údaje v mil. Kč)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Opravné položky	88 552	59 138	59 178	61 305	56 674	52 974
Rezervy	37 946	51 798	52 395	43 977	44 048	45 247
Rezervní fondy	35 719	27 703	27 660	28 786	28 607	28 803
Kapitálové fondy	12 958	6 821	7 252	7 290	6 765	8 409
Rezervní zdroje celkem	175 174	145 459	146 486	141 358	136 094	135 433

Rychle likvidní aktiva

(banky s licenci k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě, údaje v mil. Kč)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Pokladní hodnoty	36 894	34 777	27 395	30 240	30 226	41 163
Vklady a úvěry u ČNB	270 439	285 784	320 257	328 004	324 114	315 118
z toho povinné minimální rezervy	27 754	28 103	29 412	27 461	27 353	30 272
Běžné účty u bank	22 053	5 030	5 671	5 281	7 379	6 528
Státní pokladniční poukázky	80 331	109 126	91 958	108 238	108 485	144 162
Pokladniční poukázky ČNB	208 134	240 497	261 481	283 731	289 490	273 681
Rychle likvidní aktiva celkem	617 851	675 214	706 761	755 494	759 693	780 652
Cenné papíry k obchodování	74 941	92 492	39 285	43 373	50 276	51 655
z toho: obligace	72 014	38 223	37 268	41 933	49 145	50 674
majetkové cenné papíry	2 927	54 270	2 017	1 440	1 131	980
Likvidní aktiva celkem	692 791	767 706	746 047	798 867	809 970	832 306
Podíl k aktivům celkem v %						
rychle likvidní aktiva	26,66	27,10	27,72	28,44	28,11	28,21
likvidní aktiva	29,89	30,81	29,26	30,07	29,97	30,08

Klasifikované úvěry

(banky s licenci k 31. 12. 2001 bez bank v nucené správě)

	31.12.1999	31.12.2000	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
Klasifikované úvěry v mil. Kč	291 061	257 762	252 462	243 096	228 362	209 866
v % z celkového objemu úvěrů	32,15	29,83	28,99	27,74	23,55	21,53
v tom: sledované úvěry	92 124	85 814	84 324	79 998	75 697	75 984
nestandardní úvěry	39 379	54 910	50 031	45 607	40 465	32 295
pochybné úvěry	38 433	27 276	33 660	33 214	30 299	29 725
ztrátové úvěry	121 125	89 762	84 448	84 277	81 901	71 862
Klasifikované úvěry po zohlednění zajištění v mil. Kč	170 174	119 895	117 540	130 131	122 947	120 240
v % z celkového objemu úvěrů	18,80	13,88	13,50	14,85	12,68	12,33
Vážená klasifikace v mil. Kč	152 823	118 672	115 500	114 005	108 923	96 982
v % z celkového objemu úvěrů	16,88	13,73	13,26	13,01	11,23	9,95
Vážená klasifikace po zohlednění zajištění v mil. Kč	98 817	61 852	59 274	64 659	61 251	57 446
v % z celkového objemu úvěrů	10,91	7,16	6,81	7,38	6,32	5,89
Vytvořené rezervy a opravné položky v mil. Kč	103 783	77 141	78 260	79 908	77 070	78 898
Přebytek (+) resp. nedostatek(-) rezerv, opravných položek a zajištění v mil. Kč	4 966	15 289	18 986	15 250	15 820	21 452
v % z celkového objemu úvěrů	0,55	1,77	2,18	1,74	1,63	2,20

**Aktiva a pasiva podle skutečné doby splatnosti
k 31. prosinci 2000**

(banky s licencí k 31. 12. 2001, údaje v mil. Kč)

	Celkem	v tom								
		kratší než týden	1 týden až 1 měsíc	1 až 3 měsíce	3 až 6 měsíců	6 měsíců až 1 rok	1 až 2 roky	2 až 5 let	více než 5 let	nespeci- fikováno
Aktiva celkem	2 509 455	506 115	275 554	230 058	170 133	186 253	102 109	287 312	170 589	581 331
Pasiva celkem	2 509 455	1 056 169	375 727	178 735	139 229	142 099	133 696	129 233	68 896	285 671
Netto rozvahová pozice	x	(550 054)	(100 173)	51 322	30 904	44 154	(31 586)	158 079	101 693	295 661
Kumulativní netto rozvahová pozice	x	(550 054)	(650 227)	(598 905)	(568 000)	(523 846)	(555 433)	(397 354)	(295 661)	0
v % z bilanční sumy	x	(21,92)	(25,91)	(23,87)	(22,63)	(20,87)	(22,13)	(15,83)	(11,78)	0,00
Pasiva po zohlednění likvidity neterm. vkladů	2 509 455	591 518	422 193	225 200	232 159	211 796	203 393	198 931	138 594	285 671
Netto rozvahová pozice	x	(85 403)	(146 638)	4 857	(62 026)	(25 544)	(101 284)	88 381	31 995	295 661
Kumulativní netto rozvahová pozice	x	(85 403)	(232 041)	(227 184)	(289 210)	(314 753)	(416 037)	(327 656)	(295 661)	0
v % z bilanční sumy	x	(3,40)	(9,25)	(9,05)	(11,52)	(12,54)	(16,58)	(13,06)	(11,78)	0,00

**Aktiva a pasiva podle skutečné doby splatnosti
k 31. prosinci 2001**

(banky s licencí k 31. 12. 2001, údaje v mil. Kč)

	Celkem	v tom								
		kratší než týden	1 týden až 1 měsíc	1 až 3 měsíce	3 až 6 měsíců	6 měsíců až 1 rok	1 až 2 roky	2 až 5 let	více než 5 let	nespeci- fikováno
Aktiva celkem	2 783 158	584 358	487 362	215 338	175 455	176 565	111 071	309 213	222 068	501 729
Pasiva celkem	2 783 158	1 256 214	370 860	222 388	113 524	124 081	112 118	156 630	57 209	370 134
Netto rozvahová pozice	x	(671 857)	116 502	(7 050)	61 931	52 484	(1 047)	152 583	164 860	131 595
Kumulativní netto rozvahová pozice	x	(671 857)	(555 355)	(562 405)	(500 474)	(447 990)	(449 037)	(296 455)	(131 595)	0
v % z bilanční sumy	x	(24,14)	(19,95)	(20,21)	(17,98)	(16,10)	(16,13)	(10,65)	(4,73)	0,00
Pasiva po zohlednění likvidity neterm. vkladů	2 783 158	681 592	428 322	279 850	228 448	210 274	198 312	242 823	143 402	370 134
Netto rozvahová pozice	x	(97 235)	59 040	(64 512)	(52 994)	(33 709)	(87 241)	66 390	78 666	131 595
Kumulativní netto rozvahová pozice	x	(97 235)	(38 195)	(102 707)	(155 701)	(189 410)	(276 651)	(210 261)	(131 595)	0
v % z bilanční sumy	x	(3,49)	(1,37)	(3,69)	(5,59)	(6,81)	(9,94)	(7,55)	(4,73)	0,00

Devizové aktivity

(banky s licenci k 31. 12. 2001)

	31.12.99	31.12.00	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
aktiva v mil. Kč						
Poskytnuté úvěry (hrubé)	228 862	225 980	236 688	231 079	220 744	189 411
Cenné papíry (hrubé)	32 291	53 835	45 789	51 477	54 028	54 122
Vklady a úvěry u bank (hrubé)	224 621	238 130	277 954	285 025	277 830	286 471
Ostatní (hrubé)	40 710	32 049	24 555	24 796	40 812	52 114
Aktiva celkem (hrubá)	526 484	549 993	584 986	592 377	593 415	582 117
v % z devizových aktiv						
Poskytnuté úvěry	43,47	41,09	40,46	39,01	37,20	32,54
Cenné papíry	6,13	9,79	7,83	8,69	9,10	9,30
Vklady a úvěry u bank	42,66	43,30	47,51	48,12	46,82	49,21
Ostatní	7,73	5,83	4,20	4,19	6,88	8,95
Aktiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v % z celku v CM a Kč						
Poskytnuté úvěry	25,70	26,16	26,51	25,71	22,24	19,43
Cenné papíry	6,31	8,15	7,14	7,39	7,48	7,22
Vklady a úvěry u bank	39,75	42,16	47,30	46,38	51,94	51,03
Ostatní	8,40	6,17	4,52	4,37	7,11	8,67
Aktiva celkem	21,47	21,08	21,95	21,33	21,01	20,16
pasiva v mil. Kč						
Přijaté vklady	201 300	219 665	222 674	218 736	212 548	231 750
Vklady a úvěry bank	156 570	168 127	203 140	197 705	192 496	159 348
Emise obligací	20 508	25 392	19 796	16 357	20 591	34 710
Ostatní	69 755	67 692	55 563	54 379	53 354	53 768
Pasiva celkem	448 134	480 875	501 173	487 177	478 990	479 576
v % z devizových pasiv						
Přijaté vklady	44,92	45,68	44,43	44,90	44,37	48,32
Vklady a úvěry bank	34,94	34,96	40,53	40,58	40,19	33,23
Emise obligací	4,58	5,28	3,95	3,36	4,30	7,24
Ostatní	15,57	14,08	11,09	11,16	11,14	11,21
Pasiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v % z celku v CM a Kč						
Přijaté vklady	16,65	17,39	16,00	14,84	14,27	15,71
Vklady a úvěry bank	42,36	47,21	53,42	51,83	47,78	43,40
Emise obligací	10,06	10,61	15,73	14,13	15,16	16,63
Ostatní	13,04	10,41	8,31	7,75	7,71	7,34
Pasiva celkem	19,34	19,16	19,53	18,23	17,61	17,23
podrozvahová aktiva v mil. Kč						
Derivátové operace	668 147	787 533	1 091 464	1 078 215	1 206 408	1 052 626
Ostatní podrozvahové operace	136 373	208 275	240 735	235 360	230 557	138 796
Podrozvahová aktiva celkem	804 520	995 809	1 332 199	1 313 575	1 436 966	1 191 422
v % z devizových podrozvahových aktiv						
Derivátové operace	83,05	79,08	81,93	82,08	83,96	88,35
Ostatní podrozvahové operace	16,95	20,92	18,07	17,92	16,04	11,65
Podrozvahová aktiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v % z celku v CM a Kč						
Derivátové operace	38,63	35,82	35,52	34,55	33,63	30,17
Ostatní podrozvahové operace	42,64	35,82	37,22	40,05	39,96	31,98
Podrozvahová aktiva celkem	39,25	35,82	35,81	35,42	34,50	30,37
podrozvahová pasiva v mil. Kč						
Derivátové operace	743 821	857 843	1 169 063	1 173 623	1 318 689	1 144 061
Ostatní podrozvahové operace	113 923	175 717	215 123	219 294	214 653	132 522
Podrozvahová pasiva celkem	857 744	1 033 560	1 384 186	1 392 917	1 533 342	1 276 584
v % z devizových podrozvahových pasiv						
Derivátové operace	86,72	83,00	84,46	84,26	86,00	89,62
Ostatní podrozvahové operace	13,28	17,00	15,54	15,74	14,00	10,38
Podrozvahová pasiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v % z celku v CM a Kč						
Derivátové operace	43,15	39,06	37,98	37,67	36,71	32,82
Ostatní podrozvahové operace	34,52	36,46	36,44	38,12	36,69	31,80
Podrozvahová pasiva celkem	41,76	38,59	37,73	37,74	36,71	32,71

Aktivity vůči nerezidentům

(banky s licenci k 31. 12. 2001)

	31.12.99	31.12.00	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
aktiva v mil. Kč						
Poskytnuté úvěry (hrubé)	90 020	79 202	94 962	94 295	84 644	56 504
Cenné papíry (hrubé)	65 843	120 204	112 837	122 207	128 226	125 889
Vklady a úvěry u bank (hrubé)	300 781	292 901	313 942	332 434	328 875	368 266
Ostatní (hrubé)	39 787	31 740	27 337	25 923	42 290	55 630
Aktiva celkem (hrubá)	496 431	524 047	549 078	574 859	584 035	606 289
v % z aktiv vůči nerezidentům						
Poskytnuté úvěry	18,13	15,11	17,29	16,40	14,49	9,32
Cenné papíry	13,26	22,94	20,55	21,26	21,96	20,76
Vklady a úvěry u bank	60,59	55,89	57,18	57,83	56,31	60,74
Ostatní	8,01	6,06	4,98	4,51	7,24	9,18
Aktiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v % z celku vůči rezidentům i nerezidentům						
Poskytnuté úvěry	10,11	9,17	10,64	10,49	8,53	5,80
Cenné papíry	12,87	18,20	17,59	17,55	17,74	16,78
Vklady a úvěry u bank	53,23	51,85	53,43	54,09	61,48	65,60
Ostatní	8,21	6,11	5,04	4,57	7,37	9,26
Aktiva celkem	20,25	20,09	20,61	20,70	20,68	21,00
pasiva v mil. Kč						
Přijaté vklady	65 963	73 133	74 666	69 775	68 486	69 953
Vklady a úvěry bank	185 088	181 247	212 491	210 679	206 022	178 265
Emise obligací	35 407	29 118	19 563	17 095	14 642	14 275
Ostatní	61 193	54 471	44 328	43 216	43 962	57 151
Pasiva celkem	347 652	337 970	351 048	340 764	333 113	319 644
v % z pasiv vůči nerezidentům						
Přijaté vklady	18,97	21,64	21,27	20,48	20,56	21,88
Vklady a úvěry bank	53,24	53,63	60,53	61,83	61,85	55,77
Emise obligací	10,18	8,62	5,57	5,02	4,40	4,47
Ostatní	17,60	16,12	12,63	12,68	13,20	17,88
Pasiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v % z celku vůči rezidentům i nerezidentům						
Přijaté vklady	5,45	5,79	5,37	4,73	4,60	4,74
Vklady a úvěry bank	50,08	50,89	55,88	55,24	51,14	48,56
Emise obligací	17,37	12,17	15,55	14,77	10,78	6,84
Ostatní	11,44	8,37	6,63	6,16	6,36	7,80
Pasiva celkem	15,00	13,47	13,68	12,75	12,25	11,48
podrozvahová aktiva v mil. Kč						
Derivátové operace	1 098 152	1 237 369	1 728 941	1 810 525	2 092 318	2 256 213
Ostatní podrozvahové operace	64 109	108 350	141 166	139 746	165 486	81 625
Podrozvahová aktiva celkem	1 162 261	1 345 719	1 870 107	1 950 271	2 257 803	2 337 839
v % z podrozvahových aktiv vůči nerezidentům						
Derivátové operace	94,48	91,95	92,45	92,83	92,67	96,51
Ostatní podrozvahové operace	5,52	8,05	7,55	7,17	7,33	3,49
Podrozvahová aktiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v % z celku vůči rezidentům i nerezidentům						
Derivátové operace	63,49	56,28	56,26	58,01	58,32	64,66
Ostatní podrozvahové operace	20,04	18,64	21,83	23,78	28,68	18,81
Podrozvahová aktiva celkem	56,71	48,40	50,27	52,59	54,21	59,59
podrozvahová pasiva v mil. Kč						
Derivátové operace	1 080 151	1 216 966	1 753 475	1 842 470	2 109 481	2 266 937
Ostatní podrozvahové operace	84 824	146 806	194 741	203 001	221 147	129 798
Podrozvahová pasiva celkem	1 164 975	1 363 771	1 948 216	2 045 471	2 330 628	2 396 735
v % z podrozvahových aktiv vůči nerezidentům						
Derivátové operace	92,72	89,24	90,00	90,08	90,51	94,58
Ostatní podrozvahové operace	7,28	10,76	10,00	9,92	9,49	5,42
Podrozvahová pasiva celkem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
v % z celku vůči rezidentům i nerezidentům						
Derivátové operace	62,66	55,41	56,97	59,14	58,73	65,04
Ostatní podrozvahové operace	25,70	30,46	32,99	35,29	37,80	31,14
Podrozvahová pasiva celkem	56,72	50,92	53,11	55,42	55,80	61,42

Vybrané ukazatele skupin bank

(banky s licenci k 31. 12. 2001)

	31.12.99	31.12.00	2001			
			31.03.	30.06.	30.09.	31.12.
velké banky						
Aktiva celkem (mil. Kč)	1 465 064	1 470 762	1 506 182	1 569 931	1 582 143	1 621 186
Poskytnuté úvěry (čisté) (mil. Kč)	536 298	470 136	483 475	474 211	556 968	546 362
Přijaté vklady (mil. Kč)	903 063	911 382	969 631	1 007 808	1 024 120	1 029 167
Podrozvahová aktiva celkem (mil. Kč)	886 711	931 484	1 255 563	1 344 451	1 423 445	1 446 895
Pohledávky z derivátových operací (mil. Kč)	725 044	726 937	1 033 640	1 125 938	1 237 292	1 290 064
Zisk z bankovní činnosti (mil. Kč)	64 092	49 110	14 694	31 006	47 130	64 005
Čistý zisk (mil. Kč)	-7 865	8 719	4 268	6 577	9 399	9 855
Klasifikované úvěry / úvěry celkem (%)	41,16	43,02	41,57	40,10	31,81	28,16
Kapitálová přiměřenost (%)	12,09	13,70	13,42	14,56	14,52	14,78
Rychle likvidní aktiva/ aktiva celkem (%)	28,63	30,78	31,54	33,85	32,31	30,01
střední banky						
Aktiva celkem (mil. Kč)	410 037	534 121	556 227	554 260	585 629	589 799
Poskytnuté úvěry (čisté) (mil. Kč)	142 265	190 704	199 341	211 860	214 637	209 233
Přijaté vklady (mil. Kč)	155 643	179 836	231 539	252 922	252 444	237 534
Podrozvahová aktiva celkem (mil. Kč)	617 928	759 951	970 245	907 107	1 114 966	999 050
Pohledávky z derivátových operací (mil. Kč)	517 090	612 472	778 499	738 891	928 963	874 272
Zisk z bankovní činnosti (mil. Kč)	15 513	16 335	3 937	8 266	12 643	17 399
Čistý zisk (mil. Kč)	2 037	3 447	740	1 565	2 273	4 236
Klasifikované úvěry / úvěry celkem (%)	19,47	17,37	15,93	15,40	15,65	16,12
Kapitálová přiměřenost (%)	17,71	16,31	14,90	15,47	15,56	15,86
Rychle likvidní aktiva/ aktiva celkem (%)	29,69	30,01	28,94	25,54	29,84	36,93
malé banky						
Aktiva celkem (mil. Kč)	42 015	54 561	58 497	63 752	72 409	63 994
Poskytnuté úvěry (čisté) (mil. Kč)	20 930	24 939	26 752	27 709	29 719	31 234
Přijaté vklady (mil. Kč)	8 803	10 762	16 059	23 702	26 444	18 709
Podrozvahová aktiva celkem (mil. Kč)	6 251	10 388	15 155	9 543	9 703	8 085
Pohledávky z derivátových operací (mil. Kč)	1 221	3 074	6 883	1 726	1 953	1 802
Zisk z bankovní činnosti (mil. Kč)	1 432	1 628	452	943	1 451	2 033
Čistý zisk (mil. Kč)	-505	-191	-7	-102	-87	93
Klasifikované úvěry / úvěry celkem (%)	24,76	15,71	15,51	15,21	15,10	14,30
Kapitálová přiměřenost (%)	21,63	21,58	20,36	21,82	21,78	22,29
Rychle likvidní aktiva/ aktiva celkem (%)	15,63	26,98	28,52	31,27	33,72	27,81
pobočky zahraničních bank						
Aktiva celkem (mil. Kč)	288 458	302 318	297 593	335 976	325 467	332 826
Poskytnuté úvěry (čisté) (mil. Kč)	81 978	91 646	96 047	93 819	98 548	96 566
Přijaté vklady (mil. Kč)	47 474	50 693	65 631	72 595	65 338	56 001
Podrozvahová aktiva celkem (mil. Kč)	534 726	980 820	1 400 293	1 383 131	1 556 948	1 413 814
Pohledávky z derivátových operací (mil. Kč)	486 333	853 924	1 254 109	1 254 509	1 419 431	1 323 134
Zisk z bankovní činnosti (mil. Kč)	4 117	4 895	1 274	2 567	3 998	5 016
Čistý zisk (mil. Kč)	-897	1 537	650	1 310	1 993	1 667
Klasifikované úvěry / úvěry celkem (%)	5,93	3,64	3,81	4,02	3,24	3,42
Kapitálová přiměřenost (%)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rychle likvidní aktiva/ aktiva celkem (%)	21,82	13,62	15,03	14,87	12,22	12,82
stavební spořitelny						
Aktiva celkem (mil. Kč)	111 904	130 143	131 087	132 535	137 360	159 111
Poskytnuté úvěry (čisté) (mil. Kč)	26 674	31 180	31 626	32 929	36 237	38 713
Přijaté vklady (mil. Kč)	94 320	110 787	108 515	117 158	120 663	133 370
Podrozvahová aktiva celkem (mil. Kč)	3 908	6 810	3 866	4 520	4 285	4 147
Pohledávky z derivátových operací (mil. Kč)	0	2 306	0	0	0	0
Zisk z bankovní činnosti (mil. Kč)	5 116	3 780	956	2 000	3 104	3 943
Čistý zisk (mil. Kč)	1 657	873	375	703	1 127	1 216
Klasifikované úvěry / úvěry celkem (%)	2,82	3,27	3,48	3,46	3,67	3,28
Kapitálová přiměřenost (%)	15,82	17,71	18,21	17,96	16,73	16,20
Rychle likvidní aktiva/ aktiva celkem (%)	6,44	4,83	7,05	9,51	7,00	9,97

vydává:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA

Na Příkopě 28
115 03 Praha 1
Česká republika

kontakt:

ODBOR KOMUNIKACE

Tel.: 02/2441 3494
Fax: 02/2441 2179
<http://www.cnb.cz>

Grafika, sazba, produkce: JEROME s. r. o.